

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การจัดวางระบบการควบคุมภายในเพื่อเพิ่ม
ประสิทธิภาพการบริหารงานของหน่วยงานในต่างประเทศ
สังกัดกระทรวงการต่างประเทศ

จัดทำโดย นางอัญญาพร เลิศพงศาภรณ์
รหัส 8013

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 8 ปี 2559
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study)

เรื่อง การจัดวางระบบการควบคุมภายในเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ
การบริหารงานของหน่วยงานในต่างประเทศ
สังกัดกระทรวงการต่างประเทศ

จัดทำโดย นางอัญญาพร เลิศพงศาภรณ์
รหัส 8013

หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 8 ปี 2559
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ

(เอกอัครราชทูต อู๋ม เมาลานนท์)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เดชา ตั้งสีฟ้า)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ

(ดร. อีวินท์ สุพทุธิกุล)
อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

รายงานการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดวางระบบการควบคุมภายในด้านการบัญชีและรายงานการเงิน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานของหน่วยงานในต่างประเทศสังกัดกระทรวงการต่างประเทศ ให้มีการควบคุมกำกับดูแลที่ดี ลดความเสี่ยงที่จะเกิดผลเสียหาย ต่อราชการและผู้ที่เกี่ยวข้อง และสนับสนุนให้การดำเนินภารกิจบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้เขียนจึงศึกษากรอบแนวคิดการควบคุมภายในของ COSO การจัดวางระบบการควบคุมภายในและการประเมินผลการควบคุมภายในของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน กรอบแนวคิดตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง การจัดวางระบบการควบคุมภายในที่มีอยู่แล้ว ปัญหาอุปสรรค ข้อตรวจพบจากการตรวจสอบภายใน เอกสารหลักฐานต่างๆ และการมีส่วนร่วมเป็นกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการประพัตติมิชอบ จึงนำข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษามาวิเคราะห์ประมวลผล และนำเสนอผลการศึกษา ซึ่งสามารถตอบโจทย์คำถามการศึกษา สมมติฐานการศึกษابรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา และประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

ผลการศึกษามีดังนี้

1) หน่วยงานในต่างประเทศมีการจัดวางระบบการควบคุมภายในตามกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้อง มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน ซึ่งระบบการควบคุมภายในที่มีอยู่นั้นยังใช้เป็นเครื่องมือการบริหารงานได้อย่างเหมาะสม ควบคุมในจุดที่สำคัญ โดยจัดระบบงานให้มีการควบคุมกำกับดูแลที่ดี ติดตามประเมินผลการดำเนินงาน และปฏิบัติงานตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง ยกเว้นด้านการบัญชีและงบเดือน มีการเปลี่ยนระบบบัญชีจากเกณฑ์เงินสดเป็นเกณฑ์คงค้างและยังไม่มีมีการจัดวางระบบการควบคุมภายใน

2) ข้อตรวจพบจากการตรวจสอบภายในที่เป็นการประพัตติมิชอบและเกิดผลเสียหายต่อราชการ เกิดจากผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับระบบการควบคุมภายใน ไม่ตรวจสอบบัญชีและงบเดือนก่อนส่งให้กระทรวงฯ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายใน จึงมีช่องทางให้เกิดการประพัตติมิชอบได้ง่ายขึ้น เมื่อเกิดผลเสียหายต่อราชการ ผู้ที่เกี่ยวข้องตามตำแหน่งหน้าที่มีสัดส่วนความรับผิดชอบละเมิดตามกฎหมาย

3) เสนอแนะแนวทางการจัดวางระบบการควบคุมภายในด้านการบัญชีและรายงานการเงิน โดยบันทึกบัญชีให้เป็นปัจจุบันตามคู่มือบัญชี เร่งรัดการชดใช้เงินยืมมิให้ค้างนาน ส่งรายงานการเงินตามกำหนดเวลา คณะกรรมการตรวจสอบการรับจ่ายเงินและคณะกรรมการเก็บรักษาเงิน สอบทานการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่คลังตามหน้าที่ มีขั้นตอนอนุมัติดำเนินการ อนุมัติจ่ายเงิน เก็บรักษาเงินสดไว้สำรองจ่ายไม่สูงมาก ตรวจสอบใบสำคัญการลงบัญชีกับเอกสารการรับจ่ายเงิน และเรียนรู้วิธีการตรวจสอบใบสำคัญการลงบัญชี การอ่านข้อมูลรายงานการเงินของระบบบัญชีเกณฑ์คงค้าง และมุ่งเน้นให้ตรวจสอบใบสำคัญการลงบัญชีเฉพาะจุดเสี่ยงที่มีสาระสำคัญ 2 ประเด็น คือ

(1) การรับเงินรายได้แผ่นดินและการนำเงินฝากธนาคาร เพื่อตรวจสอบวงจรของเงินรายได้แผ่นดินให้มีการรับและนำเงินฝากธนาคารครบถ้วน

(2) การจ่ายเงิน เช่น การจ่ายค่าใช้จ่ายต่างๆ การจ่ายเงินยืม ที่มีผลกระทบต่อเงินสด และเงินฝากธนาคาร ยอดเงินที่บันทึกการรายการ และเลือกตัดหมวดเงินในรายการบัญชีโดยตรงกับเอกสารการรับจ่ายเงิน

สำหรับข้อเสนอแนะจากการศึกษามีดังนี้

1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

(1) ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงฯ ควรให้ความสำคัญกับการจัดวางระบบการควบคุมภายในของหน่วยงานในต่างประเทศมากขึ้น เพื่อกระตุ้นให้บุคลากรในต่างประเทศตระหนักถึงความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วมปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในอย่างต่อเนื่อง

(2) ดำเนินนโยบายสอบคัดเลือกและบรรจุข้าราชการสายสนับสนุนตำแหน่งพนักงานธุรการที่จบการศึกษาด้านบัญชีอย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้คนที่มีความสามารถเหมาะสมกับงานในหน้าที่ช่วยลดความเสี่ยงการบันทึกบัญชีผิดพลาด

(3) ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงฯ ควรกำชับให้บุคลากรของหน่วยงานในต่างประเทศให้ความร่วมมือปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างให้ระบบงานต่างๆ มีการควบคุมกำกับดูแลที่ดีและมีประสิทธิภาพ

2) ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ

(1) ปรับปรุงคู่มือการบริหารงาน เพื่อจัดวางระบบการควบคุมภายในด้านการบัญชีและรายงานการเงินให้เหมาะสม และแจ้งเวียนให้รับทราบและถือปฏิบัติทั่วกัน และจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ปฏิบัติตามกิจกรรมการควบคุมภายในอย่างเข้าใจและควบคุมความเสี่ยงได้จริง

(2) ติดตามประเมินผลว่าระบบการควบคุมภายในด้านการบัญชีและรายงานการเงินที่กำหนดไว้ บุคลากรสามารถปฏิบัติได้หรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคใด เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน และลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ เพื่อให้รายงานการเงินมีข้อมูลถูกต้อง น่าเชื่อถือ และนำไปใช้ตัดสินใจในการบริหารงบประมาณให้สนับสนุนการดำเนินการกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(3) จัดอบรมให้ความรู้กับบุคลากรทุกระดับ เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะในการจัดวางระบบการควบคุมภายในตามกรอบแนวคิดของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อให้บุคลากรมีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำความรู้ที่ได้รับไปจัดวางระบบการควบคุมภายใน หรือปรับปรุงกิจกรรมการควบคุมภายในให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างทันกาล

(4) เพิ่มระยะเวลาการอบรมให้ความรู้กับบุคลากรที่ไปประจำการในต่างประเทศได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติวิธีการตรวจสอบบัญชีและรายงานการเงินของหน่วยงานที่ประจำการ และยกตัวอย่างที่เกิดปัญหาจริง เพื่อให้บุคลากรได้เรียนรู้จุดอ่อนที่มีความเสี่ยงและวิธีการควบคุมกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพ

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาเรื่อง การจัดวางระบบการควบคุมภายในเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานของหน่วยงานในต่างประเทศสังกัดกระทรวงการต่างประเทศ ผู้เขียนเห็นว่า มีความสำคัญเนื่องจากหน่วยงานในต่างประเทศ มีการปรับเปลี่ยนระบบบัญชีจากเกณฑ์เงินสดเป็นเกณฑ์คงค้าง จึงศึกษาว่าหน่วยงานในต่างประเทศควรมีการจัดวางระบบการควบคุมภายในด้านการบัญชีและรายงานการเงินอย่างไร เพื่อให้ทราบวิธีการจัดวางระบบการควบคุมภายใน และเสนอแนะแนวทางการจัดวางระบบการควบคุมภายในที่ดี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงาน และสนับสนุนให้การดำเนินงานของหน่วยงานในต่างประเทศบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และลดความเสี่ยงที่จะเกิดผลเสียหายต่อราชการและ ผู้ที่เกี่ยวข้อง

ผู้เขียนหวังว่ารายงานการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารและบุคลากรของหน่วยงานในต่างประเทศ สามารถนำความรู้เกี่ยวกับการจัดวางระบบการควบคุมภายในไปใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงาน โดยปรับปรุงการควบคุมภายในให้ตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป อย่างทันกาล มีการควบคุม กำกับดูแล ตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดผลเสียหายต่อราชการและผู้ที่เกี่ยวข้องตามตำแหน่งหน้าที่ หรือการดำเนินงานไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย

รายงานการศึกษานี้ได้รับคำแนะนำอันมีคุณค่าและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการจัดทำรายงานการศึกษาให้มีความครบถ้วนและสมบูรณ์ จึงขอกราบขอบพระคุณคณะอาจารย์ที่ปรึกษาทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ เอกอัครราชทูต อุ่ม เมาลานนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เดชา ตั้งสีฟ้า ดร. อีวินท์ สุพุทธิกุล มา ณ โอกาสนี้

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงการต่างประเทศ ที่ให้โอกาสผู้เขียนเข้าร่วมการอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 8 ประจำปี 2559 และขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ และเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ทุ่มเทการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมนี้ รวมทั้งทุ่มเทเวลาและเอาใจใส่ดูแลผู้เข้ารับการอบรมในหลักสูตรนี้ตลอดเวลาจนจบหลักสูตรด้วยดี หากรายงานการศึกษานี้ มีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้คนเดียว และกราบขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

อัญญาพร เลิศพงศาภรณ์
สิงหาคม 2559

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ภูมิหลังและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
1.3 คำถามการศึกษา	3
1.4 สมมุติฐานการศึกษา	3
1.5 ขอบเขตการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา	3
1.6 ประโยชน์ของการศึกษา	3
1.7 นิยามศัพท์	4
บทที่ 2 กรอบแนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 กรอบแนวคิด	6
2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	12
2.3 สรุปกรอบแนวคิด	14
บทที่ 3 ผลการศึกษา	15
3.1 ความเป็นมาในการจัดวางระบบการควบคุมภายในของหน่วยงานในต่างประเทศ	16
3.2 ข้อตรวจพบจากการตรวจสอบภายใน	17
3.3 แนวทางการจัดวางระบบการควบคุมภายในด้านการบัญชีและรายงานการเงิน	19
3.4 วิธีการตรวจสอบการบันทึกบัญชีและรายงานการเงิน	21
บทที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	48
4.1 สรุปผลการศึกษา	49
4.2 ข้อเสนอแนะ	50
บรรณานุกรม	52
ภาคผนวก	54
ก ผังบัญชีในระบบบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐในต่างประเทศ	55
ข รายการบัญชีย่อยในระบบบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐในต่างประเทศ	58
ประวัติผู้เขียน	62

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	สรุปยอดคงเหลือของบัญชี 5 ประเภท	21
ตารางที่ 2	รายงานงบทดลอง ประจำเดือน พฤษภาคม 2559	40
ตารางที่ 3	รายงานบัญชีคุมงบประมาณ ประจำเดือน พฤษภาคม 2559	41
ตารางที่ 4	รายงานรายได้เงินนอกงบประมาณ ประจำเดือนพฤษภาคม 2559	44
ตารางที่ 5	บัญชีย่อยเงินรายได้แผ่นดิน ประจำเดือนพฤษภาคม 2559	45
ตารางที่ 6	งบเทียบยอดบัญชีเงินฝากธนาคาร ประจำเดือนพฤษภาคม 2559	46
ตารางที่ 7	รายงานกระทบยอด ประจำเดือนพฤษภาคม 2559	47

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1	วัตถุประสงค์และองค์ประกอบการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO	7
ภาพที่ 2	ระบบบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐในต่างประเทศ	22
ภาพที่ 3	คำแนะนำเบื้องต้นในการตรวจสอบใบสำคัญการลงบัญชี	22
ภาพที่ 4	ใบสำคัญการลงบัญชีรับเงินรายได้แผ่นดิน	24
ภาพที่ 5	ใบสำคัญการลงบัญชีนำเงินรายได้แผ่นดินฝากธนาคาร (แบบวันเดียว)	24
ภาพที่ 6	ใบสำคัญการลงบัญชีนำเงินรายได้แผ่นดินฝากธนาคาร (แบบหลายวัน)	25
ภาพที่ 7	ใบสำคัญการลงบัญชีรับเงินงบประมาณ (Swift เงินเข้าธนาคาร)	26
ภาพที่ 8	ใบสำคัญการลงบัญชีรับเงินงบประมาณ (จ่ายผลักส่ง)	26
ภาพที่ 9	ใบสำคัญการลงบัญชีรับเงินงบประมาณ (รับผลักส่ง)	27
ภาพที่ 10	ใบสำคัญการลงบัญชีจ่ายเงินงบประมาณ (เงินสด)	28
ภาพที่ 11	ใบสำคัญการลงบัญชีจ่ายเงินงบประมาณ (เงินฝากธนาคาร)	28
ภาพที่ 12	ใบสำคัญการลงบัญชีจ่ายเงินยืมจากเงินงบประมาณ (เงินฝากธนาคาร)	29
ภาพที่ 13	ใบสำคัญการลงบัญชีรับคืนเงินยืมจากเงินงบประมาณ (ใบสำคัญเท่ากับเงินยืม)	30
ภาพที่ 14	ใบสำคัญการลงบัญชีรับคืนเงินยืมจากเงินงบประมาณ (ใบสำคัญน้อยกว่าเงินยืม)	30
ภาพที่ 15	ใบสำคัญการลงบัญชีรับคืนเงินยืมจากเงินงบประมาณ (ใบสำคัญมากกว่าเงินยืม)	31
ภาพที่ 16	ใบสำคัญการลงบัญชีรับเงินนอกงบประมาณ (จ่ายผลักส่ง)	32
ภาพที่ 17	ใบสำคัญการลงบัญชีรับเงินนอกงบประมาณ (รับผลักส่ง)	33
ภาพที่ 18	ใบสำคัญการลงบัญชีจ่ายเงินยืมจากเงินนอกงบประมาณ	33
ภาพที่ 19	ใบสำคัญการลงบัญชีรับคืนเงินยืมจากเงินนอกงบประมาณ (ใบสำคัญ มากกว่าเงินยืม)	34
ภาพที่ 20	ใบสำคัญการลงบัญชีรับเงินรับฝาก (Swift เงินเข้าธนาคาร)	35
ภาพที่ 21	ใบสำคัญการลงบัญชีรับเงินรับฝาก (จ่ายผลักส่ง)	35
ภาพที่ 22	ใบสำคัญการลงบัญชีรับเงินรับฝาก (รับผลักส่ง)	36
ภาพที่ 23	ใบสำคัญการลงบัญชีจ่ายเงินยืมจากเงินรับฝาก (เงินฝากธนาคาร)	36
ภาพที่ 24	ใบสำคัญการลงบัญชีรับคืนเงินยืมจากเงินรับฝาก (ใบสำคัญเท่ากับเงินยืม)	37
ภาพที่ 25	ใบสำคัญการลงบัญชีรับคืนเงินยืมจากเงินรับฝาก (ใบสำคัญน้อยกว่าเงินยืม)	38
ภาพที่ 26	ใบสำคัญการลงบัญชีรับคืนเงินยืมจากเงินรับฝาก (ใบสำคัญมากกว่าเงินยืม)	38
ภาพที่ 27	ใบสำคัญการลงบัญชีถอนเงินฝากธนาคารงบประมาณ	39

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลังและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันกระแสโลกาภิวัตน์มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ทั้งในด้านความมั่นคง การเมือง เศรษฐกิจ การค้า การลงทุน การท่องเที่ยว สังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้การแข่งขันระหว่างประเทศทวีความรุนแรงมากขึ้น ดังนั้น เพื่อให้ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอย่างรวดเร็วและทันเหตุการณ์ กระทรวงการต่างประเทศซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนนโยบายด้านการต่างประเทศ จึงต้องขยายกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศในทุกมิติ โดยมีหน่วยงานในต่างประเทศ คือ สถานเอกอัครราชทูต คณะผู้แทนถาวรไทยประจำสหประชาชาติ คณะผู้แทนถาวรไทยประจำอาเซียน สำนักงานการค้าและเศรษฐกิจไทย และสถานกงสุลใหญ่ ถือว่าเป็นกลไกหลักสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายด้านการต่างประเทศและยุทธศาสตร์ของกระทรวงฯ ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายและตามนโยบายของรัฐบาล หน่วยงานในต่างประเทศเหล่านี้จึงต้องปรับการบริหารงานให้สอดคล้องกับมิติด้านการต่างประเทศที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น อาทิ การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การส่งเสริมบทบาทของไทยในประชาคมอาเซียน การผลักดันบทบาทของไทยให้เป็นที่ยอมรับของประชาคมโลก การยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันและ ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การเสริมสร้างภาพลักษณ์ความเชื่อมั่นและทัศนคติที่ดีต่อไทย การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพการให้บริการแก่ประชาชน หน่วยงานในต่างประเทศ จึงต้องบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด คือ บุคลากร งบประมาณ อุปกรณ์ ให้ดำเนินการกิจอย่างเป็นระบบ มีการจัดวางระบบการควบคุมภายในให้ควบคุม กำกับดูแล ตรวจสอบ ติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนให้การดำเนินการกิจบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ได้กำหนดแนวทางการจัดวางระบบการควบคุมภายใน เพื่อให้ทุกส่วนราชการดำเนินการตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 โดยกระทรวงฯ ได้ดำเนินการจัดวางระบบการควบคุมภายในตามกรอบที่ สตง. กำหนดเฉพาะหน่วยงานส่วนกลาง ซึ่งจัดทำรายงานการประเมินผล และ การปรับปรุงการควบคุมภายในเสนอต่อคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเป็นประจำทุกสิ้นปีงบประมาณ โดยไม่รวมการควบคุมภายในของหน่วยงานในต่างประเทศ เนื่องจากยังไม่ปรับปรุงการควบคุมภายในให้ตอบสนองกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับบุคลากรส่วนใหญ่ไม่มี

ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดวางระบบการควบคุมภายในด้านการบัญชีและรายงานการเงิน ทำให้มีความเสี่ยงการรายงานการเงิน¹ การปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ

ที่เกี่ยวข้อง และในปัจจุบันระบบบัญชีของหน่วยงานในต่างประเทศ ได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบจากงบเดือน² เป็นรายงานการเงิน หากผู้บริหารขาดความเข้าใจในเรื่องบัญชีและรายงานการเงินแล้ว มีความเสี่ยงที่สำคัญอาจเกิดผลเสียหายต่อราชการ ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องตามตำแหน่งหน้าที่มีสัดส่วนความรับผิดชอบในผลเสียหายที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

กระทรวงการต่างประเทศ ได้จัดทำคู่มือการบริหารงาน คู่มืองานคลัง และ Checklist การบริหารความเสี่ยง โดยมีการวางระบบการควบคุมภายในแทรกอยู่ในขั้นตอนการปฏิบัติงาน และได้แจ้งเวียนให้หน่วยงานในต่างประเทศถือปฏิบัติเมื่อเดือนมิถุนายน 2551³ อย่างไรก็ตาม หน่วยงานในต่างประเทศบางแห่งยังขาดการกำกับดูแลที่ดีทั้งในด้านการเงิน การบัญชีและงบเดือน งานกงสุล จนเกิดผลเสียหายต่อราชการ ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องตามตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบต้องชดเชยค่าเสียหายตามสัดส่วนความรับผิดชอบทางละเมิดที่กฎหมายกำหนด

ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงเห็นความสำคัญในการศึกษาวิธีการจัดวางระบบการควบคุมภายในด้านการบัญชีและรายงานการเงิน เพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดผลเสียหายต่อราชการและผู้ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากการปรับเปลี่ยนระบบบัญชี และเพื่อให้หน่วยงานในต่างประเทศสามารถดำเนินการตามคู่มือการบริหารงานที่ได้แจ้งเวียนไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เสนอแนะแนวทางการจัดวางระบบการควบคุมภายในด้านการบัญชีและรายงานการเงิน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานของหน่วยงานในต่างประเทศสังกัดกระทรวงการต่างประเทศ ให้มีการควบคุมกำกับดูแลที่ดี ลดความเสี่ยงที่จะเกิดผลเสียหายต่อราชการและผู้ที่เกี่ยวข้อง และสนับสนุนให้การดำเนินการกิจบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

¹ รายงานการเงิน หมายถึง รายงานสรุปการรับ-จ่ายเงินของหน่วยงานในต่างประเทศ จัดทำเป็นรายงานการเงินประจำเดือน และประจำปีงบประมาณ ตามระบบบัญชีเกณฑ์คงค้าง (กรมบัญชีกลาง, 2550: 7-2)

² งบเดือน หมายถึง รายงานสรุปการรับ-จ่ายเงินของหน่วยงานในต่างประเทศ จัดทำเป็นประจำเดือน ตามระบบบัญชีเกณฑ์เงินสด (กรมบัญชีกลาง, 2510: 12) งบเดือนมีความแตกต่างจากรายงานการเงิน เนื่องจากหลักบัญชีเกณฑ์เงินสดใช้หลักบัญชีเดียว จะบันทึกบัญชีรับ-จ่ายเงิน เมื่อมีการรับ-จ่ายเงินเกิดขึ้นจริง แต่หลักบัญชีเกณฑ์คงค้าง ใช้หลักบัญชีคู่ เกณฑ์สิทธิที่เกิดขึ้น บันทึกบัญชีทันที ตัวอย่างเช่น การจัดซื้อครุภัณฑ์ เมื่อร้านค้าส่งครุภัณฑ์หน่วยงานฯ ทำรายงานการตรวจรับเสนอให้ผู้มีอำนาจอนุมัติจ่ายเงิน เกณฑ์เงินสดยังไม่บันทึกบัญชีจ่ายเงิน เนื่องจากยังไม่ได้จ่ายเงินจริง แต่เกณฑ์คงค้าง บันทึกบัญชีรับรู้เป็นครุภัณฑ์และอุปกรณ์ คู่กับบัญชีเจ้าหนี้ เมื่อมีการตรวจรับครุภัณฑ์เสร็จสิ้นแล้ว แม้ยังมิได้จ่ายเงินให้ร้านค้า ทั้งนี้ รูปแบบรายงานการเงินจะเหมือนงบการเงินของภาคเอกชนทั่วไป

³ กระทรวงการต่างประเทศ, “คู่มือการบริหารงาน คู่มืองานคลัง และ Checklist การบริหารความเสี่ยง,” โทรเลข 0200.1/ ว.394/2551 (27 มิถุนายน 2551).

1.3 คำถามการศึกษา

หน่วยงานในต่างประเทศ ควรมีการจัดวางระบบการควบคุมภายในด้านการบัญชีและรายงานการเงินอย่างไร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานให้ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และลดความเสี่ยง ที่จะเกิดผลเสียหายต่อราชการและผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.4 สมมติฐานการศึกษา

การจัดวางระบบการควบคุมภายในด้านการบัญชีและรายงานการเงินตามกรอบแนวคิดการควบคุมภายในของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ซึ่งได้นำการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO มาปรับใช้ จะสามารถเป็นเครื่องมือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานของหน่วยงานในต่างประเทศให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ลดความเสี่ยงที่จะเกิดผลเสียหายต่อราชการและผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.5 ขอบเขตการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา

รายงานการศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้มุ่งศึกษา วิธีการจัดวางระบบการควบคุมภายในด้านการบัญชีและรายงานการเงินของหน่วยงานในต่างประเทศ เนื่องจากการปรับเปลี่ยนระบบบัญชีจากเกณฑ์เงินสดเป็นระบบบัญชีเกณฑ์คงค้าง โดยใช้กรอบแนวคิดการควบคุมภายในของ COSO การจัดวางระบบการควบคุมภายในและการประเมินผลการควบคุมภายในของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน และกรอบแนวคิดตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดวางระบบการควบคุมภายในด้านการบัญชีและรายงานการเงินที่มีประสิทธิภาพ

วิธีการดำเนินการศึกษา ใช้วิธีรวบรวมข้อมูลศึกษาวิเคราะห์ และประเมินผลจากเอกสารหลักฐานจากรายงานผลการตรวจสอบภายใน การสังเกต และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของผู้เขียนที่มีหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบภายในของกระทรวงฯ เป็นเวลา 20 ปี และจากการเป็นกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง กรรมการสอบความรับผิดชอบละเมิดและแพ่ง และกรรมการสอบวินัยอย่างร้ายแรงตามคำสั่งของกระทรวงฯ

ระเบียบวิธีการศึกษา เป็นรายงานการศึกษาเชิงบรรยาย โดยใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ทำการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากรายงาน เอกสารหลักฐานต่างๆ กรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้อง การสังเกต และประสบการณ์ เพื่อให้ทราบวิธีการจัดวางระบบการควบคุมภายใน และเสนอแนะแนวทางการจัดวางระบบการควบคุมภายในด้านการบัญชีและรายงานการเงิน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานของหน่วยงานในต่างประเทศ

1.6 ประโยชน์ของการศึกษา

ผู้เขียนรายงานการศึกษาคาดหวังว่า

1.6.1 หน่วยงานในต่างประเทศ มีแนวทางการจัดวางระบบการควบคุมภายในด้านการบัญชีและรายงานการเงิน เพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดผลเสียหายต่อราชการและผู้ที่เกี่ยวข้องตามตำแหน่งหน้าที่ และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงาน เป็นประโยชน์ในการควบคุมกำกับดูแลที่ดี สนับสนุนให้การดำเนินการกิจบรรลุผลสัมฤทธิ์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.6.2 บุคลากรของหน่วยงานในต่างประเทศ สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากรายงาน การศึกษาฉบับนี้ ไปปรับปรุงการควบคุมภายในให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป อาทิ การเปลี่ยนนโยบายบริหาร วัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีปฏิบัติงาน หรือการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ และพัฒนาการด้านเทคโนโลยีที่มีผลกระทบต่อการ ดำเนินงาน เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การควบคุมภายในที่เคยใช้ได้ผลดีอาจกลายเป็นการ ควบคุมภายในที่หย่อนประสิทธิภาพ จึงต้องปรับปรุงการควบคุมภายในอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ ตอบสนองกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

1.7 นิยามศัพท์

รายงานการศึกษานี้ มีนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.7.1 หน่วยงานในต่างประเทศ หมายถึง หน่วยงานสังกัดกระทรวงการต่างประเทศที่มี สถานที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศ เช่น สถานเอกอัครราชทูต คณะผู้แทนถาวรไทยประจำสหประชาชาติ คณะผู้แทนถาวรไทยประจำอาเซียน สำนักงานการค้าและเศรษฐกิจไทย และสถานกงสุลใหญ่

1.7.2 ระบบการควบคุมภายใน⁴ หมายถึง นโยบายและวิธีการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความ มั่นใจว่าการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระเบียบและมีประสิทธิภาพ ซึ่งรวมถึงการปฏิบัติตามนโยบาย ของผู้บริหาร การป้องกันรักษาทรัพย์สิน การป้องกันและการตรวจพบการทุจริตและข้อผิดพลาด ความถูกต้องและความครบถ้วนของการบันทึกบัญชี และการจัดทำรายงานการเงินที่เชื่อถือได้อย่าง ทันเวลา

1.7.3 ความเสี่ยง⁵ หมายถึง เหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่มีความไม่แน่นอน ซึ่งอาจจะ เกิดขึ้น และมีผลทำให้เกิดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเสีย ไม่สามารถ ดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้

1.7.4 งบเดือน⁶ หมายถึง หมายถึง รายงานสรุปการรับ-จ่ายเงินของหน่วยงานใน ต่างประเทศ เป็นประจำเดือนตามระบบบัญชีเกณฑ์เงินสด ประกอบด้วย บัญชีรายรับ-รายจ่าย (แบบ 6) งบเทียบยอดเงินฝากธนาคาร (แบบ 7) รายงานเงินรายได้แผ่นดิน (แบบ 8) รายงานรายจ่ายเงิน งบประมาณ (แบบ 9) รายงานเงินยืมค้างชำระ (แบบ 10) บัญชีคุมงบประมาณ รายงานรายละเอียด เงินคงเหลือ

⁴ คณะกรรมการมาตรฐานการสอบบัญชี สหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ ได้ให้คำนิยามของระบบการควบคุม ภายในไว้ในมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 400 เรื่อง การประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการควบคุมภายใน (จันทนา สาขากกร, นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ และ ศิลปพร ศรีจันทพร, 2548: 2-3)

⁵ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน, แนวทางการจัดวางระบบการควบคุมภายใน และการประเมินผลการควบคุม ภายใน, 2551.

⁶ กรมบัญชีกลาง, คู่มือระบบบัญชีและแบบงบเดือนของส่วนราชการในต่างประเทศ, 2510.

1.7.5 รายงานการเงิน⁷ หมายถึง รายงานสรุปการรับ-จ่ายเงินของหน่วยงานในต่างประเทศ จัดทำเป็นรายงานการเงินประจำเดือน และรายงานการเงินประจำปีงบประมาณตามระบบบัญชีเกณฑ์คงค้าง ดังนี้

1) รายงานประจำเดือน ประกอบด้วย รายงานงบทดลอง รายงานบัญชีคุมงบประมาณ รายงานรายได้เงินนอกงบประมาณ บัญชีย่อยเงินรายได้แผ่นดิน รายงานเงินรายได้แผ่นดิน (แบบ 8) รายงานการกระทบยอด งบเทียบยอดเงินฝากธนาคาร บัญชีคุมงบประมาณ บัญชีคุมเงินนอกงบประมาณ บัญชีเงินรับฝาก และบัญชีเงินยืม

2) รายงานประจำปี ประกอบด้วย งบแสดงฐานะการเงิน งบรายได้และค่าใช้จ่าย และรายงานประจำเดือน สำหรับการจัดส่งรายงานการเงินเดือนกันยายนให้กับกระทรวงการต่างประเทศ

ทั้งนี้ กรมบัญชีกลางได้มีการยกเลิกคู่มือระบบบัญชีและแบบงบเดือนของส่วนราชการในต่างประเทศ พ.ศ. 2510 (เกณฑ์เงินสด) และให้ใช้คู่มือและแนวปฏิบัติด้านการเงินการบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐในต่างประเทศ พ.ศ. 2550 (เกณฑ์คงค้าง) โดยให้กระทรวงฯ เริ่มใช้ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 เป็นต้นไป และกระทรวงฯ เริ่มให้หน่วยงานในต่างประเทศ ใช้ระบบบัญชีเกณฑ์คงค้าง เมื่อปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 จนถึงปัจจุบัน

⁷ กรมบัญชีกลาง, คู่มือแนวปฏิบัติด้านการเงินและบัญชี สำหรับหน่วยงานภาครัฐในต่างประเทศ, 2550.; กระทรวงการต่างประเทศ, “แนวทางการจัดทำรายงานการเงินระบบบัญชี เกณฑ์คงค้าง,” โทรเลข 0200.1/ ว.882/2555 (11 ธันวาคม 2555).

บทที่ 2

กรอบแนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 กรอบแนวคิด

2.1.1 กรอบแนวคิดการควบคุมภายในของ COSO⁸

ในปี พ.ศ. 2535 ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการ The Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission หรือ COSO ซึ่งเป็นคณะกรรมการของสถาบันวิชาชีพ 5 สถาบัน คือ

- 1) American Institute of Certified Public Accountants (AICPA)
- 2) American Accounting Association (AAA)
- 3) Institute of Internal Auditors (IIA)
- 4) Institute of Management Accountants (IMA)
- 5) Financial Executives Institute (FEI)

คณะกรรมการฯ ได้ร่วมกันศึกษาวิจัย และพัฒนาแนวคิดการควบคุมภายในตามรายงานที่เรียกว่า COSO Internal Control Integrated Framework กำหนดความหมายและกรอบโครงสร้างของการควบคุมภายใน รวมทั้งเสนอให้ผู้บริหารรายงานเกี่ยวกับการควบคุมภายใน ซึ่งการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO เป็นหนึ่งแนวคิดที่ได้รับการยอมรับและมีการนำไปประยุกต์ใช้ในระดับสากล รวมถึงประเทศไทยด้วย

COSO ให้ความหมายของการควบคุมภายในว่า “กระบวนการปฏิบัติงานที่ถูกกำหนด โดยคณะกรรมการบริหารและพนักงานขององค์กร เพื่อให้เกิดความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าวิธีการปฏิบัติงานตามที่กำหนดไว้จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการควบคุม” และระบบการควบคุมภายในเป็นนโยบายและวิธีการปฏิบัติงานที่กำหนดขึ้นในองค์กร เพื่อให้ความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่ากิจการจะบรรลุวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายใน

2.1.1.1 วัตถุประสงค์ของการควบคุมภายใน มี 3 ด้าน ดังนี้

- 1) ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน (Effectiveness and Efficiency of Operations)
- 2) ความเชื่อถือได้ของรายงานการเงิน (Reliability of Financial Reporting)
- 3) การปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบ (Compliance with Applicable Laws and Regulations)

⁸ จันทนา สาขากร, นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ และ ศิลพร ศรีจันทเพร, การควบคุมภายในและการตรวจสอบภายใน (กรุงเทพมหานคร: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548), หน้า 2-3.

ภาพที่ 1 วัตถุประสงค์และองค์ประกอบการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO

2.1.1.2 องค์ประกอบการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO มี 5 ด้าน ซึ่งมีความสัมพันธ์กัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายใน และมีความเชื่อมโยงกับการบริหารดังนี้

1) สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment)

สภาพแวดล้อมการควบคุม หมายถึง ปัจจัยต่างๆ เช่น นโยบาย วิธีการ และวิธีปฏิบัติงาน ที่แสดงให้เห็นถึงทัศนคติของบุคลากรที่มีต่อการควบคุมภายใน ตัวอย่างมีดังนี้

(1) ความซื่อสัตย์และจริยธรรม (Integrity and Ethical Values) ผู้บริหารควรทำตนเป็นตัวอย่าง โดยกำหนดนโยบาย ข้อบังคับ และการปฏิบัติตัวอย่างสม่ำเสมอ

(2) ความรู้ความสามารถของบุคลากร ต้องกำหนดระดับความรู้ ทักษะและประสบการณ์ที่ต้องการอย่างชัดเจน และเหมาะสมกับหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละระดับงาน

(3) การมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริหาร และคณะกรรมการตรวจสอบ เนื่องจากเป็นบุคคลสำคัญในการวางนโยบายและส่งเสริมบรรยากาศของการควบคุม

(4) ประสิทธิภาพและรูปแบบการทำงานของผู้บริหาร ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้และระบบการทำงาน มาตรการและวิธีการปฏิบัติจึงแตกต่างกันไปตามแนวคิดและรูปแบบการทำงานของผู้บริหาร

(5) โครงสร้างการจัดองค์กรต้องเหมาะสมกับลักษณะและขนาดขององค์กร และกำหนดไว้อย่างชัดเจน

(6) การมอบหมายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างเหมาะสมและชัดเจน

(7) นโยบายและการจัดการด้านบุคลากร เกี่ยวกับการสรรหา พัฒนา ประเมินผลงาน ค่าตอบแทน สวัสดิการ และการประกันความเสียหายของบุคลากรทุกระดับ อย่างเหมาะสม เพราะคนมีผลต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวขององค์กร

COSO ถือว่าจิตสำนึกและคุณภาพของคนในองค์กรก่อให้เกิด บรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมของการควบคุมที่ดี

2) การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

เป็นการประเมินเพื่อให้ทราบว่าองค์กรมีความเสี่ยงในขั้นตอนใดของ งานมีโอกาสที่จะเกิดมากหรือน้อย เพื่อนำมาพิจารณาว่าควรบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างไร เพื่อให้ เกิดความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่า ลดความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ไม่เป็นอุปสรรคต่อ ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ซึ่งขั้นตอนในการประเมินความเสี่ยงประกอบด้วย

(1) การระบุปัจจัยเสี่ยง (Risk Identification) ระบุปัจจัยเสี่ยง ของหน่วยงานได้ทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ซึ่งส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ เป้าหมาย หรือผลการดำเนินงานในองค์กร เช่น การเปลี่ยนผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่สำคัญ การเปลี่ยนแปลงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน

(2) การวิเคราะห์ความเสี่ยง (Risk Analysis) การนำปัจจัยเสี่ยง ข้างต้นมาวิเคราะห์และประเมินระดับความสำคัญ โดยพิจารณาจากผลกระทบและโอกาสที่จะเกิด ความเสี่ยง กำหนดระดับความสำคัญของความเสียหาย เพื่อจัดการความเสี่ยงที่มีสาระสำคัญหรือมี โอกาสเกิดสูง การวิเคราะห์อาจใช้การประเมินเป็นระดับ เช่น สูงมาก ปานกลาง น้อย น้อยมาก

(3) การบริหารความเสี่ยง⁹ (Risk Management) เป็นการกำหนด แนวทางจัดการความเสี่ยงที่มีสาระสำคัญ ซึ่งมีผลกระทบและโอกาสเกิดสูงอย่างเหมาะสม เป็นความเสี่ยง จากปัจจัยภายใน เช่น ระบบการทำงานไม่เหมาะสม คุณภาพและความสามารถของบุคลากร ขนาด และโครงสร้างองค์กร ใช้วิธีการบริหารความเสี่ยงด้วยการจัดระบบการควบคุมภายใน แต่ความเสี่ยงที่ เกิดจากปัจจัยภายนอก เช่น การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี และกฎหมาย ใช้วิธีการ บริหารความเสี่ยง ดังนี้

- การหลีกเลี่ยง (Avoiding) การหลีกเลี่ยงเหตุการณ์ที่ทำให้ เกิด ความเสี่ยง เช่น หยุดดำเนินกิจกรรม

- การแบ่งปัน (Sharing) เป็นการแบ่งปันความรับผิดชอบให้ ผู้อื่นร่วมรับความเสี่ยง เช่น การทำประกันภัย การใช้บริการภายนอก (Outsource)

- การลด (Reducing) เป็นการลดหรือควบคุมความเสี่ยง โดย ใช้การควบคุมภายในเพื่อลดโอกาสและผลกระทบที่จะเกิดความเสี่ยง

- การยอมรับ (Accepting) เป็นการยอมรับความเสี่ยงในกรณี ที่มีการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพ มีข้อมูลเพียงพอในการตัดสินใจ เข้าใจความเสี่ยง รวมทั้ง ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการความเสี่ยงอาจน้อยกว่าต้นทุนที่ต้องเสียไป

⁹ การจัดประชุม อบรม สัมมนาทั้งภาครัฐและเอกชนส่วนใหญ่ใช้คำว่า “การบริหารความเสี่ยง” ซึ่งเป็นที่รู้จักและใช้ เป็นหัวข้อเรื่องแทนคำว่า “การควบคุมภายใน” และผลที่ได้รับจากการบริหารความเสี่ยง คือ การกำหนดกิจกรรม ควบคุมภายใน เพื่อลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

3) กิจกรรมการควบคุม (Control Activities)

กิจกรรมการควบคุม หมายถึง นโยบายและวิธีการต่างๆ ที่จะสนับสนุนมาตรการที่จะป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ตัวอย่างมีดังนี้

(1) การกำหนดนโยบายและแผนงาน ฝ่ายบริหารกำหนดนโยบายและแผนงาน แผนงบประมาณ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เป็นเครื่องมือในการควบคุมติดตามและประเมินผล โดยกำหนดผลงานที่คาดหวังให้ชัดเจนทั้งจำนวนผลงานและระยะเวลาการปฏิบัติงาน

(2) การแบ่งแยกหน้าที่อย่างเหมาะสม ลักษณะงานบางอย่างควรแบ่งแยกหน้าที่กันทำ เพื่อป้องกันข้อผิดพลาด การบิดเบือนข้อเท็จจริง หรือการทุจริต เช่น เจ้าหน้าที่ดูแลทรัพย์สินไม่เป็นผู้บันทึกทะเบียนทรัพย์สิน เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่รับ-จ่ายเงินไม่เป็นผู้บันทึกบัญชี เจ้าหน้าที่ที่ดูแลเงินสดไม่มีอำนาจอนุมัติการจ่ายเงินสด เจ้าหน้าที่ที่ดูแลสินค้าไม่มีอำนาจอนุมัติให้เบิกสินค้าออกจากคลังสินค้า เป็นต้น บุคคลคนเดียวทำหน้าที่หลายอย่างมีโอกาสเกิดผลเสียหาย การแบ่งแยกหน้าที่อย่างเหมาะสมมีการสอบทานงานระหว่างกันทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ

(3) การอนุมัติรายการบัญชีและการปฏิบัติงาน เพื่อให้มั่นใจว่ารายการบัญชีและการปฏิบัติงานมีการสอบทานและควบคุมโดยผู้มีอำนาจ เช่น อนุมัติรายการปรับปรุงบัญชีที่สำคัญ อนุมัติการจ่ายเงิน สอบทานงบเทียบยอดเงินฝากธนาคาร

(4) การมีเอกสารหลักฐานที่เหมาะสมและเพียงพอ เพื่อให้มั่นใจว่ามีเอกสารหลักฐานประกอบการบันทึกบัญชีครบถ้วน ให้หมายเลขเอกสารเรียงลำดับ บันทึกบัญชีทันทีที่เกิดขึ้น

(5) การควบคุมทรัพย์สิน เพื่อป้องกันสูญหาย และเก็บรักษาทรัพย์สินอย่างดี

(6) การตรวจสอบการปฏิบัติงานโดยอิสระ เพื่อช่วยป้องกันการทุจริตหรือข้อผิดพลาดที่เกิดจากการไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนด หรือความพลั้งเผลอของเจ้าหน้าที่

(7) การสอบทานโดยผู้บริหาร เป็นการควบคุม โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานจริงกับแผนงาน และงบประมาณที่วางไว้ล่วงหน้า เพื่อให้เห็นภาพรวมว่ามีปัญหาด้านใด เพื่อพิจารณาแก้ไข และเตรียมการในอนาคต

ประเภทของการควบคุมขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการดำเนินงาน เช่น

(1) การควบคุมแบบป้องกัน (Preventive Control) เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงและข้อผิดพลาดตั้งแต่แรก เช่น การอนุมัติ การแบ่งแยกหน้าที่ การควบคุมเอกสารที่ดี การควบคุมการเข้าถึงเอกสาร ถือว่าเป็นการควบคุมด้านคุณภาพเสียค่าใช้จ่ายน้อย

(2) การควบคุมแบบค้นพบ (Detective Control) เป็นการค้นพบข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นแล้ว เช่น การสอบทาน การวิเคราะห์ การยืนยันยอด การตรวจนับ การรายงานข้อบกพร่อง การตรวจสอบ

(3) การควบคุมแบบแก้ไข (Corrective Control) เป็นการแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นให้ถูกต้อง หรือแก้ไขไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดซ้ำอีกในอนาคต

(4) การควบคุมแบบสั่งเสริม (Directive Control) เป็นการส่งเสริมหรือกระตุ้นให้เกิดความสำเร็จ เพราะมีผลกระทบด้านบวกต่อขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน เช่น การให้รางวัลแก่ผู้ที่มีผลงานดี การฝึกอบรมการสื่อสารให้ผู้ปฏิบัติเกิดความเข้าใจ

4) สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication)

สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูลข่าวสารที่ใช้ในการบริหารจากแหล่งภายนอกและแหล่งภายใน ผู้บริหารใช้ข้อมูลสารสนเทศในการพิจารณาสั่งการและวางแผน ส่วนผู้ปฏิบัติงานใช้เป็นเครื่องชี้นำในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ

การสื่อสาร หมายถึง การรับและส่งข่าวสารระหว่างกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างบุคคลที่มีหน้าที่งานที่สัมพันธ์กัน ระบบการสื่อสารที่ดีเป็นการสื่อสารแบบสองทาง และสื่อสารอย่างครบถ้วน

สารสนเทศและการสื่อสารมีประโยชน์เมื่อองค์กรมีระบบสื่อสารที่สามารถส่งถึงผู้ควรได้รับและใช้ประโยชน์ได้ ข้อมูลข่าวสารที่ดีควรมีเนื้อหาสาระที่จำเป็นต่อการตัดสินใจ มีความถูกต้อง ครบถ้วน เป็นข้อมูลล่าสุด มีความเหมาะสมในการเข้าถึงข้อมูล และมีระบบควบคุมป้องกันผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องไม่ให้เข้าถึงข้อมูลดังกล่าว

5) การติดตามและประเมินผล (Monitoring)

การติดตามผล หมายถึง การดูแลกิจกรรมที่อยู่ระหว่างการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการดำเนินงานเป็นไปตามระบบการควบคุมภายในที่กำหนด

การประเมินผล หมายถึง ประเมินระบบการควบคุมภายในที่มีว่าเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบันหรือไม่ รวมทั้งวิเคราะห์แผนงานกับผลการดำเนินงาน สรุปผลและข้อเสนอแนะ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การติดตามและประเมินผล โดยรายงานการปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในและประเมินผลว่าการควบคุมภายในที่มีอยู่เหมาะสมลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้หรือไม่ เพื่อช่วยให้ผู้บริหารมีความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าการควบคุมภายในยังมีประสิทธิภาพ เพื่อสั่งการแก้ไข ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการควบคุมด้านบริหาร

2.1.1.3 ลักษณะของระบบการควบคุมภายในที่ดี เป็นการควบคุมในจุดที่สำคัญได้แก่ งานที่มีผลเสียหายมากที่สุด งานที่ผิดแล้วแก้ไขไม่ได้ รอยต่อของการปฏิบัติงาน งานที่ปฏิบัติได้ง่าย งานที่ต้องรอคอย การควบคุมมีความเหมาะสมและเข้าใจง่าย สอดคล้องกับเป้าหมายในการปฏิบัติงาน ไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงกว่าผลประโยชน์ที่ได้รับจากการควบคุม และทันกาล

2.1.1.4 ประโยชน์ที่หน่วยงานจะได้รับจากการมีระบบการควบคุมภายใน คือ เป็นเครื่องมือช่วยผู้บริหารในการกำกับดูแลการปฏิบัติงาน การดำเนินงานของหน่วยงานบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้ทรัพยากรคุ้มค่า ข้อมูลรายงานการเงินถูกต้องและเชื่อถือได้ นำไปใช้ในการตัดสินใจ และการปฏิบัติงานเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

2.1.1.5 ข้อจำกัดเกี่ยวกับการควบคุมภายใน เช่น การควบคุมภายในส่วนใหญ่มีไว้สำหรับรายการที่คาดว่าจะเกิดขึ้นตามปกติ ผู้ทุจริตร่วมมือกับบุคคลภายนอกหรือบุคคลภายในหลีกเลี่ยงการควบคุมที่มีอยู่ ผู้รับผิดชอบไม่ปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายใน หรือมีการละเว้นการปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนด วิธีการควบคุมที่มีอยู่ไม่เหมาะสม เนื่องจากสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป ข้อจำกัด

เหล่านี้ ทำให้การควบคุมภายในไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ไม่สร้างความมั่นใจว่าการดำเนินงานจะบรรลุวัตถุประสงค์

2.1.2 การจัดวางระบบการควบคุมภายในและการประเมินผลการควบคุมภายในของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน¹⁰

มาตรฐานการควบคุมภายในที่กำหนดโดยคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินได้นำการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO และสถาบันการตรวจเงินแผ่นดินระหว่างประเทศ (International Organization of Supreme Audit Institutions - INTOSAT) มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของไทย

2.1.2.1 ความหมายและวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายใน

การควบคุมภายใน หมายถึง กระบวนการที่กำกับดูแลฝ่ายบริหารและบุคลากร ทุกระดับของหน่วยรับตรวจ¹¹ กำหนดให้มีขึ้นเพื่อความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าการดำเนินงานจะบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1) การดำเนินงาน (Operation : O) หมายถึง การบริหารจัดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมถึงการดูแลรักษาทรัพย์สิน การป้องกันหรือลดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล การสิ้นเปลืองหรือการทุจริตของหน่วยรับตรวจ

2) การรายงานทางการเงิน (Financial : F) หมายถึง รายงานทางการเงินที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ภายในและภายนอกหน่วยรับตรวจ มีความถูกต้อง เชื่อถือได้ และทันเวลา

3) การปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง (Compliance : C) หมายถึง การปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของหน่วยรับตรวจ รวมทั้งปฏิบัติตามนโยบาย และวิธีการปฏิบัติงานที่กำหนด

การควบคุมภายใน ช่วยให้การปฏิบัติงานสำเร็จตามนโยบายและวัตถุประสงค์ ผู้บริหารระดับสูงของหน่วยรับตรวจควรให้ความสำคัญ มีการติดตามการปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้บริหารทราบจุดอ่อน และแก้ไขให้การปฏิบัติงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์

2.1.2.2 แนวคิดของการควบคุมภายใน

1) การควบคุมภายในเป็นส่วนหนึ่งในการปฏิบัติงานตามปกติ ฝ่ายบริหารควรนำการควบคุมภายในมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงาน เช่น การวางแผนการดำเนินการ การติดตามผล

¹⁰ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน. แนวทางการจัดวางระบบการควบคุมภายใน และการประเมินผลการควบคุมภายใน, 2551.

¹¹ หน่วยรับตรวจ หมายถึง กระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเป็นกระทรวง ทบวง หรือ กรม หน่วยงานของส่วนราชการภูมิภาค หน่วยงานของส่วนราชการท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือกฎหมายอื่น หน่วยงานอื่นของรัฐ หน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุนจากส่วนราชการหรือรัฐบาลที่ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้ตรวจสอบ (สำนักงาน การตรวจเงินแผ่นดิน 2551: ข)

2) การควบคุมภายในเกิดขึ้นโดยบุคลากรทุกระดับเป็นผู้สนับสนุนระบบการควบคุมภายในให้มีประสิทธิผล ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบกำหนดและจัดให้มีระบบการควบคุมภายในที่มีประสิทธิผลด้วยการสร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อมการควบคุม กำหนดทิศทาง กลไกการควบคุมกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งการติดตามผลการควบคุมภายใน

3) การควบคุมภายในให้ความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าการปฏิบัติงานจะบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ แต่ถ้ามีข้อจำกัดของการควบคุมภายในเกิดขึ้น ทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุวัตถุประสงค์ เช่น บุคลากรไม่เข้าใจคำสั่ง การใช้ดุลยพินิจผิดพลาดร่วมกัน หลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายใน การปฏิบัติผิดกฎหมาย ระเบียบและกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผู้บริหารหลีกเลี่ยงขั้นตอนของระบบการควบคุมภายในใช้อำนาจในทางที่ผิด และควรคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ได้รับจากการควบคุมภายในว่ามีความคุ้มค่ากับต้นทุนที่เกิดขึ้น

มาตรฐานการควบคุมภายในที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินกำหนดมี 5 ด้าน โดยใช้องค์ประกอบการควบคุมภายในตามแนวคิด COSO คือ สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment) การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) กิจกรรมการควบคุม (Control Activities) สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communications) การติดตามประเมินผล (Monitoring) ซึ่ง สตง. กำหนดให้ส่วนราชการจัดวางระบบการควบคุมภายใน และรายงานการประเมินผลและการปรับปรุงการควบคุมภายในให้แก่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินทุกสิ้นปีงบประมาณ เพื่อให้การควบคุมภายในมีการติดตามผลและปรับปรุงกิจกรรมการควบคุมอย่างต่อเนื่องให้ตอบสนองกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้เขียนได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเรื่องการควบคุมภายในตามแนวคิด COSO และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ดังนี้

สุวินชา การพัชชี (2555) ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการควบคุมภายในของสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาสรุปว่า สถานศึกษามีควมยินยอมให้ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการควบคุมภายในอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจนจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร และควรให้ความสำคัญกับระบบการควบคุมภายใน เนื่องจากบุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายใน จึงควรจัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะความชำนาญเฉพาะด้านให้กับบุคลากรในเรื่องการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO เพื่อให้สถานศึกษา มีความพร้อมที่จะดำเนินการตามมาตรฐานการควบคุมภายในของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน และแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบระบบการควบคุมภายใน เพื่อให้การดำเนินงานต่อเนื่อง เมื่อพบความเสี่ยงจะได้แก้ไขทันเวลา ตลอดจนเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การจัดวางระบบการควบคุมภายในให้บุคลากรรับทราบและตระหนักถึงความสำคัญที่จะกำหนดการควบคุมภายในให้เหมาะสม

ปิยพร บรรดาศักดิ์ (2555) ศึกษาเรื่องระบบการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO ด้านรายรับ-รายจ่าย กรณีศึกษากองทุนสุขภาพ ผลการศึกษาสรุปว่า ควรมีการจัดทำการควบคุมภายในด้านการเงินและการบัญชีเป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีนโยบาย วิธีปฏิบัติงาน ผังบัญชีที่ชัดเจน

สอดคล้องกับระเบียบที่เกี่ยวข้อง จัดเก็บเอกสารประกอบการบันทึกบัญชีให้ครบถ้วนเป็นหมวดหมู่ รายงานข้อมูลที่ทำให้ผู้บริหารรับทราบอย่างสม่ำเสมอ มีระบบการติดต่อสื่อสารทั้งภายในและภายนอกอย่างเพียงพอและเชื่อถือได้ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ สื่อสารให้บุคลากรทราบ และเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน แนวทางการควบคุมภายใน และการบริหารความเสี่ยงในระดับที่เพียงพอทำให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ จัดวางระบบการควบคุมภายในสำหรับขั้นตอนการดำเนินงานที่สำคัญและจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม การสร้างระบบการควบคุมภายในที่ดีทำให้ผู้บริหารมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าการดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ชูลีกาญจน์ ไชยเมืองดี (2548) ศึกษาเรื่องการควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชีของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ผลการศึกษาสรุปว่า ระบบการควบคุมภายในของมหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงใหม่มีความสัมพันธ์กับการควบคุมภายในตามแนวคิด COSO ซึ่งสภาพแวดล้อมของ การควบคุม ผู้ปฏิบัติงานยังไม่เข้าใจจริยธรรมจรรยาการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน การประเมิน ความเสี่ยง มีการประเมิน ระบุ วิเคราะห์ และกำหนดวิธีการควบคุมเพื่อป้องกันความเสี่ยง ยกเว้นการมีส่วนร่วมในการระบุปัจจัยเสี่ยงของบุคลากรทั้งที่เกิดจากปัจจัยภายในและภายนอก กิจกรรม การควบคุมด้านการเงิน และบัญชีมีการจัดทำเป็นคู่มือ ระเบียบ ข้อบังคับ และสอบทานเอกสารที่เกี่ยวข้อง แต่ยังไม่มีการนำผลการปฏิบัติจริงไปเปรียบเทียบกับสถาบันอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน สารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยให้ความสำคัญกับการมีระบบสารสนเทศและการสื่อสารที่ดี แต่การประมวลผลข้อมูลสารสนเทศบางเรื่องยังไม่ทันกาล ซึ่งอาจส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร

นิตยา ทะปะละ (2555) ศึกษาเรื่องการควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชีของเทศบาลตำบลในจังหวัดลำปาง ผลการศึกษาสรุปว่า การปฏิบัติงานตามแนวทางการควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชีของเทศบาลตำบลในจังหวัดลำปาง ควรมีนโยบายและขั้นตอนการปฏิบัติงานเป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับการจัดการความเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกที่มีผลกระทบต่อองค์กร การประมาณจำนวนทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ จัดทำแผนหรือระเบียบวิธีในการบริหารความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในกระบวนการทำงานของหน่วยงาน กำหนดวัตถุประสงค์ในระดับหน่วยงานให้สอดคล้องกับระดับองค์กร และควรมีการจัดทำหลักเกณฑ์สำหรับการกำหนดประเด็นความเสี่ยงเพื่อใช้เป็นมาตรฐานในการประเมินความเสี่ยง

จกณณีย์ สุริยะวงศ์ (2551) ศึกษาเรื่องแนวทางการควบคุมภายในทางด้านการเงินและบัญชีของเทศบาลตำบลในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาสรุปว่า การควบคุมภายในของเทศบาลตำบลในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่ปฏิบัติตามแนวทางการควบคุมภายในของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน แต่มีบางส่วนไม่ปฏิบัติตามแนวทางการควบคุมภายในบางประการ เช่น วิธีป้องกันทรัพย์สินให้ปลอดภัย การมอบอำนาจบังคับบัญชา การการอนุมัติ การควบคุมบัญชี การควบคุมงบประมาณ

2.3 สรุปกรอบแนวคิด

การศึกษากรอบแนวคิด และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมภายใน พบว่า ยังไม่มี ผู้ศึกษาการจัดวางระบบการควบคุมภายในของหน่วยงานในต่างประเทศสังกัดกระทรวง การต่างประเทศ แต่มีผู้ศึกษาการควบคุมภายในของหน่วยงานราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเห็นได้ว่า ผู้บริหารขององค์กรควรให้ความสำคัญและจัดให้มีระบบการควบคุมภายในอยู่ในขั้นตอนการปฏิบัติงานตามปกติ เนื่องจากระบบการควบคุมภายในให้ความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่า การปฏิบัติงานจะบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า มีข้อมูลและรายงานการเงินที่ถูกต้อง ครบถ้วน เชื่อถือได้สามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจ และการปฏิบัติงานเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ช่วยลดความเสี่ยงที่จะเกิดผลเสียหายต่อราชการและผู้ที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่ไม่มีข้อจำกัดของ การควบคุมภายในเกิดขึ้น ดังนั้น การบริหารงานภายในหน่วยงานในต่างประเทศ ควรจัดให้มีระบบการควบคุมภายในที่ดี โดยวางแผนควบคุม กำกับดูแล สารสนเทศและสื่อสารให้บุคลากรเข้าใจในเรื่องการควบคุมภายใน ควรให้ผู้บริหารและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดการควบคุมภายใน และติดตามผลการปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในอย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยให้ผู้บริหารรับทราบจุดอ่อนที่เกิดขึ้น ปรับปรุงกิจกรรมการควบคุมภายในให้ตอบสนองกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป และจัดการกับความเสี่ยงอย่างเหมาะสม

บทที่ 3

ผลการศึกษา

รายงานการศึกษานี้ได้อธิบายให้เห็นความสำคัญของการจัดวางระบบการควบคุมภายในซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดวางระบบการควบคุมภายในด้านการบัญชีและรายงานการเงิน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานของหน่วยงานในต่างประเทศสังกัดกระทรวงการต่างประเทศ ให้มีการควบคุมกำกับดูแลที่ดี ลดความเสี่ยงที่จะเกิดผลเสียหายต่อราชการและผู้ที่เกี่ยวข้อง และสนับสนุนให้การดำเนินภารกิจบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยผู้เขียนได้ศึกษากรอบแนวคิดการควบคุมภายในของ COSO การจัดวางระบบการควบคุมภายในและการประเมินผลการควบคุมภายในของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาการจัดวางระบบการควบคุมภายในของหน่วยงานในต่างประเทศ โดยผลการศึกษาแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1) ความเป็นมาในการจัดวางระบบการควบคุมภายในของหน่วยงานในต่างประเทศ เพื่อศึกษาและประมวลผลว่าหน่วยงานในต่างประเทศมีการจัดวางระบบการควบคุมภายในเรื่องใดบ้าง ระบบการควบคุมภายในที่มีอยู่เป็นไปตามกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องหรือไม่ และมีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบันมากน้อยเพียงใด

2) ข้อตรวจพบจากการตรวจสอบภายในที่เป็นการประพจน์มิชอบและเกิดผลเสียหายต่อราชการ เกิดจากสาเหตุใด และมีแนวทางป้องกันหรือลดความเสี่ยงอย่างไร

3) เสนอแนะแนวทางการจัดวางระบบการควบคุมภายในด้านการบัญชีและรายงานการเงิน เนื่องจากการเปลี่ยนระบบบัญชีจากเกณฑ์เงินสดเป็นเกณฑ์คงค้าง เพื่อให้ผู้บริหารใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงานให้มีการควบคุมกำกับดูแลที่ดี ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า รายงานการเงินมีข้อมูลที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ และทันเวลา การปฏิบัติงานเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งลดโอกาสการประพจน์มิชอบที่เกิดผลเสียหายต่อราชการในส่วนที่ 2 พร้อมทั้งตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังกล่าวข้างต้นด้วย

4) การยกตัวอย่างวิธีการตรวจสอบการบันทึกบัญชีและรายงานการเงินสำหรับจุดเสี่ยงที่มีสาระสำคัญ และมีการบันทึกบัญชีผิดพลาดบ่อยครั้ง เพื่อให้ผู้บริหารเข้าใจวิธีการตรวจสอบใบสำคัญการลงบัญชี และการอ่านข้อมูลในรายงานการเงินระบบบัญชีเกณฑ์คงค้าง

จากการศึกษาข้อมูลต่างๆ สามารถวิเคราะห์และประมวลผล โดยมีรายละเอียดผลการศึกษา ดังนี้

3.1 ความเป็นมาในการจัดวางระบบการควบคุมภายในของหน่วยงานในต่างประเทศ

หน่วยงานในต่างประเทศมีการจัดวางระบบการควบคุมภายในและปรับปรุงการควบคุมภายในดังนี้

1) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2542 กระทรวงฯ แจ้งเวียนให้จัดวางระบบการควบคุมภายใน 3 ด้าน คือ การเงินและการเก็บรักษาเงิน การจัดเก็บเงินรายได้แผ่นดิน และการบริหารทรัพย์สินตามหนังสือกระทรวงฯ ที่ 0200/86 ลงวันที่ 6 มกราคม 2542

2) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 กระทรวงฯ แจ้งเวียนคู่มือการบริหารงาน คู่มืองานคลัง และ Checklist การบริหารความเสี่ยง เพื่อจัดวางระบบการควบคุมภายในให้ครอบคลุมการปฏิบัติงานด้านอื่นๆ มากขึ้น เช่น การบริหารงบประมาณ งานโครงการ การเก็บรักษาเงิน การรับเงิน การจ่ายเงิน การบัญชีและงบเดือน งานกงสุล การบริหารทรัพย์สิน การเสริมสร้างประสิทธิภาพของการบริหารอำนาจ การบริหารบุคลากร การบริหารความเสี่ยง การอำนวยความสะดวก การปฏิบัติงาน ตามโทรเลขกระทรวงฯ ที่ 0200.1/ว.394/2551 ลงวันที่ 27 มิถุนายน 2551

3) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 มีหน่วยงานในต่างประเทศบางแห่งมิได้ให้ความสำคัญและไม่ได้ดำเนินการตามระบบการควบคุมภายในดังกล่าว จึงเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบ ไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบและประเพณีมีขอบจนเกิดผลเสียหายต่อราชการ กระทรวงฯ จึงปรับปรุงการควบคุมภายในงานกงสุลให้มีความรัดกุมมากยิ่งขึ้น โดยมีโทรเลขกระทรวงฯ ที่ 0200.1/ว.623/2552 ลงวันที่ 16 กันยายน 2552 แจ้งเวียนให้หน่วยงานในต่างประเทศทราบถึงปัญหาและผลเสียหายที่เกิดขึ้นและกำชับให้มีการปฏิบัติตามคู่มือการบริหารงาน รวมทั้งงานด้านกงสุลโดยเคร่งครัด

4) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 มีการเปลี่ยนระบบบัญชีจากเกณฑ์เงินสดเป็นเกณฑ์คงค้าง ซึ่งกระทรวงฯ แจ้งเวียนแนวทางการปรับเปลี่ยนระบบบัญชี และคู่มืองานคลังสำหรับบัญชีเกณฑ์คงค้างให้หน่วยงานในต่างประเทศรับทราบและถือปฏิบัติ ตามโทรเลขกระทรวงฯ ที่ 0200.1/ว.61/2555 ลงวันที่ 23 มกราคม 2555 และให้จัดวางระบบการควบคุมภายในตามวิธีการจัดส่งรายงานการเงิน โดยให้แนบเอกสารการรับเงินและการจ่ายเงินประกอบใบสำคัญการลงบัญชีทุกฉบับ รวมทั้งใบนำส่งเงินรายได้แผ่นดิน สรุปรายงานการตรวจลงตราจากระบบตรวจลงตรา ใบนำเงินฝากธนาคาร บัญชีคุมงบประมาณ (ค่าเช่าบ้านรายบุคคล และงบโครงการย่อย) บัญชีคุมเงินนอกงบประมาณ บัญชีเงินรับฝาก บัญชีลูกหนี้เงินยืม งบเทียบยอดเงินฝากธนาคาร รายงานรายได้แผ่นดิน รายงานกระทรวงฯ เพื่อลดความเสี่ยงการบันทึกบัญชีไม่ตรงกับการรับจ่ายเงินจริง ซึ่งมีประสิทธิภาพมากกว่าระบบบัญชีเกณฑ์เงินสด

5) สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ขอคู่มือการบริหารงาน คู่มืองานคลัง (บัญชีเกณฑ์เงินสด) คู่มืองานคลังสำหรับบัญชีเกณฑ์คงค้าง และ Checklist การบริหารความเสี่ยง ไปประกอบการตรวจสอบดำเนินงาน และต่อมา สตง. มีหนังสือที่ ตผ 0015/7129 ลงวันที่ 22 พฤศจิกายน 2555 แจ้งให้ปลัดกระทรวงฯ พิจารณาสั่งการและกำชับให้หัวหน้าหน่วยงาน ในต่างประเทศควบคุม กำกับดูแลการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน โดยยึดถือคู่มือฯ ที่กลุ่มตรวจสอบภายในจัดทำเป็นแนวทางในการบริหารและดำเนินงานโดยเคร่งครัด ซึ่งกระทรวงฯ มีโทรเลขที่ 0200.1/ว.9/2556 ลงวันที่ 4 มกราคม 2556 แจ้งเวียนให้หน่วยงานในต่างประเทศรับทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ผู้เขียนมีความเห็นว่า การจัดวางระบบการควบคุมภายในของหน่วยงานในต่างประเทศ เป็นไปตามกรอบแนวคิดการควบคุมภายในของ COSO สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน และกรอบแนวคิดตามระเบียบที่เกี่ยวข้องแล้ว ซึ่งระบบการควบคุมภายในที่มีอยู่นั้นยังใช้เป็นเครื่องมือการบริหารงานในปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม มีการควบคุมในจุดที่สำคัญ โดยวางแผนงานจัดระบบงานต่างๆ ให้มีการควบคุมกำกับดูแลที่ดี ติดตามประเมินผลการดำเนินงาน และปฏิบัติงานตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง ยกเว้นด้านการบัญชีและงบเดือน มีการเปลี่ยนระบบบัญชีจากเกณฑ์เงินสดเป็นเกณฑ์คงค้าง ยังไม่มีการจัดวางระบบการควบคุมภายใน เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหาร¹² ใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมกำกับดูแลที่ดีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงาน

3.2 ข้อตรวจพบจากการตรวจสอบภายใน

ในหลักปฏิบัติ ระบบบัญชีเกณฑ์เงินสดจัดส่งสรุปการรับจ่ายเงินเป็นงบเดือนพร้อมกับแนบเอกสารการจ่ายเงินให้กระทรวงฯ ภายในวันสิ้นเดือนของเดือนถัดไป กลุ่มตรวจสอบภายในตรวจสอบข้อมูล ในงบเดือนเฉพาะการจ่ายเงิน เพื่อยืนยันยอดว่าการบันทึกบัญชีจ่ายเงินตรงกับเอกสารการจ่ายเงินหรือไม่ ในส่วนของการรับเงินรายได้แผ่นดิน¹³ การนำเงินรายได้แผ่นดิน ฝากธนาคาร ไม่สามารถตรวจสอบได้ เนื่องจากเอกสารการรับเงินรายได้แผ่นดิน ใบนำเงินฝากธนาคารจัดเก็บที่หน่วยงานไม่ได้แนบเอกสารมาพร้อมกับงบเดือน จึงไม่ทราบว่าการรับเงินรายได้แผ่นดินมีการบันทึก รับเงินครบถ้วนหรือไม่ เงินสดคงเหลือจริงมียอดตรงกับงบเดือนหรือไม่ ข้อตรวจพบที่เป็นการประพจน์มีข้อบกพร่องและเกิดผลเสียหายต่อราชการ ส่วนใหญ่เกิดจากผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับระบบการควบคุมภายในไม่ประชุมชี้แจงให้บุคลากรเข้าใจบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง ไม่ตรวจสอบการบันทึกบัญชีรับจ่ายเงินและงบเดือนที่นำเสนอกระทรวงฯ รวมทั้งบุคลากรที่มีหน้าที่สอบทาน การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่คลัง มิได้ปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในที่มีอยู่แล้ว เช่น คณะกรรมการตรวจสอบการรับจ่ายเงิน¹⁴ ไม่เข้าใจวิธีการตรวจสอบการบันทึกบัญชี ไม่ตรวจสอบว่า บันทึกบัญชีตรงกับเอกสารการรับจ่ายเงินหรือไม่ จึงมีช่องทางให้เจ้าหน้าที่คลังบันทึกบัญชีรับเงินต่ำกว่าที่รับจริง แกะเอกสารการรับเงินให้สอดคล้องกับการบันทึกบัญชี บันทึกบัญชีจ่ายเงินมากกว่าที่จ่ายจริง บันทึกบัญชีจ่ายเงินซ้ำ บันทึกบัญช้นำเงินรายได้แผ่นดินฝากธนาคารโดยมิได้นำเงินฝากธนาคาร เก็บ

¹² ผู้บริหาร หมายถึง หัวหน้าหน่วยงานในต่างประเทศ กล่าวคือ เอกอัครราชทูต เอกอัครราชทูตผู้แทนถาวรฯกงสุลใหญ่ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งต้องมีคำสั่งมอบอำนาจเป็นลายลักษณ์อักษร

¹³ เงินรายได้แผ่นดิน หมายถึง รายได้ที่หน่วยงานได้รับและต้องนำส่งคลัง โดยไม่สามารถนำเงินรายได้ดังกล่าวมาใช้ในการดำเนินงาน อาทิ ค่าธรรมเนียมงานกงสุล การจำหน่ายครุภัณฑ์ ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร เงินเหลือจ่ายปีเก่า ฯลฯ (กรมบัญชีกลาง, 2550: 6-2)

¹⁴ คณะกรรมการตรวจสอบการรับจ่ายเงิน มีหน้าที่ตรวจสอบการบันทึกบัญชีรับจ่ายเงินให้ตรงกับหลักฐานการรับจ่ายเงิน และผ่านรายการไปยังบัญชีคุมที่เกี่ยวข้องให้ครบถ้วน (กระทรวงการต่างประเทศ, 2551: 4) และระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง การเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. 2551 (กรมบัญชีกลาง, 2552: 25)

รักษาเงินสดมากเกินไปจนความจำเป็น คณะกรรมการเก็บรักษาเงิน¹⁵ ไม่ตรวจนับเงินสดคงเหลือ จึงมีช่องทางให้เจ้าหน้าที่คลังนำเงินสดไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว มีเงินขาดบัญชี บัญชีเกณฑ์เงินสดแก้ไขบัญชีย้อนหลังได้ ทำให้ปรับแต่งบัญชีได้ง่าย บันทึบบัญชีไม่เป็นปัจจุบัน ทำให้ไม่ทราบสถานะเงินคงเหลือจึงใช้จ่ายเงินเกินงบประมาณที่ได้รับ และตรวจนับเงินสดคงเหลือไม่ได้ ฯลฯ ส่งผลให้การบริหารงบประมาณไม่มีประสิทธิภาพ และการที่ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับระบบการควบคุมภายในจะเปิดโอกาสให้มีช่องทางการประพฤติมิชอบได้ง่ายขึ้น

การตรวจสอบบัญชีและรายงานการเงินระบบบัญชีเกณฑ์คงค้างของหน่วยงานในต่างประเทศที่ผ่านมา ข้อตรวจพบในเรื่องการบันทึกบัญชีมีความผิดพลาดน้อยลง เนื่องจากกลุ่มตรวจสอบภายในได้ทำงานเชิงรุก โดยให้คำแนะนำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่คลังในเรื่องการบันทึกบัญชี การเบิกจ่ายเงิน การดำเนินงานโครงการต่างๆ และการปิดบัญชี ก่อนที่จะบันทึกบัญชีรับจ่ายเงินหรือปรับปรุงบัญชี จัดทำเอกสารประกอบการเบิกจ่ายเงิน และจัดส่งรายงานการเงินให้กระทรวงฯ ส่งผลให้การบันทึกบัญชีมีความถูกต้อง การปฏิบัติงานในเรื่องต่างๆ เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบและหลักเกณฑ์เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม มีเจ้าหน้าที่คลังบางคนมิได้ขอคำปรึกษา ทำให้การปฏิบัติงานไม่ถูกต้อง จึงสรุปข้อตรวจพบได้ดังนี้

1) การบันทึกบัญชีของหน่วยงานบางแห่งยังบันทึกบัญชีไม่ถูกต้องตามคู่มือบัญชีฯ เช่น การรับคืนเงินยืม มีเงินยืมราชการค้างนาน (ค่าใช้จ่ายในการรับเสด็จฯ) บันทึกจ่ายเงินสูงกว่าหลักฐานการจ่าย เบิกจ่ายเงินเกินสิทธิ บันทึกจ่ายผลส่งเงินรายได้แผ่นดินไม่ตรงกับที่กระทรวงฯ สั่งการ บันทึกจ่ายเงินผิดประเภท และเลือกตัดหมวดเงินบัญชีคุมงบประมาณหรือคูปองเงินนอกงบประมาณไม่ถูกต้อง บันทึกบัญชีรับเงินซ้ำ ทำให้สถานะเงินคงเหลือไม่ตรงกับข้อเท็จจริง หากมีเงินคงเหลือสูงและนำไปใช้ในการดำเนินงานจนหมด และตรวจพบภายหลังว่าบันทึกบัญชีผิดในหมวดค่าใช้จ่ายเดินทางไปราชการ ซึ่งถ่วงจ่าย¹⁶ จากงบประมาณหมวดอื่นไม่ได้ และกระทรวงฯ ไม่มีงบประมาณที่จะส่งให้เพิ่มเติม เจ้าหน้าที่คลังคืนเงินในส่วนที่ใช้เกินงบประมาณที่ได้รับ

2) รายงานการเงิน การบันทึกบัญชีไม่ถูกต้อง ส่งผลให้รายงานงบทดลอง รายงานบัญชีคุมงบประมาณ รายงานรายได้เงินนอกงบประมาณ บัญชีย่อยเงินรายได้แผ่นดินมีสถานะเงินคงเหลือไม่ถูกต้อง

3) ใบสำคัญประกอบการจ่ายเงิน แนวนโยบายประกอบการจ่ายเงินไม่ครบถ้วน เช่น บันทึก ขออนุมัติดำเนินการ (การเดินทางไปราชการ ค่าล่วงเวลา การจัดซื้อจัดจ้าง การจัดงานโครงการ) รายงานการจัดซื้อจัดจ้าง รายงานการตรวจรับ สำเนาสัญญาการยืมเงิน ฯลฯ

¹⁵ คณะกรรมการเก็บรักษาเงิน มีหน้าที่ตรวจนับเงินสดคงเหลือ หรือหลักฐานแทนตัวเงินให้ตรงกับยอดคงเหลือในบัญชีเงินสด เมื่อตรวจนับเงินสดถูกต้องให้ลงนามในรายงานเงินคงเหลือประจำวัน และนำเงินสดเก็บเข้าตู้নিরায় การเปิดปิดตู้নিরায়ให้กรรมการคนหนึ่งถือกุญแจ อีกคนหนึ่งถือรหัส เพื่อไม่ให้กรรมการคนใดคนหนึ่งสามารถเปิดตู้নিরায়ได้เพียงคนเดียว (กระทรวงการต่างประเทศ, 2551: 3) และระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง การเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. 2551 (กรมบัญชีกลาง, 2552: 25)

¹⁶ เงินงบประมาณที่สามารถโอนถ่วงจ่ายได้ และอยู่ในดุลยพินิจของหัวหน้าหน่วยงานในต่างประเทศคือ ค่าตอบแทน (ยกเว้น ค่าเช่าบ้าน) ค่าใช้สอย ค่าวัสดุ และค่าสาธารณูปโภค

4) การบริหารงบประมาณ ส่วนใหญ่เบิกจ่ายเงินงบประมาณมากกว่าร้อยละ 94 ซึ่งเป็นไปตามที่มติคณะรัฐมนตรีกำหนด และมีบางแห่งเบิกจ่ายเงินต่ำกว่ามติคณะรัฐมนตรี เนื่องจากเก็บเงินโครงการตามงบบุคลากรไว้เบิกจ่ายเหลือปี

แนวทางการป้องกันหรือลดความเสี่ยงที่ดี ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับระบบการควบคุมภายใน ประชุมสร้างความเข้าใจ สั่งการ ติดตามผลให้บุคลากรดำเนินการตามระบบการควบคุมภายในที่มีอยู่อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ หน่วยงานในต่างประเทศมีการเปลี่ยนระบบบัญชีจากเกณฑ์เงินสดเป็นเกณฑ์คงค้าง ระบบการควบคุมภายในด้านบัญชีและงบเดือนไม่เหมาะสมแล้ว จึงต้องจัดวางระบบการควบคุมภายในด้านการบัญชีและรายงานการเงินสำหรับระบบบัญชีเกณฑ์คงค้าง เพื่อให้มีการควบคุมที่จัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม และผู้บริหารนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงานให้มีระบบการควบคุมกำกับดูแลที่ดี ซึ่งผู้เขียนขอเสนอแนะในลำดับต่อไป

3.3 แนวทางการจัดวางระบบการควบคุมภายในด้านการบัญชีและรายงานการเงิน

กรมบัญชีกลางได้ยกเลิกการจัดทำบัญชีและงบเดือน (เกณฑ์เงินสด) และให้ใช้ระบบบัญชีเกณฑ์คงค้าง¹⁷ (Accrual Basis) ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 ต่อมา กรมบัญชีกลางได้พัฒนาโปรแกรมบัญชีสำเร็จรูป (Software) เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานมากขึ้น เรียกว่า “ระบบบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐในต่างประเทศ” ซึ่งกระทรวงฯ ให้หน่วยงานในต่างประเทศเริ่มใช้ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 เป็นต้นมา การบันทึกบัญชีใช้หลักบัญชีคู่¹⁸ (Double Entry) ข้อมูล On-line Real time และถูกส่งมาจัดเก็บที่เครื่อง server กลางของกระทรวงฯ ซึ่งมีระบบรักษาความปลอดภัยที่ดี บันทึกบัญชีย้อนหลังไม่ได้ บันทึกบัญชีผิดปรับปรุงบัญชี ณ ปัจจุบัน กระทรวงฯ เข้าระบบบัญชีฯ เรียกดูรายงานการใช้จ่ายเงินของหน่วยงานในต่างประเทศได้ทันที แต่ตรวจสอบว่าบันทึกบัญชีถูกต้องตรงกับเอกสารการรับจ่ายเงินไม่ได้ จนกว่าจะส่งรายงานการเงินให้กระทรวงฯ อย่างไรก็ตาม กลุ่มตรวจสอบภายในมีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอกับปริมาณงาน ดังนั้น การควบคุมกำกับดูแลภายในหน่วยงานจึงเป็นเรื่องสำคัญมาก สามารถป้องกันหรือลดความเสี่ยงที่เกิดผลเสียหายได้อย่างรวดเร็วและทันเวลา ผู้บริหารฯ จึงต้องเข้าใจวิธีตรวจสอบการบันทึกบัญชีรับจ่ายเงิน ข้อมูลในรายงานการเงินแต่ละประเภท เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจและบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การที่หน่วยงานในต่างประเทศ มีเจ้าหน้าที่คลังเพียงคนเดียวทำหน้าที่รับจ่ายเงินและบันทึกบัญชี ไม่จบการศึกษาด้านบัญชี และไม่มีการแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบเพื่อเป็นการสอบทานงานระหว่างกัน จึงมีความเสี่ยงสูงที่อาจสร้างหลักฐานขึ้นเองให้สอดคล้องกับการบันทึกบัญชีรับจ่ายเงิน การไม่มีความรู้ในหน้าที่ทำให้บันทึกบัญชีผิดพลาด ไม่บันทึกบัญชีรับเงิน บันทึกบัญชีจ่ายเงินซ้ำ การบันทึกบัญชีผิดพลาด ส่งผลให้รายงานการเงินมีข้อมูลไม่ถูกต้องขาดความน่าเชื่อถือ ซึ่งเคยเกิดผล

¹⁷ เกณฑ์คงค้าง หมายถึง หลักการบัญชีที่รับรู้รายการที่เกิดขึ้นตามเกณฑ์สิทธิ หรือผลประโยชน์ที่สูญเสียหรือได้รับเชิงเศรษฐกิจ ที่วัดมูลค่าได้ภายในรอบระยะเวลาบัญชี (ปีงบประมาณ) มิใช่รับรู้รายการที่เกิดขึ้นเฉพาะรายการที่เป็นเงินสดเท่านั้น (กรมบัญชีกลาง, 2550: 2-1)

¹⁸ หลักบัญชีคู่ หมายถึง การบันทึกบัญชีด้านเดบิตและด้านเครดิตอย่างน้อยสองบัญชีขึ้นไป และมียอดรวมทั้งสองด้านเท่ากันเสมอ แต่จำนวนรายการบัญชีที่บันทึกแต่ละด้านไม่จำเป็นต้องเท่ากัน (กรมบัญชีกลาง, 2550: 2-1)

เสียหายต่อราชการมาแล้ว แม้ความเสี่ยงดังกล่าวมีโอกาสเกิดขึ้นไม่มาก แต่ผลกระทบที่เกิดความเสียหายอยู่ในระดับน้อยถึงสูงมาก อย่างไรก็ตาม ได้หมายความว่าเจ้าหน้าที่คลังทุกคนจะประพฤติมิชอบ เจ้าหน้าที่คลังที่มีความซื่อสัตย์ มีวินัย และประพฤติชอบมีเป็นจำนวนมาก ผู้บริหารมีหน้าที่จัดให้มีระบบการควบคุมภายในที่ดี เพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะแนวทางการจัดวางระบบการควบคุมภายในด้านการบัญชีและรายงานการเงิน เพื่อให้การดำเนินการกิจบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนี้

1) เจ้าหน้าที่คลังควรบันทึกบัญชีรับจ่ายเงิน และบัญชีคุมเงินที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้อง ครบถ้วนเป็นปัจจุบัน ตามคู่มือแนวปฏิบัติด้านการเงินและบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐในต่างประเทศ พ.ศ. 2550 ของกรมบัญชีกลาง และคู่มือบัญชีเกณฑ์คงค้างของกลุ่มตรวจสอบภายใน

2) การบันทึกบัญชีรับจ่ายเงินทุกรายการ ต้องมีเอกสารประกอบการรับจ่ายเงิน (ต้นฉบับ) แนบกับใบสำคัญการลงบัญชี มีการขออนุมัติดำเนินการ ขออนุมัติจ่ายเงิน และปฏิบัติงานเป็นไปตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งประทับตราจ่ายเงินแล้ว ลงลายมือชื่อ วันเดือนปีที่จ่ายเงิน แปลภาษาไทยกำกับรายการที่เบิกจ่ายในใบเสร็จรับเงิน เพื่อป้องกันการจ่ายเงินซ้ำ

3) ติดตามผลให้คณะกรรมการตรวจสอบการรับจ่ายเงิน และคณะกรรมการเก็บรักษาเงิน ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างระบบการกำกับดูแลที่ดี

4) เจ้าหน้าที่คลังควรติดตาม เร่งรัดการชดใช้คืนเงินยืมราชการไม่ให้ค้างนานเกินระยะเวลาที่ระเบียบฯ¹⁹ กำหนด

5) ควบคุมการใช้จ่ายเงินไม่ให้เกินกรอบวงเงินงบประมาณที่ได้รับ

6) ตรวจสอบการบันทึกบัญชีให้ถูกต้องตรงกับเอกสารประกอบการรับจ่ายเงินและรายงานการเงินประจำเดือน ซึ่งได้อธิบายวิธีการตรวจสอบฯ เฉพาะประเด็นที่มีความสำคัญ ตามรายละเอียดในข้อ 3.4

7) ควรจัดส่งรายงานการเงินประจำเดือนพร้อมเอกสารประกอบการรับจ่ายเงินให้กระทรวงฯ ภายในวันสิ้นเดือนของเดือนถัดไป 3 ชุด กล่าวคือ

ชุดที่ 1 เอกสารต้นฉบับ มีรายงานงบทดลอง รายงานบัญชีคุมงบประมาณ รายงานรายได้เงินนอกงบประมาณ บัญชีย่อยเงินรายได้แผ่นดิน และรายงานเงินรายได้แผ่นดิน รายงานกระหายอด งบเทียบยอดบัญชีเงินฝากธนาคาร และใบแจ้งยอดธนาคาร (Statement) บัญชีคุมงบประมาณหมวด (ค่าเช่าบ้านรายบุคคล และงานโครงการย่อย) บัญชีคุมเงินนอกงบประมาณ บัญชีเงินรับฝาก บัญชีเงินยืม

ชุดที่ 2 สำเนาเอกสารชุดที่ 1

ชุดที่ 3 ใบสำคัญการลงบัญชีและเอกสารการรับจ่ายเงินให้จัดเรียงลำดับตามหมายเลขใบสำคัญการลงบัญชี

¹⁹ ระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง การเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. 2551 (กรมบัญชีกลาง, 2552: 22)

3.4 วิธีการตรวจสอบการบันทึกบัญชีและรายงานการเงิน

ผู้บริหารควรทราบว่าระบบบัญชีฯ มีผังบัญชีแยกประเภท (รายละเอียดภาคผนวก ก) ซึ่งใช้บันทึกบัญชีตามหลักบัญชีคู่ แบ่งเป็น 5 ประเภท คือ สินทรัพย์ หนี้สิน ทุน รายได้ และค่าใช้จ่าย และควรศึกษาว่าบัญชี 5 ประเภทมีรายการบัญชีแยกประเภทย่อยใดบ้าง เพื่อจะได้ทราบว่า การเพิ่มยอดหรือลดยอดจะบันทึกบัญชีด้านเดบิตหรือเครดิต

หลักเกณฑ์ที่ควรจำ บัญชีประเภทสินทรัพย์และค่าใช้จ่ายมียอดคงเหลือด้านเดบิต บันทึกเพิ่มยอดด้านเดบิต บันทึกลดยอดด้านเครดิต สำหรับหนี้สิน ทุน รายได้ มียอดคงเหลือด้านเครดิต บันทึกเพิ่มยอดด้านเครดิต และบันทึกลดยอดด้านเดบิต

ตารางที่ 1 สรุปยอดคงเหลือของบัญชี 5 ประเภท

ประเภทบัญชี	เพิ่มยอด	ลดยอด
1. สินทรัพย์	เดบิต	เครดิต
2. หนี้สิน	เครดิต	เดบิต
3. ทุน	เครดิต	เดบิต
4. รายได้	เครดิต	เดบิต
5. ค่าใช้จ่าย	เดบิต	เครดิต

3.4.1 การตรวจสอบใบสำคัญการลงบัญชี

การบันทึกบัญชีในระบบบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐในต่างประเทศจะบันทึกข้อมูลการรับจ่ายเงินเข้าระบบบัญชีฯ ที่ใบสำคัญการลงบัญชีเป็นขั้นตอนแรก หลังจากนั้นข้อมูลการรับจ่ายเงินจะถูกส่งต่อไปที่รายงานงบทดลอง สมุดรายวันรับเงิน สมุดรายวันจ่ายเงิน สมุดรายวันทั่วไป รายงานบัญชีแยกประเภท รายงานบัญชีคุมงบประมาณ รายงานรายได้เงินนอกงบประมาณ บัญชีย่อยเงินรายได้แผ่นดิน เมื่อมีข้อมูลเกี่ยวข้องกัน ดังนั้น การตรวจสอบใบสำคัญการลงบัญชีเป็นสิ่งที่สำคัญมาก หากใบสำคัญการลงบัญชีถูกต้อง ส่งผลให้รายงานการเงินและรายงานบัญชีต่างๆ แสดงการรับจ่ายเงินและเงินคงเหลือถูกต้องด้วย ผู้เขียนขอใช้ข้อมูลบัญชีของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลิสบอน เป็นตัวอย่างในการอธิบายวิธีการตรวจสอบบัญชีและรายงานการเงิน เนื่องจากข้อมูลบัญชีใช้เงิน 1 สกุล ไม่ยุ่งยากซับซ้อน ทำให้เข้าใจง่ายขึ้น และใบสำคัญการลงบัญชีที่ยกตัวอย่างเป็นจุดสำคัญที่ควรตรวจสอบ มีการบันทึกบัญชีผิดพลาดบ่อยครั้ง สำหรับหน่วยงานในต่างประเทศที่ใช้เงินหลายสกุล สามารถใช้หลักการตรวจสอบแบบเดียวกันได้ ดังนี้

ระบบบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐในต่างประเทศ

เมนูระบบ ▼ บันทึกการทั่วไป ▼ ทำรายการเฉพาะ ▼ รายการ ▼ ออกจากระบบ

นางสุณี พ่วงเกา

บันทึกข้อมูลรับเข้าระบบ ข้อมูลพื้นฐานขององค์กร		
ประเภทบัญชี	ผู้ใช้งานระบบ (User)	✓
ชื่อหน่วยงาน	สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลิสบอน	✓
ประเภทหน่วยงาน	ปฎิบัติ	✓
โซนเวลา	(GMT) Greenwich Mean Time : Dublin, Edinburgh, Lisbon, London	✓
วัน-เวลา	08/07/2559 17:51:14	✓
จำนวนสกุลเงินที่ใช้	1	✓
สกุลเงินหลัก	EUR	✓
สกุลเงินพื้นเมือง	-	-
สกุลเงินอื่น	-	-
ปีงบประมาณปัจจุบัน	2559	✓
ปีงบประมาณที่ทำการ	2559	✓
การเชื่อมต่อบัญชี	พบข้อมูล	✓
การปรับบัญชีทิ้งถึงปี	ไม่พบข้อมูล	-
การปิดบัญชี	ไม่พบข้อมูล	-

กรมบัญชีกลาง

ออกแบบและพัฒนาโดย
กรมบัญชีกลาง
กระทรวงการคลัง

ภาพที่ 2 ระบบบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐในต่างประเทศ

ใบสำคัญการลงบัญชี
สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลิสบอน

วันที่ทำการ 30 พ.ค. 59
 เลขที่เอกสาร 2-59-06-059
 รายละเอียด จ่ายเช็คค่าเช่าบ้าน นางสนธิ์ ประจำเดือนมิถุนายน 2559 จำนวน 1,300 ยูโร # 2239650214
 ประเภทรายการ บันทึกการจ่าย

บัญชีแยกประเภทและรายการบัญชีย่อยที่เกี่ยวข้อง			
รายการบัญชีแยกประเภท		จำนวนเงิน	
		เดบิต	เครดิต
		EUR	EUR
ค่าเช่าบ้าน		1,300.00	
เงินฝากธนาคาร - จนประมาณ			1,300.00
รวม		1,300.00	1,300.00

รายการบัญชีย่อย			
ชื่อรายการบัญชีย่อย	ประเภทบัญชีย่อย	ประเภทรายการ	จำนวนเงิน
			EUR
ค่าเช่าบ้าน	เงิน จปบ.	จ่าย	1,300.00
รวม			1,300.00

ภาพที่ 3 คำแนะนำเบื้องต้นในการตรวจสอบใบสำคัญการลงบัญชี

ใบสำคัญการลงบัญชีแบ่งออกเป็น 2 ส่วน

1) ส่วนแรกกรอบสีแดง เป็นการบันทึกบัญชีแยกประเภทด้านเดบิตหรือเครดิต ใช้ชื่อบัญชีในผังบัญชีแยกประเภท (รายละเอียดภาคผนวก ก) บันทึกเพิ่มยอดหรือลดยอดตามตารางที่ 1 สำหรับบัญชีแยกประเภทที่ใช้บันทึกบัญชีเป็นประจำและควรทราบ คือ

(1) สินทรัพย์ เช่น เงินสด เงินฝากธนาคาร ลูกหนี้เงินยืม ฯลฯ รับเงิน บันทึกเพิ่มยอดด้าน เดบิต จ่ายเงินบันทึกลดยอดด้านเครดิต

(2) หนี้สิน เช่น เจ้าหนี้ เงินรับฝาก ฯลฯ หนี้สินเพิ่มขึ้นบันทึกเพิ่มยอดด้านเครดิตและหนี้สินลดลงบันทึกลดยอดด้านเดบิต

(3) รายได้เงินงบประมาณ รายได้เงินนอกงบประมาณ รายได้จากการรับบริจาค รับเงินบันทึกเพิ่มยอดด้านเครดิต และบันทึกลดยอดด้านเดบิต เมื่อส่งโอนเงินกลับกระทรวงฯ

(4) รายได้แผ่นดินด้านกงสุล บันทึกเพิ่มยอดด้านเครดิต เมื่อรับเงินรายได้แผ่นดินด้านกงสุล บันทึกลดยอดด้านเดบิตที่บัญชีแยกประเภท รายได้แผ่นดินนำส่งคลัง เมื่อผลส่งรายได้

(5) ค่าใช้จ่าย เช่น เงิน พ.ช.ต. ค่าจ้างลูกจ้าง ค่าเช่าบ้าน ค่าล่วงเวลา ค่าซ่อมแซมบำรุงรักษา ค่ารับรองและพิธีการ ค่าจ้างเหมาบริการและอื่นๆ ฯลฯ จ่ายค่าใช้จ่ายต่างๆ บันทึกเพิ่มยอดด้านเดบิต รับคืนค่าใช้จ่ายบันทึกลดยอดด้านเครดิต

2) ส่วนที่สองกรอบสีเขียว เป็นการเลือกตัดหมวดเงินรายการบัญชีย่อย (รายละเอียดภาคผนวก ข) ตามประเภทรายการรับจ่ายเงินที่เกิดขึ้น แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ

(1) เงินรายได้แผ่นดินด้านกงสุล เช่น รายได้ค่าหนังสือเดินทาง รายได้ค่าตรวจลงตรา รายได้ค่านิติกรณ์ รายได้อื่นๆ

(2) เงินงบประมาณ เช่น เงิน พ.ช.ต. ค่าจ้างชั่วคราว ค่าเช่าบ้าน ค่าล่วงเวลา ค่ารักษาพยาบาล ค่าเช่าสำนักงาน ค่าซ่อมแซมบำรุงรักษา ค่าน้ำ ค่าโทรศัพท์ ค่าวัสดุสำนักงาน ฯลฯ

(3) เงินนอกงบประมาณ เช่น ค่าจ้างเหมาบริการ ครุภัณฑ์และอุปกรณ์ ค่าปรับปรุงซ่อมแซม โครงการกงสุลสัญจร ค่าใช้จ่ายเดินทางไปราชการ ค่าเรียนภาษาท้องถิ่น ฯลฯ

(4) เงินรับฝาก เช่น เงินช่วยเหลือคนไทยตกทุกข์ได้ยากในต่างประเทศ ค่าใช้จ่ายนักเรียนทุนสำนักงาน ก.พ. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเสด็จพระราชดำเนินฯ ค่าใช้จ่ายในการรับคณะนายกรัฐมนตรีฯ ค่าใช้จ่ายในการดูแลนักเรียนทุน ฯลฯ

3.4.1.1 การรับเงินรายได้แผ่นดินและการนำเงินฝากธนาคาร ตรวจสอบวงจรรายได้แผ่นดินให้ครบวงจร โดยรับเงินรายได้แผ่นดินเท่าใดต้องนำเงินฝากธนาคารให้ครบถ้วน

ใบสำคัญการลงบัญชี
สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลิสมอน

วันที่ทำรายการ 30 พ.ค. 59
เลขที่เอกสาร 1-59-05-014
รายละเอียด รับเงินรายได้ฯ 27 พ.ค. 59 ค่าตรวจลงตรา 60 ยูโร ค่านิติกรณ์ 15 ยูโร รวม 75 ยูโร
ประเภทรายการ บันทึกรายการรับ

บัญชีแยกประเภทและรายการบัญชีย่อยที่เกี่ยวข้อง

บัญชีแยกประเภท

รายการบัญชีแยกประเภท	จำนวนเงิน	
	เดบิต	เครดิต
	EUR	EUR
เงินสด	75.00	
รายได้แผ่นดินด้านการกงสุล		75.00
รวม	75.00	75.00

รายการบัญชีย่อย

ชื่อรายการบัญชีย่อย	ประเภทบัญชีย่อย	ประเภทรายการ	จำนวนเงิน
			EUR
รายได้ค่าตรวจลงตรา	รายได้แผ่นดินด้านการกงสุล	รับ	60.00
รายได้ค่านิติกรณ์	รายได้แผ่นดินด้านการกงสุล	รับ	15.00
รวม			75.00

ภาพที่ 4 ใบสำคัญการลงบัญชีรับเงินรายได้แผ่นดิน

ตัวอย่าง รับเงินรายได้แผ่นดิน 75 ยูโร ตรวจสอบกรอบสีแดง เดบิต เงินสด 75 ยูโร เครดิต รายได้แผ่นดินด้านการกงสุล 75 ยูโร กรอบสีเขียว ประเภทเงินรายได้แผ่นดินและยอดเงินที่รับตรงกับ ใบนำส่งเงินรายได้แผ่นดินที่ฝ่ายกงสุลนำส่งเงินให้เจ้าหน้าที่คลังทุกสิ้นวัน พร้อมกับสรุปรายงานการตรวจลงตราประจำวัน ทะเบียนนิติกรณ์ รายงานหนังสือเดินทาง (ถ้ามี)

ใบสำคัญการลงบัญชี
สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลิสมอน

วันที่ทำรายการ 27 พ.ค. 59
เลขที่เอกสาร 3-59-05-008
รายละเอียด นำเงินรายได้ฯ วันที่ 4-25 พ.ค. 2559 ฝ่ายธนาคาร จำนวน 733.- ยูโร
ประเภทรายการ บันทึกรายการทั่วไป

บัญชีแยกประเภทและรายการบัญชีย่อยที่เกี่ยวข้อง

บัญชีแยกประเภท

รายการบัญชีแยกประเภท	จำนวนเงิน	
	เดบิต	เครดิต
	EUR	EUR
เงินฝากธนาคาร - รายได้แผ่นดิน	733.00	
เงินสด		733.00
รวม	733.00	733.00

รายการบัญชีย่อย

ชื่อรายการบัญชีย่อย	ประเภทบัญชีย่อย	ประเภทรายการ	จำนวนเงิน
			EUR
-	-	-	-
รวม			

ภาพที่ 5 ใบสำคัญการลงบัญชีนำเงินรายได้แผ่นดินฝากธนาคาร (แบบวันเดียว)

ตัวอย่าง นำเงินรายได้แผ่นดินฝากธนาคาร 75 ยูโร ตรวจสอบกรอบสีแดง เดบิต เงินฝากธนาคาร-รายได้แผ่นดิน 75 ยูโร เครดิต เงินสด 75 ยูโร ยอดเงินตรงกับใบนำเงินฝากธนาคาร

กรณีที่รับเงินรายได้แผ่นดินเกิน 10,000 บาทให้นำเงินฝากธนาคารภายใน 3 วันทำการถัดไป จึงมีการรับเงินรายได้แผ่นดินไว้หลายวันและนำฝากธนาคารเป็นยอดรวมให้ตรวจสอบว่านำเงินฝากธนาคารครบถ้วน ผลรวมรับเงินรายได้แผ่นดินของทุกวันมียอดเท่าใดให้นำฝากธนาคารทั้งยอด ไม่มีการดึงเงินออกไปใช้บางส่วน

ใบสำคัญการลงบัญชี
สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลิสบอน

วันที่ทำรายการ 27 พ.ค. 59
เลขที่เอกสาร 3-59-05-008
รายละเอียด นำเงินรายได้ฯ วันที่ 4-25 พ.ค. 2559 ฝากธนาคาร จำนวน 733.- ยูโร
ประเภทรายการ บันทึกรายการทั่วไป

บัญชีแยกประเภทและรายการบัญชีย่อยที่เกี่ยวข้อง

บัญชีแยกประเภท

รายการบัญชีแยกประเภท	จำนวนเงิน	
	เดบิต	เครดิต
	EUR	EUR
เงินฝากธนาคาร - รายได้แผ่นดิน	733.00	
เงินสด		733.00
รวม	733.00	733.00

รายการบัญชีย่อย

ชื่อรายการบัญชีย่อย	ประเภทบัญชีย่อย	ประเภทรายการ	จำนวนเงิน
			EUR
-	-	-	-
รวม			

ภาพที่ 6 ใบสำคัญการลงบัญชีนำเงินรายได้แผ่นดินฝากธนาคาร (แบบหลายวัน)

ตัวอย่าง นำเงินรายได้แผ่นดินของวันที่ 4-25 พ.ค. 59 ฝากธนาคาร 733 ยูโร ตรวจสอบกรอบสีแดง เดบิต เงินฝากธนาคาร-รายได้แผ่นดิน 733 ยูโร เครดิต เงินสด 733 ยูโร ยอดเงินตรงกับใบนำเงินฝากธนาคาร

3.4.1.2 การรับเงินงบประมาณ มีการรับเงินจากกระทรวงฯ 2 แบบ คือ วิธีส่งเงินเข้าธนาคาร (Swift) และให้หลักส่งจากเงินรายได้แผ่นดิน

ใบสำคัญการลงบัญชี
สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลิสบอน

วันที่ทำรายการ 24 พ.ค. 59
เลขที่เอกสาร 1-59-05-011
รายละเอียด รับเงินแบบคลากร หมวดเงินเดือน ประเภทเงิน พ.ช.ต. สำหรับข้าราชการเพิ่มเติม (ณ.ย.-ก.ย. 59) จำนวน 10,880.41 ยูโร พท.0207/112/59 ลว.17 พ.ค.59
ประเภทรายการ บันทึกการรับ

บัญชีแยกประเภทและรายการบัญชีย่อยที่เกี่ยวข้อง

บัญชีแยกประเภท

รายการบัญชีแยกประเภท	จำนวนเงิน	
	เดบิต	เครดิต
	EUR	EUR
เงินฝากธนาคาร - งบประมาณ	10,880.41	
รายได้จากเงินงบประมาณ		10,880.41
รวม	10,880.41	10,880.41

รายการบัญชีย่อย

ชื่อรายการบัญชีย่อย	ประเภทบัญชีย่อย	ประเภทรายการ	จำนวนเงิน
			EUR
พ.ช.ต.	เงิน งบประมาณ	รับ	10,880.41
รวม			10,880.41

ภาพที่ 7 ใบสำคัญการลงบัญชีรับเงินงบประมาณ (Swift เงินเข้าธนาคาร)

ตัวอย่าง รับเงิน พ.ช.ต. 10,880.41 ยูโร ตรวจสอบกรอบสีแดง เดบิต เงินฝากธนาคาร-งบประมาณ 10,880.41 ยูโร เครดิต รายได้เงินงบประมาณ 10,880.41 ยูโร กรอบสีเขียว ประเภทรับ พ.ช.ต. (เปลี่ยนรายการบัญชีย่อยตามที่ได้รับเงิน เช่น ค่าจ้าง ค่าเช่าบ้าน ค่าใช้สอย ค่าวัสดุ ค่าสาธารณูปโภค ค่าใช้จ่ายเดินทาง ฯลฯ) ยอดเงินที่รับตรงกับหนังสือโอนเงิน

ใบสำคัญการลงบัญชี
สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลิสบอน

วันที่ทำรายการ 11 เม.ย. 59
เลขที่เอกสาร 4-59-04-002
รายละเอียด ผลักส่งเงินรายได้ฯ เป็นงบดำเนินงาน รายการค่าการศึกษาบุตร เพื่อส่งจ่ายเป็นเงินค่าการศึกษาบุตรของขรก. จำนวน 3,829.50 ยูโร นส.0207/3212 ลว. 28 มี.ค. 59
ประเภทรายการ ผลักส่ง (จ่ายผลักส่ง)

บัญชีแยกประเภทและรายการบัญชีย่อยที่เกี่ยวข้อง

บัญชีแยกประเภท

รายการบัญชีแยกประเภท	จำนวนเงิน	
	เดบิต	เครดิต
	EUR	EUR
รายได้แผ่นดินนำส่งคลัง	3,829.50	
เงินฝากธนาคาร - รายได้แผ่นดิน		3,829.50
รวม	3,829.50	3,829.50

รายการบัญชีย่อย

ชื่อรายการบัญชีย่อย	ประเภทบัญชีย่อย	ประเภทรายการ	จำนวนเงิน
			EUR
รายได้ศุลกากรตรวจตรา	รายได้แผ่นดินด้านการกงสุล	จ่ายผลักส่ง	3,829.50
รวม			3,829.50

ภาพที่ 8 ใบสำคัญการลงบัญชีรับเงินงบประมาณ (จ่ายผลักส่ง)

ใบสำคัญการลงบัญชี
สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลิสบอน

วันที่ทำรายการ 11 เม.ย. 59
เลขที่เอกสาร 4-59-04-002
รายละเอียด ผลักส่งเงินรายได้ฯ เป็นงบดำเนินงาน รายการค่าการศึกษาบุตร เพื่อตั้งเป็นเงินค่าการศึกษาบุตรของชรก. จำนวน 3,829.50 ยูโร นศ.0207/3212 ลว. 28 มี.ค. 59
ประเภทรายการ ผลักส่ง (รับผลักส่ง)

บัญชีแยกประเภทและรายการบัญชีย่อยที่เกี่ยวข้อง

บัญชีแยกประเภท

รายการบัญชีแยกประเภท	จำนวนเงิน	
	เดบิต	เครดิต
	EUR	EUR
เงินฝากธนาคาร - งบประมาณ	3,829.50	
รายได้จากเงินงบประมาณ		3,829.50
รวม	3,829.50	3,829.50

รายการบัญชีย่อย

ชื่อรายการบัญชีย่อย	ประเภทบัญชีย่อย	ประเภทรายการ	จำนวนเงิน
			EUR
ค่าช่วยเหลือการศึกษาบุตร	เงิน งบม.	รับผลักส่ง	3,829.50
รวม			3,829.50

ภาพที่ 9 ใบสำคัญการลงบัญชีรับเงินงบประมาณ (รับผลักส่ง)

ตัวอย่าง ผลักส่งเงินรายได้แผ่นดินเป็นค่าการศึกษาบุตร 3,829.50 ยูโร บันทึกบัญชีจ่ายผลักส่ง และรับผลักส่งคู่กันเสมอ ยอดเงินที่รับตรงกับหนังสือนำส่งเงิน

จ่ายผลักส่ง ตรวจสอบกรอบสีแดง เดบิต รายได้แผ่นดินนำส่งคลัง 3,829.50 ยูโร เครดิต เงินฝากธนาคาร-รายได้แผ่นดิน 3,829.50 ยูโร กรอบสีเขียว ประเภทจ่าย ผลักส่งรายได้ค่าตรวจลงตรา

รับผลักส่ง ตรวจสอบกรอบสีแดง เดบิต เงินฝากธนาคาร-งบประมาณ 3,829.50 ยูโร เครดิต รายได้เงินงบประมาณ 3,829.50 ยูโร กรอบสีเขียว ประเภทรับผลักส่ง ค่าช่วยเหลือการศึกษาบุตร (เปลี่ยนรายการบัญชีย่อยตามที่ได้รับเงิน)

3.4.1.3 การจ่ายเงินงบประมาณ มีการจ่ายเป็นเงินสด และเงินฝากธนาคาร

ใบสำคัญการลงบัญชี
สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลิสมอน

วันที่ทำรายการ 11 พ.ค. 59
เลขที่เอกสาร 2-59-05-015
รายละเอียด จ่ายเงินสดค่าจ้างงานครัว สอท. จำนวน 117.08 ยูโร
ประเภทรายการ บันทึกการจ่าย

บัญชีแยกประเภทและรายการบัญชีย่อยที่เกี่ยวข้อง

บัญชีแยกประเภท

รายการบัญชีแยกประเภท	จำนวนเงิน	
	เดบิต	เครดิต
	EUR	EUR
ค่าจ้างงานบ้านงานครัวและอื่นๆ	117.08	
เงินสด		117.08
รวม	117.08	117.08

รายการบัญชีย่อย

ชื่อรายการบัญชีย่อย	ประเภทบัญชีย่อย	ประเภทรายการ	จำนวนเงิน
			EUR
ค่าจ้างงานบ้านงานครัวและอื่นๆ	เงิน งบประมาณ	จ่าย	117.08
รวม			117.08

ภาพที่ 10 ใบสำคัญการลงบัญชีจ่ายเงินงบประมาณ (เงินสด)

ตัวอย่าง จ่ายวัดสุฐานบ้านงานครัว 117.08 ยูโร ตรวจสอบกรอบสีแดง เดบิต ค่าจ้างงานบ้านงานครัว และอื่นๆ 117.08 ยูโร เครดิต เงินสด 117.08 ยูโร กรอบสีเขียว ประเภทจ่าย ค่าจ้างงานบ้าน งาน ครัวและอื่นๆ (เปลี่ยนรายการบัญชีย่อยตามที่จ่ายเงิน เช่น ค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าประกันภัย ค่าจ้าง เหมาบริการ ค่าวัสดุสำนักงาน ค่าโทรศัพท์ ค่าใช้จ่ายเดินทาง ฯลฯ) ยอดเงินที่จ่ายตรงกับ ใบเสร็จรับเงินหรือเอกสารการจ่ายเงิน

ใบสำคัญการลงบัญชี
สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลิสมอน

วันที่ทำรายการ 27 พ.ค. 59
เลขที่เอกสาร 2-59-05-053
รายละเอียด จ่ายเงิน พ.ช.ด. ชำรายการ เดือนพฤษภาคม 2559 จำนวน 15,413 ยูโร
ประเภทรายการ บันทึกการจ่าย

บัญชีแยกประเภทและรายการบัญชีย่อยที่เกี่ยวข้อง

บัญชีแยกประเภท

รายการบัญชีแยกประเภท	จำนวนเงิน	
	เดบิต	เครดิต
	EUR	EUR
เงิน พชด.	15,413.00	
เงินฝากธนาคาร - งบประมาณ		15,413.00
รวม	15,413.00	15,413.00

รายการบัญชีย่อย

ชื่อรายการ บัญชีย่อย	ประเภทบัญชีย่อย	ประเภทรายการ	จำนวนเงิน
			EUR
พชด.	เงิน งบม.	จ่าย	15,413.00
รวม			15,413.00

ภาพที่ 11 ใบสำคัญการลงบัญชีจ่ายเงินงบประมาณ (เงินฝากธนาคาร)

ตัวอย่าง จ่ายเงิน พ.ช.ต. 15,413 ยูโร ตรวจสอบกรอบสีแดง เดบิต เงิน พ.ช.ต. 15,413 ยูโร เครดิต เงินฝากธนาคาร-งบประมาณ 15,413 ยูโร กรอบสีเขียว ประเภทจ่าย พ.ช.ต. (เปลี่ยนรายการบัญชีย่อยตามที่จ่ายเงิน) ยอดเงินที่จ่ายตรงกับใบเสร็จรับเงินหรือเอกสารการจ่ายเงิน

3.4.1.4 การจ่ายเงินยืมจากเงินงบประมาณ

ใบสำคัญการลงบัญชี

สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลิสบอน

วันที่ทำรายการ

เลขที่เอกสาร

รายละเอียด

ประเภทรายการ

30 พ.ค. 59

2-59-06-063

จ่ายเงินงบประมาณ ปพพ. โครงการ Road Show (17-19 มิ.ย. 59) - นางสาวสรีตราฯ จำนวน 7,010.27 ยูโร # 7039650144

บันทึกการจ่าย

บัญชีแยกประเภทและรายการบัญชีย่อยที่เกี่ยวข้อง

บัญชีแยกประเภท

รายการบัญชีแยกประเภท	จำนวนเงิน	
	เดบิต	เครดิต
	EUR	EUR
ลูกหนี้เงินยืม - งบประมาณ	7,010.27	
เงินฝากธนาคาร - งบประมาณ		7,010.27
รวม	7,010.27	7,010.27

รายการบัญชีย่อย

ชื่อรายการบัญชีย่อย	ประเภทบัญชีย่อย	ประเภทรายการ	จำนวนเงิน
			EUR
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานที่ประเทศไทย	เงิน งบม.	จ่าย	7,010.27
รวม			7,010.27

ภาพที่ 12 ใบสำคัญการลงบัญชีจ่ายเงินยืมจากเงินงบประมาณ (เงินฝากธนาคาร)

ตัวอย่าง จ่ายเงินยืมโครงการ Road Show ค่าใช้จ่ายดำเนินการที่ประเทศไทย 7,010.27 ยูโร ตรวจสอบกรอบสีแดง เดบิต ลูกหนี้เงินยืม²⁰-งบประมาณ 7,010.27 ยูโร เครดิต เงินฝากธนาคาร-งบประมาณ 7,010.27 ยูโร หากจ่ายเงินสดเปลี่ยนเป็นเครดิต เงินสด 7,010.27 ยูโร กรอบสีเขียว ประเภทจ่าย ค่าใช้จ่ายดำเนินการที่ประเทศไทย (เปลี่ยนรายการบัญชีย่อยตามที่จ่ายเงิน) ยอดเงินที่จ่ายตรงกับสัญญาเงิน

3.4.1.5 การรับคืนเงินยืมจากเงินงบประมาณ มีการรับคืน 3 แบบ คือ การรับคืนเงินยืมเป็นใบสำคัญเท่ากับเงินยืม ใบสำคัญน้อยกว่าเงินยืม ใบสำคัญมากกว่าเงินยืม

ตัวอย่าง รับคืนเงินยืมโครงการ Road Show ค่าใช้จ่ายดำเนินการที่ประเทศไทยเป็นใบสำคัญเท่ากับเงินยืม 7,010.27 ยูโร ตรวจสอบกรอบสีแดง เดบิต ค่าใช้จ่ายอื่น 7,010.27 ยูโร เครดิต ลูกหนี้เงินยืม-งบประมาณ 7,010.27 ยูโร ยอดเงินที่จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายอื่นตรงกับใบเสร็จรับเงินหรือเอกสารการจ่ายเงิน

²⁰ ลูกหนี้เงินยืม หมายถึง เงินที่ข้าราชการหรือลูกจ้างยืมไปเพื่อใช้จ่ายในราชการตามสัญญาเงิน (กรมบัญชีกลาง, 2550: 6-5)

ใบสำคัญการลงบัญชี
สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลิสมอน

วันที่ทำรายการ 09 ก.ค. 59
เลขที่เอกสาร 3-59-07-001
รายละเอียด รับคืนเงินยืมงานพิมพ์ ปพท. โครงการ Road Show (17-19 มิ.ย. 59) ใบสำคัญ 7,010.27 ยูโร
ประเภทรายการ บันทึกการยกหนี้ไป

บัญชีแยกประเภทและรายการบัญชีย่อยที่เกี่ยวข้อง

บัญชีแยกประเภท

รายการบัญชีแยกประเภท	จำนวนเงิน	
	เดบิต	เครดิต
	EUR	EUR
ค่าใช้จ่ายอื่น		
ลูกหนี้เงินยืม - งานประมาณ	7,010.27	7,010.27
รวม	7,010.27	7,010.27

รายการบัญชีย่อย

ชื่อรายการบัญชีย่อย	ประเภทบัญชีย่อย	ประเภทรายการ	จำนวนเงิน
			EUR
-	-	-	-
รวม			

ภาพที่ 13 ใบสำคัญการลงบัญชีรับคืนเงินยืมจากเงินงบประมาณ (ใบสำคัญเท่ากับเงินยืม)

ใบสำคัญการลงบัญชี
สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลิสมอน

วันที่ทำรายการ 10 ก.ค. 59
เลขที่เอกสาร 3-59-07-001
รายละเอียด รับคืนเงินยืม งานพิมพ์ ปพท. โครงการ Road Show ใบสำคัญ 6,800.27 ยูโร เงินยืม 7,010.27 ยูโร รับคืนเงินสด 210 ยูโร
ประเภทรายการ บันทึกการยกหนี้ไป

บัญชีแยกประเภทและรายการบัญชีย่อยที่เกี่ยวข้อง

บัญชีแยกประเภท

รายการบัญชีแยกประเภท	จำนวนเงิน	
	เดบิต	เครดิต
	EUR	EUR
ค่าใช้จ่ายอื่น		
ลูกหนี้เงินยืม - งานประมาณ	6,800.27	6,800.27
รวม	6,800.27	6,800.27

รายการบัญชีย่อย

ชื่อรายการบัญชีย่อย	ประเภทบัญชีย่อย	ประเภทรายการ	จำนวนเงิน
			EUR
-	-	-	-
รวม			

ภาพที่ 14 ใบสำคัญการลงบัญชีรับคืนเงินยืมจากเงินงบประมาณ (ใบสำคัญน้อยกว่าเงินยืม)

ตัวอย่าง รับคืนเงินยืมโครงการ Road Show ค่าใช้จ่ายดำเนินการกิจกรรมที่ประเทศไทยเป็นใบสำคัญน้อยกว่าเงินยืม 6,800.27 ยูโร เงินยืม 7,010.27 ยูโร รับคืนเงินสด 210 ยูโร ตรวจสอบกรอบสีแดง เดบิต ค่าใช้จ่ายอื่น 6,800.27 ยูโร เครดิต ลูกหนี้เงินยืม-งบประมาณ 6,800.27 ยูโร ค่าใช้จ่ายอื่นมี ยอดจ่ายตรงกับใบเสร็จรับเงินหรือเอกสารการจ่ายเงิน 6,800.27 ยูโร ตรวจสอบกรอบสีแดง เดบิต เงินสด 210 ยูโร เครดิต ลูกหนี้เงินยืม-งบประมาณ 210 ยูโร กรอบสีเขียว ประเภทรับคืน ค่าใช้จ่ายดำเนินการกิจกรรมที่ประเทศไทย (เปลี่ยนรายการบัญชีย่อยตามที่จ่ายเงิน) 210 ยูโรเท่ากับยอดที่รับคืนเงินสด

ใบสำคัญการลงบัญชี
สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลิสบอน

วันที่ทำรายการ 09 ก.ค. 59
เลขที่เอกสาร 3-59-07-001
รายละเอียด รับคืนเงินยืมงบทีม ปพท. โครงการ Road Show (17-19 มิ.ย. 59) ใบสำคัญ 7,210.27 ยูโร
ประเภทรายการ บันทึกรายการทั่วไป

บัญชีแยกประเภทและรายการบัญชีย่อยที่เกี่ยวข้อง

รายการบัญชีแยกประเภท	จำนวนเงิน	
	เดบิต	เครดิต
	EUR	EUR
ค่าใช้จ่ายอื่น	7,210.27	
เงินสด		200.00
ลูกหนี้เงินยืม - งบประมาณ		7,010.27
รวม	7,210.27	7,210.27

รายการบัญชีย่อย

ชื่อรายการบัญชีย่อย	ประเภทบัญชีย่อย	ประเภทรายการ	จำนวนเงิน
			EUR
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานกิจกรรมประเทศไทย	เงิน งบม.	จ่าย	200.00
รวม			200.00

ภาพที่ 15 ใบสำคัญการลงบัญชีรับคืนเงินยืมจากเงินงบประมาณ (ใบสำคัญมากกว่าเงินยืม)

ตัวอย่าง รับคืนเงินยืมโครงการ Road Show ค่าใช้จ่ายดำเนินการกิจกรรมประเทศไทยเป็นใบสำคัญมากกว่าเงินยืม 7,210.27 ยูโร เงินยืม 7,010.27 ยูโร จ่ายเงินสดเพิ่ม 200 ยูโร ตรวจสอบกรอบสีแดง เดบิต ค่าใช้จ่ายอื่น 7,210.27 ยูโร เครดิต ลูกหนี้เงินยืม-งบประมาณ 7,010.27 ยูโร เครดิต เงินสด 200 ยูโร กรอบสีเขียว ประเภทจ่าย ค่าใช้จ่ายดำเนินการกิจกรรมประเทศไทย (เปลี่ยนรายการบัญชีย่อยตามที่จ่ายเงิน) 200 ยูโรเท่ากับยอดที่จ่ายเงินสดเพิ่ม ค่าใช้จ่ายอื่นมียอดจ่ายตรงกับใบเสร็จรับเงินหรือเอกสารการจ่ายเงิน 7,210.27 ยูโร

3.4.1.6 การรับเงินนอกงบประมาณ มีการรับเงินจากกระทรวงฯ 2 แบบ คือ วิธีส่งเงินเข้าธนาคาร (Swift) และให้ฝากส่งจากเงินรายได้แผ่นดิน เหมือนกับเงินงบประมาณเพียงแต่เปลี่ยนการบันทึกเครดิต รายได้เงินงบประมาณ เป็นรายได้เงินนอกงบประมาณ²¹ รับเงินเข้าหมวดบัญชีย่อยตามที่กระทรวงฯ ส่งเงิน ขอยกตัวอย่างการฝากส่งจากเงินรายได้แผ่นดิน

ตัวอย่าง ฝากส่งเงินรายได้แผ่นดินเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงานกงสุล 10% โครงการกงสุลสัญจร 2,574 ยูโร บันทึกบัญชีจ่ายฝากส่ง และรับฝากส่งคู่กันเสมอ ยอดเงินที่รับตรงกับหนังสือนำส่งเงิน

จ่ายฝากส่ง ตรวจสอบกรอบสีแดง เดบิต รายได้แผ่นดินนำส่งคลัง 2,574 ยูโร เครดิต เงินฝากธนาคาร-รายได้แผ่นดิน 2,574 ยูโร กรอบสีเขียว ประเภทจ่าย ฝากส่งรายได้ค่าตรวจลงตรา

²¹ รายได้เงินนอกงบประมาณ หมายถึง เงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานกงสุล 10% ที่หน่วยงานในต่างประเทศแจ้งขอจัดสรรเงิน และกระทรวงฯ ส่งเงินให้ตามที่ขอ เพื่อนำมาใช้จ่ายในการดำเนินงานตามปกติ ซึ่งบันทึกบัญชีรับเป็นรายได้เงินนอกงบประมาณ และบันทึกบัญชีจ่ายค่าใช้จ่ายเหมือนเงินงบประมาณ (กรมบัญชีกลาง, 2550: 3-7)

รับฝากส่ง ตรวจสอบกรอบสีแดง เดบิต เงินฝากธนาคาร-นอกงบประมาณ²² 2,574 ยูโร เครดิต รายได้เงินนอกงบประมาณ 2,574 ยูโร กรอบสีเขียว ประเภทรับฝากส่ง โครงการกงสุลสัญจร (เปลี่ยนรายการบัญชีย่อยตามที่ได้รับเงิน เช่น ค่าจ้างเหมาบริการ ค่าเรียนภาษาท้องถิ่น ค่าครุภัณฑ์และอุปกรณ์ ค่าปรับปรุงซ่อมแซม ค่าใช้จ่ายเดินทางไปราชการ ฯลฯ)

ใบสำคัญการลงบัญชี
สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลิสบอน

วันที่ทำรายการ 13 ธ.ค. 58
เลขที่เอกสาร 4-58-12-001
รายละเอียด ผลักส่งเงินรายได้ฯ เป็นเงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานการกงสุล (งบ 10 %) ปี งบประมาณ 2559 จำนวน 2,574 ยูโร ทล.0207/244/2558 ลว. 20 พ.ย. 58
ประเภทรายการ ผลักส่ง (จ่ายผลักส่ง)

บัญชีแยกประเภทและรายการบัญชีย่อยที่เกี่ยวข้อง

บัญชีแยกประเภท

รายการบัญชีแยกประเภท	จำนวนเงิน	
	เดบิต	เครดิต
	EUR	EUR
รายได้แผ่นดินนำส่งคลัง	2,574.00	
เงินฝากธนาคาร - รายได้แผ่นดิน		2,574.00
รวม	2,574.00	2,574.00

รายการบัญชีย่อย

ชื่อรายการบัญชีย่อย	ประเภทบัญชีย่อย	ประเภทรายการ	จำนวนเงิน
			EUR
รายได้ค่าตรวจตรา	รายได้แผ่นดินด้านการกงสุล	จ่ายผลักส่ง	2,574.00
รวม			2,574.00

ภาพที่ 16 ใบสำคัญการลงบัญชีรับเงินนอกงบประมาณ (จ่ายผลักส่ง)

²² เงินฝากธนาคาร-นอกงบประมาณ ใช้รับจ่ายได้ทั้งเงินค่าใช้จ่ายดำเนินงานกงสุล 10% และเงินรับฝาก (กรมบัญชีกลาง, 2550: 3-5)

ใบสำคัญการลงบัญชี
สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลิสบอน

วันที่ทำรายการ 13 ธ.ค. 58
เลขที่เอกสาร 4-58-12-001
รายละเอียด ผลักส่งเงินรายได้ฯ เป็นเงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานการกงสุล (งบ 10 %) ปี งบพ. 2559 จำนวน 2,574 ยูโร ทล.0207/244/2558 ลว. 20 พ.ย. 58
ประเภทรายการ ผลักส่ง (รับผลักส่ง)

บัญชีแยกประเภทและรายการบัญชีย่อยที่เกี่ยวข้อง

บัญชีแยกประเภท

รายการบัญชีแยกประเภท	จำนวนเงิน	
	เดบิต	เครดิต
	EUR	EUR
เงินฝากธนาคาร - นอกรงบประมาณ	2,574.00	
รายได้จากเงินนอกรงบประมาณ		2,574.00
รวม	2,574.00	2,574.00

รายการบัญชีย่อย

ชื่อรายการบัญชีย่อย	ประเภทบัญชีย่อย	ประเภทรายการ	จำนวนเงิน
			EUR
โครงการกงสุลสัญจร	รับจากประเทศไทยเป็นค่าธรรมเนียมกงสุล	รับผลักส่ง	2,574.00
รวม			2,574.00

ภาพที่ 17 ใบสำคัญการลงบัญชีรับเงินนอกรงบประมาณ (รับผลักส่ง)

3.4.1.7 การจ่ายเงินยืมจากเงินนอกรงบประมาณ

ใบสำคัญการลงบัญชี
สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลิสบอน

วันที่ทำรายการ 09 ก.ค. 59
เลขที่เอกสาร 2-59-07-010
รายละเอียด จ่ายเงินยืมค่าใช้จ่ายดำเนินงานกงสุล 10% โครงการกงสุลสัญจร
ประเภทรายการ บันทึกการจ่าย

บัญชีแยกประเภทและรายการบัญชีย่อยที่เกี่ยวข้อง

บัญชีแยกประเภท

รายการบัญชีแยกประเภท	จำนวนเงิน	
	เดบิต	เครดิต
	EUR	EUR
ลูกหนี้เงินยืม - นอกรงบประมาณ	680.00	
เงินฝากธนาคาร - นอกรงบประมาณ		680.00
รวม	680.00	680.00

รายการบัญชีย่อย

ชื่อรายการบัญชีย่อย	ประเภทบัญชีย่อย	ประเภทรายการ	จำนวนเงิน
			EUR
โครงการกงสุลสัญจร	รับจากประเทศไทยเป็นค่าธรรมเนียมกงสุล	จ่าย	680.00
รวม			680.00

ภาพที่ 18 ใบสำคัญการลงบัญชีจ่ายเงินยืมจากเงินนอกรงบประมาณ

ตัวอย่าง จ่ายเงินยืมค่าใช้จ่ายดำเนินงานกงสุล 10% โครงการกงสุลสัญจร 680 ยูโร ตรวจสอบกรอบสีแดง เดบิต ลูกหนี้เงินยืม-นอกรงบประมาณ 680 ยูโร เครดิต เงินฝากธนาคาร-นอกรงบประมาณ 680 ยูโร หากจ่ายเงินสดเปลี่ยนเป็นเครดิต เงินสด 680 ยูโร กรอบสีเขียว ประเภทจ่าย โครงการกงสุลสัญจร (เปลี่ยนรายการบัญชีย่อยตามที่จ่ายเงิน) ยอดเงินที่จ่ายตรงกับสัญญาเงิน

3.4.1.8 การรับคืนเงินยืมจากเงินนอกงบประมาณ มีการรับคืน 3 แบบ เหมือนกับเงินงบประมาณ และใช้หลักการบันทึกบัญชีแบบเดียวกัน ขอยกตัวอย่างการรับคืนใบสำคัญมากกว่าเงินยืม เพียงแต่เปลี่ยนจากเครดิตลูกหนี้เงินยืม-งบประมาณ เป็นลูกหนี้เงินยืม-นอกงบประมาณ

ใบสำคัญการลงบัญชี
สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลิสบอน

วันที่ทำรายการ 09 ก.ค. 69
เลขที่เอกสาร 3-69-07-001
รายละเอียด รับคืนเงินยืมโครงการกงสุลสัญจร เป็นใบสำคัญ 853.84 ยูโร เงิน 680 ยูโร จ่ายเงินสดเพิ่ม 173.84 ยูโร
ประเภทรายการ บันทึกการทวงไป

บัญชีแยกประเภทและรายการบัญชีย่อยที่เกี่ยวข้อง

รายการบัญชีแยกประเภท	จำนวนเงิน	
	เดบิต	เครดิต
	EUR	EUR
ค่าใช้จ่ายอื่น	853.84	
เงินสด		173.84
ลูกหนี้เงินยืม - นอกงบประมาณ		680.00
รวม	853.84	853.84

ชื่อรายการบัญชีย่อย	ประเภทบัญชีย่อย	ประเภทรายการ	จำนวนเงิน
			EUR
โครงการกงสุลสัญจร	รับจากประเทศไทยเป็นค่าธรรมเนียมกงสุล	จ่าย	173.84
รวม			173.84

ภาพที่ 19 ใบสำคัญการลงบัญชีรับคืนเงินยืมจากเงินนอกงบประมาณ (ใบสำคัญมากกว่าเงินยืม)

ตัวอย่าง รับคืนเงินยืมค่าใช้จ่ายดำเนินงานกงสุล 10% โครงการกงสุลสัญจร เป็นใบสำคัญมากกว่า เงินยืม 853.84 ยูโร เงินยืม 680 ยูโร จ่ายเงินสดเพิ่ม 173.84 ยูโร ตรวจสอบกรอบสีแดง เดบิต ค่าใช้จ่ายอื่น 853.84 ยูโร เครดิต ลูกหนี้เงินยืม-นอกงบประมาณ 680 ยูโร เครดิต เงินสด 173.84 ยูโร กรอบสีเขียว ประเภทจ่าย โครงการกงสุลสัญจร (เปลี่ยนรายการบัญชีย่อยตามที่จ่ายเงิน) 173.84 ยูโร เท่ากับส่วนที่จ่ายเงินสดเพิ่ม ค่าใช้จ่ายอื่นมียอดจ่ายตรงกับใบเสร็จรับเงินหรือเอกสารการจ่ายเงิน 853.84 ยูโร

3.4.1.9 การรับเงินรับฝาก²³ มีการรับเงิน 2 แบบ คือ วิธีส่งเงินเข้าธนาคาร (Swift) และให้ผลักส่งจากเงินรายได้แผ่นดิน เหมือนกับเงินงบประมาณเพียงแต่เปลี่ยนการบันทึกเครดิต รายได้เงินงบประมาณ เป็นเงินรับฝาก รับเงินเข้าหมวดบัญชีย่อยตามที่กระทรวงฯ ส่งเงิน

²³ เงินรับฝาก คือ เงินที่หน่วยงานในต่างประเทศได้รับจากหน่วยงานอื่น หรือบุคคลภายนอก เพื่อใช้ตามวัตถุประสงค์ของเงินนั้น ไม่ได้นำมาใช้จ่ายในการดำเนินงานตามปกติ การรับเงินบันทึกเพิ่มยอดเครดิตเงินรับฝาก เป็นการหนี้สิน เมื่อจ่ายเงินบันทึกลดยอดเดบิต เงินรับฝาก ไม่บันทึกเป็นค่าใช้จ่ายเหมือนการจ่ายเงินงบประมาณ และเงินนอกงบประมาณ (กรมบัญชีกลาง, 2550:3-6)

ใบสำคัญการลงบัญชี
สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลิสบอน

วันที่ทำรายการ 05 ก.ค. 59
เลขที่เอกสาร 1-59-07-004
รายละเอียด รับเงินนอกงบ - เงินรับฝาก-คชจ.นักเรียนทุน ก.พ. เพื่อเป็นค่าเรียนภาษาฯ นายกรภัทรฯ จำนวน 800 ยูโร นร. 1007.1/306 ลว. 12 ม.ค. 59
ประเภทรายการ นับที่รายการรับ

บัญชีแยกประเภทและรายการบัญชีย่อยที่เกี่ยวข้อง

บัญชีแยกประเภท

รายการบัญชีแยกประเภท	จำนวนเงิน	
	เดบิต	เครดิต
	EUR	EUR
เงินฝากธนาคาร - นอกงบประมาณ	800.00	
เงินรับฝาก		800.00
รวม	800.00	800.00

รายการบัญชีย่อย

ชื่อรายการบัญชีย่อย	ประเภทบัญชีย่อย	ประเภทรายการ	จำนวนเงิน
			EUR
ค่าใช้จ่ายนักเรียนทุนของสำนักงาน ก.พ.	รับจากประเทศไทยเป็นเงินรับฝาก	รับ	800.00
รวม			800.00

ภาพที่ 20 ใบสำคัญการลงบัญชีรับเงินรับฝาก (Swift เงินเข้าธนาคาร)

ตัวอย่าง รับเงินค่าเรียนภาษาของนักเรียนทุน ก.พ. 800 ยูโร ตรวจสอบรอบสี่แดง เดบิต เงินฝากธนาคาร-นอกงบประมาณ 800 ยูโร เครดิต เงินรับฝาก 800 ยูโร กรอบสีเขียว ประเภทรับ ค่าใช้จ่ายนักเรียนทุน ก.พ. (เปลี่ยนรายการบัญชีย่อยตามที่ได้รับเงิน เช่น ค่าใช้จ่ายในการรับเสด็จฯ ค่าใช้จ่ายในการประชุมเอกอัครราชทูตทั่วโลก เงินช่วยเหลือคนไทยตกทุกข์ได้ยากในต่างประเทศ ค่าใช้จ่ายดูแลนักเรียนทุน ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร ค่าใช้จ่ายในการรับคณะนายกรัฐมนตรี ฯลฯ) ยอดเงินที่รับตรงกับหนังสือนำส่งเงิน

ใบสำคัญการลงบัญชี
สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลิสบอน

วันที่ทำรายการ 30 พ.ค. 59
เลขที่เอกสาร 4-59-05-002
รายละเอียด ผลักส่งเงินรายได้ฯ เป็นเงินรับฝาก-คชจ. ในการส่งเสริมบทบาทดีเด่นของไทยในดปท. (ประชุมอภท/กสท.ทั่วโลก) จำนวน 1,073.59 ยูโร พท. 0207/110/59 ลว. 12 พ.ค. 59
ประเภทรายการ ผลักส่ง (จ่ายผลักส่ง)

บัญชีแยกประเภทและรายการบัญชีย่อยที่เกี่ยวข้อง

บัญชีแยกประเภท

รายการบัญชีแยกประเภท	จำนวนเงิน	
	เดบิต	เครดิต
	EUR	EUR
รายได้แผ่นดินนำส่งคลัง	1,073.59	
เงินฝากธนาคาร - รายได้แผ่นดิน		1,073.59
รวม	1,073.59	1,073.59

รายการบัญชีย่อย

ชื่อรายการบัญชีย่อย	ประเภทบัญชีย่อย	ประเภทรายการ	จำนวนเงิน
			EUR
รายได้ค่าตรวจลงตรา	รายได้แผ่นดินด้านการกงสุล	จ่ายผลักส่ง	1,073.59
รวม			1,073.59

ภาพที่ 21 ใบสำคัญการลงบัญชีรับเงินรับฝาก (จ่ายผลักส่ง)

ใบสำคัญการลงบัญชี
สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลิสบอน

วันที่ทำรายการ 30 พ.ค. 59
เลขที่เอกสาร 4-59-05-002
รายละเอียด ผลักส่งเงินรายได้ฯ เป็นเงินรับฝาก-คชจ. ในการส่งเสริมพัฒนาเด็กไทยในคณปท. (ประชุมออฟ/กสญ.ทั่วโลก) จำนวน 1,073.59 ยูโร ทล 0207/110/59 ลว. 12 พ.ค. 59
ประเภทรายการ ผลักส่ง (รับผลักส่ง)

บัญชีแยกประเภทและรายการบัญชีย่อยที่เกี่ยวข้อง

รายการบัญชีแยกประเภท		จำนวนเงิน	
		เดบิต	เครดิต
		EUR	EUR
เงินฝากธนาคาร - นอกงบประมาณ		1,073.59	
เงินรับฝาก			1,073.59
รวม		1,073.59	1,073.59

ชื่อรายการบัญชีย่อย	ประเภทบัญชีย่อย	ประเภทรายการ	จำนวนเงิน
			EUR
ค่าใช้จ่ายในการประชุม ออฟ. / กสญ. ทั่วโลก	รับจากประเทศไทยเป็นเงินรับฝาก	รับผลักส่ง	1,073.59
รวม			1,073.59

ภาพที่ 22 ใบสำคัญการลงบัญชีรับเงินรับฝาก (รับผลักส่ง)

ตัวอย่าง ผลักส่งเงินรายได้แผ่นดินเป็นเงินรับฝาก ค่าใช้จ่ายในการไปประชุมเอกอัครราชทูตทั่วโลก 1,073.59 ยูโร บันทึกบัญชีจ่ายผลักส่ง และรับผลักส่งคู่กันเสมอ ยอดเงินที่รับตรงกับหนังสือนำส่งเงินจ่ายผลักส่ง ตรวจสอบกรอบสีแดง เดบิต รายได้แผ่นดินนำส่งคลัง 1,073.59 ยูโร เครดิต เงินฝากธนาคาร-รายได้แผ่นดิน 1,073.59 ยูโร กรอบสีเขียว ประเภทจ่าย ผลักส่งรายได้ค่าตรวจลงตรา รับผลักส่ง ตรวจสอบกรอบสีแดง เดบิต เงินฝากธนาคาร-นอกงบประมาณ 1,073.59 ยูโร เครดิต เงินรับฝาก 1,073.59 ยูโร กรอบสีเขียว ประเภทรับผลักส่ง ค่าใช้จ่ายในการไปประชุมเอกอัครราชทูตทั่วโลก (เปลี่ยนรายการบัญชีย่อยตามที่ได้รับเงิน)

3.4.1.10 การจ่ายเงินยืมจากเงินรับฝาก

ใบสำคัญการลงบัญชี
สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลิสบอน

วันที่ทำรายการ 20 พ.ย. 58
เลขที่เอกสาร 2-58-11-035
รายละเอียด จ่ายเงินยืม-นอกงบปม. - ค่ามิตรโดยสารเครื่องบินไปประชุม ออฟ/กสญ. ทั่วโลก จำนวน 1,004.62 ยูโร
ประเภทรายการ บันทึกรายการจ่าย

บัญชีแยกประเภทและรายการบัญชีย่อยที่เกี่ยวข้อง

รายการบัญชีแยกประเภท		จำนวนเงิน	
		เดบิต	เครดิต
		EUR	EUR
ลูกหนี้เงินยืม - นอกงบประมาณ		1,004.62	
เงินฝากธนาคาร - นอกงบประมาณ			1,004.62
รวม		1,004.62	1,004.62

ชื่อรายการบัญชีย่อย	ประเภทบัญชีย่อย	ประเภทรายการ	จำนวนเงิน
			EUR
-	-	-	-
รวม			

ภาพที่ 23 ใบสำคัญการลงบัญชีจ่ายเงินยืมจากเงินรับฝาก (เงินฝากธนาคาร)

ตัวอย่าง จ่ายเงินยืมค่าใช้จ่ายในการไปประชุมเอกอัครราชทูตทั่วโลก 1,004.62 ยูโร ตรวจสอบกรอบสีแดง เดบิต ลูกหนี้เงินยืม-นอกงบประมาณ 1,004.62 ยูโร เครดิต เงินฝากธนาคาร-นอกงบประมาณ 1,004.62 ยูโร หากจ่ายเงินสดเปลี่ยนเป็นเครดิต เงินสด 1,004.62 ยูโร ยอดเงินที่จ่ายตรงกับสัญญาเงินยืม

3.4.1.11 การรับคืนเงินยืมจากเงินรับฝาก มีการรับคืน 3 แบบ คือ เหมือนเงินงบประมาณ เป็นการรับคืนเงินยืมกรณีที่ได้อำนาจที่รับเงินรับฝากแล้ว

ใบสำคัญการลงบัญชี
สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลิสบอน

วันที่ทำรายการ 30 พ.ค. 59
เลขที่เอกสาร 3-59-06-010
รายละเอียด รับคืนเงินยืม-เงินรับฝาก-คชจ. ในการส่งเสริมบทบาทพิเศษของไทยในต่างประเทศ - คำนวณโดยสารเครื่องนับแยกกรีตฯ ฉบับที่ 1 ประชุมออก/กสย.ทั่วโลก จำนวน 1,004.62 ยูโร
ประเภทรายการ บันทึกการทั่วไป

บัญชีแยกประเภทและรายการบัญชีย่อยที่เกี่ยวข้อง			
รายการบัญชีแยกประเภท		จำนวนเงิน	
		เดบิต	เครดิต
		EUR	EUR
เงินรับฝาก		1,004.62	
ลูกหนี้เงินยืม - นอกงบประมาณ			1,004.62
รวม		1,004.62	1,004.62

ชื่อรายการบัญชีย่อย	ประเภทบัญชีย่อย	ประเภทรายการ	จำนวนเงิน
			EUR
ค่าใช้จ่ายในการประชุม ออก. / กสย. ทั่วโลก	รับจากประเทศไทยเป็นเงินรับฝาก	จ่าย	1,004.62
รวม			1,004.62

ภาพที่ 24 ใบสำคัญการลงบัญชีรับคืนเงินยืมจากเงินรับฝาก (ใบสำคัญเท่ากับเงินยืม)

ตัวอย่าง รับคืนเงินยืมค่าใช้จ่ายในการไปประชุมเอกอัครราชทูตทั่วโลกเป็นใบสำคัญเท่ากับเงินยืม 1,004.62 ยูโร ตรวจสอบกรอบสีแดง เดบิต เงินรับฝาก 1,004.62 ยูโร เครดิต ลูกหนี้เงินยืม-นอกงบประมาณ 1,004.62 ยูโร กรอบสีเขียว ประเภทจ่าย ค่าใช้จ่ายในการไปประชุมเอกอัครราชทูตทั่วโลก (เปลี่ยนรายการบัญชีย่อยตามที่ยจ่ายเงิน) เงินรับฝากมียอดจ่ายตรงกับใบเสร็จรับเงินหรือเอกสารการจ่ายเงิน 1,004.62 ยูโร

ใบสำคัญการลงบัญชี
สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลิสมอน

วันที่ทำการ 09 ก.ค. 59
เลขที่เอกสาร 3-59-07-001
รายละเอียด รับคืนเงินยืมค่าใช้จ่ายในการประชุมเอกอัครราชทูตทั่วโลก เป็นใบสำคัญ 990 ยูโร ยืมเงิน 1,004.62 ยูโร รับคืนเงินสด 14.62 ยูโร
ประเภทรายการ บันทึกรายการทั่วไป

บัญชีแยกประเภท
บัญชีแยกประเภทและรายการบัญชีย่อยที่เกี่ยวข้อง

รายการบัญชีแยกประเภท	จำนวนเงิน	
	เดบิต	เครดิต
	EUR	EUR
เงินสด	14.62	
เงินรับฝาก	990.00	
ลูกหนี้เงินยืม - นอกงบประมาณ		1,004.62
รวม	1,004.62	1,004.62

รายการบัญชีย่อย

ชื่อรายการบัญชีย่อย	ประเภทบัญชีย่อย	ประเภทรายการ	จำนวนเงิน EUR
ค่าใช้จ่ายในการประชุม ออท. / กสญ. ทั่วโลก	รับจากประเทศไทยเป็นเงินรับฝาก	จ่าย	990.00
			990.00

ภาพที่ 25 ใบสำคัญการลงบัญชีรับคืนเงินยืมจากเงินรับฝาก (ใบสำคัญน้อยกว่าเงินยืม)

ตัวอย่าง รับคืนเงินยืมค่าใช้จ่ายในการไปประชุมเอกอัครราชทูตทั่วโลกเป็นใบสำคัญน้อยกว่าเงินยืม 990 ยูโร เงินยืม 1,004.62 ยูโร รับคืนเงินสด 14.62 ยูโร ตรวจสอบกรอบสีแดง เดบิต เงินสด 14.62 ยูโร เดบิต เงินรับฝาก 990 ยูโร เครดิต ลูกหนี้เงินยืม-นอกงบประมาณ 1,004.62 ยูโร กรอบสีเขียว ประเภทจ่าย ค่าใช้จ่ายในการประชุมเอกอัครราชทูตทั่วโลก (เปลี่ยนรายการบัญชีย่อยตามที่จ่ายเงิน) เงินรับฝากมียอดจ่ายตรงกับใบเสร็จรับเงินหรือเอกสารการจ่ายเงิน 990 ยูโร

ใบสำคัญการลงบัญชี
สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลิสมอน

วันที่ทำการ 09 ก.ค. 59
เลขที่เอกสาร 3-59-07-001
รายละเอียด รับคืนเงินยืมค่าใช้จ่ายในการประชุมเอกอัครราชทูตทั่วโลก เป็นใบสำคัญ 1,073.59 ยูโร ยืมเงิน 1,004.62 ยูโร จ่ายเงินสด 68.97 ยูโร
ประเภทรายการ บันทึกรายการทั่วไป

บัญชีแยกประเภท
บัญชีแยกประเภทและรายการบัญชีย่อยที่เกี่ยวข้อง

รายการบัญชีแยกประเภท	จำนวนเงิน	
	เดบิต	เครดิต
	EUR	EUR
เงินรับฝาก	1,073.59	
เงินสด		68.97
ลูกหนี้เงินยืม - นอกงบประมาณ		1,004.62
รวม	1,073.59	1,073.59

รายการบัญชีย่อย

ชื่อรายการบัญชีย่อย	ประเภทบัญชีย่อย	ประเภทรายการ	จำนวนเงิน EUR
ค่าใช้จ่ายในการประชุม ออท. / กสญ. ทั่วโลก	รับจากประเทศไทยเป็นเงินรับฝาก	จ่าย	1,073.59
			1,073.59

ภาพที่ 26 ใบสำคัญการลงบัญชีรับคืนเงินยืมจากเงินรับฝาก (ใบสำคัญมากกว่าเงินยืม)

ตัวอย่าง รับคืนเงินยืมค่าใช้จ่ายในการไปประชุมเอกอัครราชทูตทั่วโลกเป็นใบสำคัญมากกว่าเงินยืม 1,073.59 ยูโร เงินยืม 1,004.62 ยูโร จ่ายเงินสด 68.97 ยูโร ตรวจสอบกรอบสีแดง เดบิต เงินรับฝาก

1,073.59 ยูโร เครดิต เงินสด 68.97 ยูโร เครดิต ลูกหนี้เงินยืม-นอกงบประมาณ 1,004.62 ยูโร กรอบสีเขียว ประเภทจ่าย ค่าใช้จ่ายในการประชุมเอกอัครราชทูตทั่วโลก (เปลี่ยนรายการบัญชีย่อยตามที่จ่ายเงิน) เงินรับฝากมียอดจ่ายตรงกับใบเสร็จรับเงินหรือเอกสารการจ่ายเงิน 1,073.59 ยูโร

3.4.1.12 การถอนเงินฝากธนาคารงบประมาณ

ใบสำคัญการลงบัญชี
สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลิสบอน

วันที่ทำรายการ 13 พ.ค. 59
เลขที่เอกสาร 3-59-05-003
รายละเอียด ถอนเงินจากธนาคารใช้ในสำนักงาน จำนวน 2,000 ยูโร
ประเภทรายการ บันทึกการทั่วไป

บัญชีแยกประเภทและรายการบัญชีย่อยที่เกี่ยวข้อง

รายการบัญชีแยกประเภท	จำนวนเงิน	
	เดบิต	เครดิต
	EUR	EUR
เงินสด	2,000.00	
เงินฝากธนาคาร - งบประมาณ		2,000.00
รวม	2,000.00	2,000.00

รายการบัญชีย่อย

ชื่อรายการบัญชีย่อย	ประเภทบัญชีย่อย	ประเภทรายการ	จำนวนเงิน
			EUR
-	-	-	-
รวม			

ภาพที่ 27 ใบสำคัญการลงบัญชีถอนเงินฝากธนาคารงบประมาณ

ตัวอย่าง ถอนเงินฝากธนาคารงบประมาณไว้ในสำนักงาน 2,000 ยูโรตรวจสอบที่กรอบสีเขียว สีแดง เดบิต เงินสด 2,000 ยูโร เครดิต เงินฝากธนาคาร-งบประมาณ 2,000 ยูโร

3.4.2 การตรวจสอบรายงานการเงิน

เมื่อบันทึกบัญชีในใบสำคัญการลงบัญชีถูกต้อง ส่งผลให้ข้อมูลในรายงานการเงินทุกรายงานถูกต้องด้วย ผู้บริหารนำข้อมูลในรายงานการเงินไปใช้ประโยชน์ในการบริหารงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ ไม่ใช้จ่ายเงินเกินวงเงินงบประมาณที่ได้รับ จึงควรทำความเข้าใจเฉพาะรายงานที่มีความสำคัญ ดังนี้

3.4.2.1 รายงานงบทดลอง สรุปข้อมูลการรับจ่ายเงินประจำเดือนตามบัญชีแยกประเภทข้อมูลจากตารางที่ 2 ทำให้ทราบว่า มีเงินสดคงเหลือ 1,072.85 ยูโร เงินฝากธนาคาร-รายได้แผ่นดินค้างนำส่งคลัง 5,136.94 ยูโร เงินฝากธนาคาร-งบประมาณ 279,294.12 ยูโร เงินฝากธนาคาร-นอกงบประมาณ 55,808.59 ยูโร รับรายได้จากเงินงบประมาณ 757,237.12 ยูโร ซึ่งบัญชีที่มียอดคงเหลือด้านเครดิตจะแสดงยอดติดลบ เช่น หนี้สิน ทุน รายได้ มิได้หมายความว่าใช้เงินจนติดลบ

ตารางที่ 2 รายงานงบทดลอง ประจำเดือน พฤษภาคม 2559

ชื่อบัญชีบัญชีแยกประเภท	ยกมา (EUR)	เดบิต (EUR)	เครดิต (EUR)	ยกไป (EUR)
สินทรัพย์				
เงินสด	2,237.01	3,616.00	4,780.16	1,072.85
เงินฝากธนาคาร - รายได้แผ่นดิน	5,733.53	808	1,404.59	5,136.94
เงินฝากธนาคาร - งบประมาณ	384,502.39	12,299.41	117,507.68	279,294.12
เงินฝากธนาคาร - นอกงบประมาณ	67,611.05	1,791.61	13,594.07	55,808.59
ลูกหนี้เงินยืม - งบประมาณ	5,629.38	63,125.33	3,414.88	65,339.83
ลูกหนี้เงินยืม - นอกงบประมาณ	1,907.11	2,155.10	1,335.62	2,726.59
ครุภัณฑ์และอุปกรณ์	250,347.72			250,347.72
ค่าเสื่อมราคาสะสม - ครุภัณฑ์และอุปกรณ์	-210,115.19			-210,115.19
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น	5,578.50		5,578.50	0
หนี้สิน				
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย		1,419.00	1,419.00	0
เงินรับฝาก	-67,798.00	12,774.59	1,791.61	-56,815.02
ทุน				
ทุน	-198,844.13			-198,844.13
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสม	80,757.81			80,757.81
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่าย				
รายได้				
รายได้จากเงินงบประมาณ	-746,356.71		10,880.41	-757,237.12
รายได้จากเงินนอกงบประมาณ	-2,574.00			-2,574.00
รายได้แผ่นดินด้านการกงสุล	-9,760.00		808	-10,568.00
ค่าใช้จ่าย				
เงิน พชต.	99,290.22	15,413.00		114,703.22
เงิน พคท.	1,721.81	384		2,105.81
ค่าจ้างชั่วคราว	106,003.10	15,734.17		121,737.27
ค่าไฟฟ้าและแก๊สทำความอบอุ่น	5,529.32	2,755.02		8,284.34
ค่าน้ำประปา	4,300.43	1,096.16		5,396.59
ค่าโทรศัพท์	3,953.57	420.19		4,373.76
ค่าไปรษณีย์ ฉุกเฉิน และอื่นๆ	5,496.11	529.42		6,025.53
ค่าเช่าบ้าน	38,424.72	9,050.41		47,475.13
ค่าล่วงเวลา	1,792.80	1,445.38		3,238.18
ค่าช่วยเหลือการศึกษาบุตร	10,432.17			10,432.17
เงินรางวัล/ค่าตอบแทนประเพณีท้องถิ่น	14,364.68			14,364.68
ค่าซ่อมแซมบำรุงรักษา	1,210.23			1,210.23
ค่าประกันภัย	6,996.25	4,097.93		11,094.18
ค่าเลี้ยงรับรองและพิธีการ	13,510.98	2,063.52		15,574.50
ค่าจ้างเหมาบริการและอื่นๆ	4,486.59	1,672.44		6,159.03

ข้อบัญญัติแยกประเภท	ยกมา (EUR)	เดบิต (EUR)	เครดิต (EUR)	ยกไป (EUR)
เงินประกันสังคม	20,136.90	2,876.70		23,013.60
ค่าวัสดุสำนักงาน	4,052.09	976.81		5,028.90
ค่าวัสดุเชื้อเพลิงและหล่อลื่น	3,078.57	542.96		3,621.53
ค่าวัสดุงานบ้านงานครัวและอื่นๆ	1,604.88	406.46		2,011.34
ค่าใช้จ่ายอื่น	8,569.16	3,656.32		12,225.48
รายได้แผ่นดินนำส่งคลัง	76,188.95	1,404.59		77,593.54
รวม	0	162,514.52	162,514.52	0

3.4.2.2 รายงานบัญชีคุมงบประมาณ ข้อมูลจากตารางที่ 3 ทำให้ทราบสถานะการเงินว่า หมวดรายจ่ายย่อยมีการรับเงิน จ่ายเงินคงเหลือเท่าใด ยกเว้นหมวดค่าใช้จ่ายค่าสาธารณูปโภค ค่าวัสดุให้ดูยอดคงเหลือที่รวมค่าใช้จ่าย รวมค่าสาธารณูปโภค รวมค่าวัสดุ ซึ่งมีสถานะเงินคงเหลือ ดังนี้ เงิน พ.ช.ต. 64,882 ยูโร ค่าจ้างชั่วคราว 81,550.73 ยูโร ค่าเช่าบ้าน 21,904.17 ยูโร เงินรางวัลประเพณีฯ 19,646.32 ยูโร ค่าใช้สอย 38,097.34 ยูโร ค่าวัสดุ 14,882.38 ยูโร ค่าสาธารณูปโภค 12,756.13 ยูโร ค่าใช้จ่ายดำเนินการกิจเร่งด่วน 18,831.52 ยูโร ค่าใช้จ่ายเดินทางไปราชการ 2,636.30 ยูโร ค่าใช้จ่ายเสริมสร้างนโยบายครัวไทยสู่ครัวโลก 3,496.76 ยูโร ฯลฯ เมื่อเจ้าหน้าที่คลังบันทึกบัญชีเป็นปัจจุบัน จะทราบสถานะเงินงบประมาณคงเหลือทันที เป็นประโยชน์ในการควบคุมการใช้จ่ายไม่ให้เกินวงเงินงบประมาณที่ได้รับ และบริหารงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 3 รายงานบัญชีคุมงบประมาณ ประจำเดือน พฤษภาคม 2559

หมวดเงินงบประมาณ	รับสะสมยกมา	รับในเดือนนี้	รับคืน	โอน	จ่ายสะสมยกมา	จ่ายในเดือนนี้	คงเหลือ
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
งบลงทุน							
- ค่าครุภัณฑ์และอุปกรณ์	58,435.06				7,898.50	50,536.56	
- อื่นๆ	56,115.06				56,115.06		
รวมงบลงทุน	114,550.12				64,013.56	50,536.56	
งบบุคลากร							
- พชต.	168,704.81	10,880.41			99,290.22	15,413.00	64,882.00
- พคท.	3,641.81				1,721.81	384	1,536.00
- ค่าจ้างชั่วคราว	203,288.00				106,003.10	15,734.17	81,550.73
รวมงบบุคลากร	375,634.62	10,880.41			207,015.13	31,531.17	147,968.73
งบดำเนินงาน							
- ค่าตอบแทน							
- ค่าเช่าบ้าน	67,479.30				36,524.72	9,050.41	21,904.17
- ค่าล่วงเวลา	5,000.00				1,792.80	1,445.38	1,761.82
- ค่าช่วยเหลือการศึกษาบุตร	10,432.17				12,646.67		-2,214.50

หมวดเงินงบประมาณ	รับสะสมยก มา	รับใน เดือนนี้	รับ คืน	โอน	จ่ายสะสม ยกมา	จ่ายใน เดือนนี้	คงเหลือ
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
- เงินรางวัลประเพณีท้องถิ่นหรือเงิน ค่าตอบแทนวันหยุดพักผ่อนประจำปี	34,011.00				14,364.68		19,646.32
- อื่นๆ							
รวมค่าตอบแทน	116,922.47				65,328.87	10,495.79	41,097.81
- ค่าใช้สอย	24,096.39						24,096.39
- ค่าซ่อมแซมบำรุงรักษา					1,210.23		-1,210.23
- ค่าประกันภัย					2,471.52	4,097.93	-6,569.45
- ค่าเลี้ยงรับรองและพิธีการ					13,510.98	2,063.52	-15,574.50
- ค่าจ้างเหมาบริการและอื่นๆ					4,486.59	1,672.44	-6,159.03
- เงินประกันสังคม	41,509.00				20,136.90	2,876.70	18,495.40
- อื่นๆ	25,018.76						25,018.76
รวมค่าใช้สอย	90,624.15				41,816.22	10,710.59	38,097.34
- ค่าวัสดุ	12,048.19						12,048.19
- ค่าวัสดุสำนักงาน					3,065.51	976.81	-4,042.32
- ค่าวัสดุเชื้อเพลิงและหล่อลื่น					3,078.57	542.96	-3,621.53
- ค่าวัสดุงานบ้านงานครัวและอื่นๆ					1,604.88	406.46	-2,011.34
- อื่นๆ	12,509.38						12,509.38
รวมค่าวัสดุ	24,557.57				7,748.96	1,926.23	14,882.38
- ค่าสาธารณูปโภค	18,072.28						18,072.28
- ค่าไฟฟ้าและแก๊สทำความอบอุ่น					5,529.32	2,755.02	-8,284.34
- ค่าน้ำประปา					4,300.43	1,096.16	-5,396.59
- ค่าโทรศัพท์					3,953.57	420.19	-4,373.76
- ค่าไปรษณีย์ ถูgment และอื่นๆ					5,496.11	529.42	-6,025.53
- อื่นๆ	18,764.07						18,764.07
รวมค่าสาธารณูปโภค	36,836.35				19,279.43	4,800.79	12,756.13
รวมงบดำเนินงาน	268,940.54				134,173.48	27,933.40	106,833.66
งบรายจ่ายอื่น							
- ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการกิจ เร่งด่วนๆ	21,699.11				2,867.59		18,831.52
- ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ ต่างประเทศ	6,992.62				4,114.88	241.44	2,636.30
- ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการกิจที่ม ประเทศไทย	9,010.27				2,000.00	7,010.27	
- ค่าใช้จ่ายในการเสริมสร้างนโยบาย ครัวไทยสู่ครัวโลกในต่างประเทศ	6,401.54				2,904.78		3,496.76
รวมงบรายจ่ายอื่น	44,103.54				11,887.25	7,251.71	24,964.58
รวมทั้งสิ้น	803,228.82	10,880.41			417,089.42	117,252.84	279,766.97

สรุปว่า สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลิสบอน รับเงินงบประมาณจาก กระทรวงฯ รับสะสมยกมา (เดือนตุลาคมถึงเมษายน 2559) เป็นเงิน 803,228.82 ยูโร รับเดือนนี้ 10,880.41 ยูโร จ่ายสะสมยกมา (เดือนตุลาคมถึงเมษายน 2559) 417,089.42 ยูโร จ่ายเดือนนี้ 117,252.84 ยูโร มีเงินงบประมาณคงเหลือ 279,766.97 ยูโร

3.4.2.3 รายงานรายได้เงินนอกงบประมาณ ซึ่งจะมีบัญชีคุมย่อยเงินแต่ละประเภทแนบประกอบรายงานการเงิน ข้อมูลจากตารางที่ 4 มีสถานะการเงินดังนี้

- 1) เงินค่าใช้จ่ายดำเนินงานกงสุล รับเงิน 2,574 ยูโร จ่าย 853.84 ยูโร คงเหลือ 1,720.16 ยูโร
- 2) เงินรับฝาก (รับจากประเทศไทย) รับเงิน 133,948.32 ยูโร จ่าย 84,996.82 ยูโร คงเหลือ 48,951.50 ยูโร
- 3) เงินรับฝาก (รับเอง) รับเงิน 8,716.90 ยูโร จ่าย 853.38 ยูโร คงเหลือ 7,863.52 ยูโร

ตารางที่ 4 รายงานรายได้เงินนอกงบประมาณ ประจำเดือนพฤษภาคม 2559

สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลิสบอน
 รายงานรายได้เงินนอกงบประมาณ ประจำเดือน พฤษภาคม 2559
 รับจากประเทศไทยเป็นค่าธรรมเนียมกงสุล

รายการ	รับ	จ่าย	โอน	คงเหลือ
	EUR	EUR	EUR	EUR
ยอดยกมา	2,574.00	853.84	0	1,720.16
-	-	-	-	-
รวมเดือนนี้	0	0	0	0
รวมปีนี้	2,574.00	853.84	0	1,720.16
รายการจ่าย (แยกตาม GL)	EUR			
-	-			
รวมรายการจ่าย	0			

รับจากประเทศไทยเป็นเงินรับฝาก

รายการ	รับ	จ่าย	โอน	คงเหลือ
	EUR	EUR	EUR	EUR
ยอดยกมา	132,543.73	72,222.23	0	60,321.50
- ค่าใช้จ่ายนักเรียนทุนของสำนักงาน ก.พ.		11,370.00		-11,370.00
- อื่นๆ	331	331		0
- ค่าใช้จ่ายในการประชุม ออท. / กสญ. ทั่วโลก	1,073.59	1,073.59		0
รวมเดือนนี้	1,404.59	12,774.59	0	-11,370.00
รวมปีนี้	133,948.32	84,996.82	0	48,951.50
รายการจ่าย (แยกตาม GL)	EUR			
เงินรับฝาก	12,774.59			
รวมรายการจ่าย	12,774.59			

รับเองเป็นเงินรับฝาก

รายการ	รับ	จ่าย	โอน	คงเหลือ
	EUR	EUR	EUR	EUR
ยอดยกมา	8,329.88	853.38	0	7,476.50
- อื่นๆ	387.02			387.02
รวมเดือนนี้	387.02	0	0	387.02
รวมปีนี้	8,716.90	853.38	0	7,863.52
รายการจ่าย (แยกตาม GL)	EUR			
-	-			
รวมรายการจ่าย	0			

3.4.2.4 บัญชีย่อยเงินรายได้แผ่นดิน ข้อมูลจากตารางที่ 5 แสดงถึงยอดเงินรายได้แผ่นดินด้านกงสุลที่รวมรับสะสมยกมา (เดือนตุลาคมถึงเมษายน 2559) 9,760 ยูโร รับเดือนนี้ 808 ยูโร นำส่งสะสมยกมา (เดือนตุลาคมถึงเมษายน 2559) 76,188.95 ยูโร นำส่งเดือนนี้ 1,404.59 ยูโร ยอดค้างนำส่งจะเป็นยอดเพียงปีเดียว ถ้ามีการนำส่ง (ผลักดัน) มากกว่ารับเงินยอดจะติดลบ หากจะดูยอดรายได้แผ่นดินค้างนำส่งให้ดูที่รายงานงบทดลอง เงินฝากธนาคาร-เงินรายได้แผ่นดินช่องยกไปในกรณีไม่มีเงินสตรรายได้แผ่นดิน

ตารางที่ 5 บัญชีย่อยเงินรายได้แผ่นดิน ประจำเดือน พฤษภาคม 2559

สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลิสบอน
บัญชีย่อยเงินรายได้แผ่นดิน ประจำเดือน พฤษภาคม 2559

รายได้แผ่นดินด้านการกงสุล

ชื่อบัญชี	รับสะสมยกมา	รับเดือนนี้	รวมรับสะสมถึงเดือนนี้	นำส่งสะสมยกมา	นำส่งเดือนนี้	นำส่งสะสมถึงเดือนนี้	ค้างนำส่ง
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
รายได้ค่าหนังสือเดินทาง	2,184.00	178	2,362.00				2,362.00
รายได้ค่าตรวจลงตรา	4,500.00	360	4,860.00	76,188.95	1,404.59	77,593.54	-72,733.54
รายได้ค่านิติกรรม	3,075.00	270	3,345.00				3,345.00
อื่นๆ	1		1				1
รวม	9,760.00	808	10,568.00	76,188.95	1,404.59	77,593.54	-67,025.54

รายได้แผ่นดินอื่น

ชื่อบัญชี	รับสะสมยกมา	รับในเดือนนี้	รวมรับสะสมถึงเดือนนี้	นำส่งสะสมยกมา	นำส่งเดือนนี้	นำส่งสะสมถึงเดือนนี้	ค้างนำส่ง
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
ค่าปรับ							
เบ็ดเตล็ด							
เงินเหลือจ่ายปีเก่า							
อื่นๆ							
รวม							

3.4.2.5 งบเทียบยอดเงินฝากธนาคาร มีวิธีการตรวจสอบดังนี้

- 1) ยอดคงเหลือตามใบแจ้งยอดธนาคาร 348,475.22 ยูโร จะมียอดเท่ากับยอดคงเหลือ ณ วันสิ้นเดือนในใบแจ้งยอดธนาคาร (Statement)
- 2) สังเกตรายการปรับบวกหรือหักที่ผิดปกติ เช่น เงินสดหรือเงินฝากระหว่างทางว่ามีการฝากจริงหรือไม่ หากมีการฝากจริงจะมีใบสำคัญการลงบัญชีและใบนำเงินฝากธนาคาร แต่ใบแจ้งยอดธนาคารยังไม่แสดงการฝากเงิน

3) ยอดคงเหลือของสำนักงาน 340,239.65 ยูโร จะมียอดเท่ากับเงินฝากธนาคารในรายงานงบทดลอง

4) สอท. ณ กรุงลิสบอนมีบัญชีเงินฝากธนาคารเพียงบัญชีเดียว เนื่องจากการรับเงินรายได้แผ่นดินน้อยมาก หากเปิดบัญชีงบประมาณด้วย การฝากส่งโอนเงินรายได้แผ่นดินเข้าบัญชีงบประมาณจะเสียค่าธรรมเนียมการโอนเงิน เพื่อความคล่องตัวจึงเปิดบัญชีเงินฝากธนาคารเพียงบัญชีเดียว และควบคุมการใช้จ่ายเงินตามประเภทเงินฝากธนาคาร-เงินรายได้แผ่นดิน เงินฝากธนาคาร-เงินงบประมาณ เงินฝากธนาคาร-นอกงบประมาณ ในระบบบัญชีฯ

ตารางที่ 6 งบเทียบยอดบัญชีเงินฝากธนาคาร ประจำเดือนพฤษภาคม 2559

สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลิสบอน
งบเทียบยอดบัญชีเงินฝากธนาคาร (รายได้แผ่นดินและงบประมาณ)
ธนาคาร BBVA บัญชีเลขที่ 000/200008280
ประจำเดือน พฤษภาคม 2559

รายการ	จำนวนเงิน	
	ยูโร	ยูโร
ยอดคงเหลือตามใบแจ้งยอดธนาคาร		348,475.22
หัก เงินโอนค่าประกันสังคม	4,295.70	
รับเงินคืนจากเจ้าของบ้านนายเกษมสันต์ฯ	1,250.00	
เงินเข้าจากประเทศไทย	800.00	
ค่าส่งถุงแม่เหล็ก # 743650122	336.40	
ค่าดูแลระบบคอมพิวเตอร์ เช็ค # 2639650192	184.50	
ค่าเช่าบ้าน-นางสุณิษา เช็ค # 2239650214	1,300.00	
ค่าใช้จ่ายในการเข้าประชุมเอกอัครราชทูตทั่วโลก	68.97	8,235.57
ยอดคงเหลือตามบัญชีสำนักงาน		340,239.65

หมายเหตุ (ดูจากยอดเงินฝากธนาคารในรายงานงบทดลอง)

	ยูโร
1. เงินฝากธนาคาร – รายได้แผ่นดิน	5,136.94
2.. เงินฝากธนาคาร – งบประมาณ	279,294.12
3. เงินฝากธนาคาร –นอกงบประมาณ	55,808.59
รวม	340,239.65

3.4.2.6 รายงานกระทบยอด เป็นการควบคุมการใช้จ่ายเงินให้ตรงกับประเภทเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ เงินรายได้แผ่นดินที่ได้รับว่า มีเงินสดรวมกับเงินฝากธนาคาร และลูกหนี้เงินยืม (ไม่ตัดงบ) ต้องมียอดรวมเท่ากับรายงานบัญชีคุมเงินประเภทนั้นในระบบบัญชีฯ ผลต่างของเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ เงินรายได้แผ่นดินค้ำนำส่งคลังมียอดเป็นศูนย์เสมอ

ตารางที่ 7 รายงานกระทบบยอด ประจำเดือนพฤษภาคม 2559

สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลิสบอน
รายงานการกระทบบยอด ประจำเดือนพฤษภาคม 2559

รายการ	จำนวนเงิน (ยูโร)
1. เงินงบประมาณ ปีงบประมาณ 2559	
เงินสดงบประมาณ (เก็บยอดจากตารางที่ 2 เงินสดรายได้แผ่นดิน)	1,072.85
บวก เงินฝากธนาคาร – งบประมาณ (เก็บยอดจากตารางที่ 2)	279,294.12
หัก ค่าใช้จ่ายค้างจ่ายของปี 58	600.00
รวมเงินงบประมาณคงเหลือ	279,766.97
ยอดคงเหลือตามรายงานบัญชีคุมงบประมาณ (เก็บยอดจากตารางที่ 3)	279,766.97
ผลต่าง	-
2. เงินนอกงบประมาณ ปีงบประมาณ 2559	
เงินฝากธนาคาร – นอกงบประมาณ (เก็บยอดจากตารางที่ 2)	55,808.59
บวก ลูกหนี้เงินยืม -นอกงบประมาณ (ไม่ตัดงบ) [เก็บยอดบัญชีคุมนอกระบบ]	2,726.59
รวมเงินนอกงบประมาณคงเหลือ	58,535.18
ยอดคงเหลือตามรายงานรายได้เงินนอกงบประมาณ :-	
รับจากประเทศไทยเป็นค่าธรรมเนียมกงสุล (เก็บยอดจากตารางที่ 4)	1,720.16
รับจากประเทศไทยเป็นเงินรับฝาก (เก็บยอดจากตารางที่ 4)	48,951.50
รับเองเป็นรับฝาก (เก็บยอดจากตารางที่ 4)	7,863.52
รวมเงินนอกงบประมาณคงเหลือ	58,535.18
ผลต่าง	-
3. เงินรายได้แผ่นดินค้ำนำส่งคลัง ปีงบประมาณ 2559	
เงินสดรายได้แผ่นดิน	-
เงินฝากธนาคาร-รายได้แผ่นดิน (เก็บยอดจากตารางที่ 2)	5,136.94
รวมรายได้แผ่นดินค้ำนำส่ง	5,136.94
ยอดคงเหลือตามรายงานรายได้แผ่นดิน	5,136.94
ผลต่าง	-

การตรวจสอบใบสำคัญการลงบัญชีเป็นสิ่งสำคัญ ผู้บริหารสามารถตรวจพบความผิดปกติได้รวดเร็ว แก้ไขปัญหาได้ทันเวลา และนำข้อมูลการเงินมาใช้ในการตัดสินใจวางแผนงาน ปรับแผนงาน ติดตามความคืบหน้าในการดำเนินงานโครงการๆ ปรับลดหรือเพิ่มกิจกรรมงานโครงการ การปรับปรุงซ่อมแซม การจัดซื้อวัสดุที่จำเป็นไว้ใช้ในราชการ การขอเก็บเงินไว้ใช้เหลื่อมปี เพื่อใช้งบประมาณให้มีความคุ้มค่า บริหารงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนการดำเนินการกิจการให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย

บทที่ 4

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

รายงานการศึกษานี้ได้ตั้งคำถามการศึกษาว่า หน่วยงานในต่างประเทศควรมีการจัดวางระบบการควบคุมภายในด้านการบัญชีและรายงานการเงินอย่างไร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงาน ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ลดความเสี่ยงที่จะเกิดผลเสียหายต่อราชการและผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้เขียนจึงศึกษาและใช้กรอบแนวคิดการควบคุมภายในของ COSO และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน กรอบแนวคิดตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง การจัดวางระบบการควบคุมภายในที่มีอยู่แล้ว ปัญหาอุปสรรค ข้อตรวจพบจากการตรวจสอบภายใน เอกสารหลักฐานต่างๆ มาวิเคราะห์ประมวลผลและนำเสนอผลการศึกษา ซึ่งสามารถตอบโจทย์คำถามการศึกษา สมมติฐานการศึกษา ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา และประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาดังกล่าวข้างต้น

หน่วยงานในต่างประเทศมีการจัดวางระบบการควบคุมภายในตามกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน ซึ่งระบบการควบคุมภายในที่มีอยู่นั้น ยังใช้เป็นเครื่องมือการบริหารงานได้อย่างเหมาะสมควบคุมในจุดที่สำคัญ โดยจัดระบบงานให้มีการควบคุมกำกับดูแลที่ดี และปฏิบัติงานตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง ยกเว้นด้านการบัญชีและงบเดือน ซึ่งได้เปลี่ยนระบบบัญชีจากเกณฑ์เงินสดเป็นเกณฑ์คงค้าง ยังไม่มีการจัดวางระบบการควบคุมภายใน ข้อตรวจพบจากการตรวจสอบภายในที่ประพจน์มิชอบและเกิดผลเสียหายต่อราชการ เกิดจากผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับระบบการควบคุมภายใน ไม่ตรวจสอบบัญชีและงบเดือนก่อนส่งให้กระทรวงฯ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายใน จึงมีช่องทางให้เกิดการประพจน์มิชอบได้ง่ายขึ้น เมื่อเกิดผลเสียหายต่อราชการ ผู้ที่เกี่ยวข้องตามตำแหน่งหน้าที่จึงมีส่วนความรับผิดชอบตามกฎหมาย ผู้เขียนจึงศึกษาวิธีการป้องกันหรือลดความเสี่ยง และเสนอแนะแนวทางการจัดวางระบบการควบคุมภายในด้านการบัญชีและรายงานการเงิน เพื่อให้ผู้บริหารใช้เป็นเครื่องมือในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงาน ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ลดความเสี่ยงที่จะเกิดผลเสียหายต่อราชการและผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ บุคลากรของหน่วยงานในต่างประเทศสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากรายงานการศึกษานี้ไปต่อยอดในการจัดวางระบบการควบคุมภายใน หรือปรับปรุงระบบการควบคุมภายในงานด้านอื่นๆ ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างทันกาล เพื่อจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม โดยมีสรุปผลการศึกษา ดังนี้

4.1 สรุปผลการศึกษา

กระทรวงฯ มีการจัดวางระบบการควบคุมภายในให้หน่วยงานในต่างประเทศตามกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ซึ่งครอบคลุมระบบงานที่สำคัญและมีโอกาสเกิดผลเสียต่อราชการ เช่น การบริหารงบประมาณ งานโครงการ การเก็บรักษาเงิน การรับเงิน การจ่ายเงิน การบัญชีและ งบเดือน งานกงสุล การบริหารทรัพย์สิน ฯลฯ ระบบการควบคุมภายในที่มีอยู่นั้น ยังจัดการความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม ยกเว้นด้านการบัญชีและงบเดือน เนื่องจากมีการเปลี่ยนระบบบัญชีจากเกณฑ์เงินสดเป็นเกณฑ์คงค้าง จึงต้องจัดวางระบบการควบคุมภายในให้เหมาะสมกับระบบบัญชีที่เปลี่ยนไป ทั้งนี้ ระบบการควบคุมภายในจะมีประสิทธิภาพเมื่อผู้บริหารให้ความสำคัญ สั่งการและติดตามผลให้บุคลากรดำเนินการตามระบบการควบคุมภายในอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดความเสี่ยงที่เกิดผลเสียต่อราชการและผู้ที่เกี่ยวข้อง ตามตำแหน่งหน้าที่

ในปัจจุบันมิตินงานด้านการต่างประเทศมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น แต่หน่วยงานในต่างประเทศมีอัตรากำลังบุคลากรค่อนข้างจำกัดและมีการกิจเพิ่มมากขึ้น เช่น การรับคณะที่มาเยือน รับเสด็จพระบรมวงศานุวงศ์ฯ หรือดำเนินงานโครงการยุทธศาสตร์หลายโครงการติดต่อกัน ทำให้คณะกรรมการตรวจสอบการรับจ่ายเงินและคณะกรรมการเก็บรักษาเงินมิได้ปฏิบัติหน้าที่ และคณะกรรมการฯ ไม่เข้าใจวิธีการตรวจสอบบัญชีและงบเดือน ผู้บริหารไม่ตรวจสอบบัญชีและงบเดือนก่อนส่งให้กระทรวงฯ จึงมีช่องทางให้เกิดการประหลาดมิชอบโดยไม่เจตนา และไม่รู้ว่เมื่อเกิดผลเสียต่อราชการ ผู้ที่เกี่ยวข้องตามตำแหน่งหน้าที่มีส่วนความรับผิดชอบละเมิดตามกฎหมาย

ผู้บริหารและบุคลากรของหน่วยงานในต่างประเทศส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เรื่องบัญชี จึงไม่เข้าใจหลักการบัญชี ไม่รู้ว่บันทึกบัญชีแบบนี้จะเชื่อมโยงไปรายงานต่างๆ อย่างไร และจะบันทึกบัญชีด้านเดบิต เครดิตอย่างไร ผู้เขียนตระหนักถึงปัญหาเหล่านี้มาโดยตลอด จึงได้จัดทำคู่มืองานคลังสำหรับบัญชีเกณฑ์คงค้าง เพื่อให้เจ้าหน้าที่คลังใช้เป็นแนวทางในการเข้ารับหน้าที่การรับส่งมอบงาน การปฏิบัติงานคลัง และวิธีบันทึกบัญชีที่จำเป็นไว้ครบถ้วน พร้อมทั้งสอดแทรกการควบคุมภายในไว้ในวิธีจัดทำรายงานการเงิน เพื่อลดความเสี่ยงที่เคยมีในระบบบัญชีเกณฑ์เงินสด เช่น ไม่แนบเอกสารการรับเงินรายได้แผ่นดิน ใบนำเงินฝากธนาคารมากับงบเดือน กลุ่มตรวจสอบภายใน ไม่สามารถตรวจสอบได้ว่บันทึกรับเงินรายได้แผ่นดินครบถ้วนหรือไม่ เงินรายได้แผ่นดินที่เก็บรักษาเป็นเงินสดมีอยู่จริงตามยอดที่แสดงในงบเดือนหรือไม่ ระบบบัญชีเกณฑ์คงค้างได้ลดความเสี่ยงดังกล่าว โดยให้แนบเอกสารการรับจ่ายเงินทุกรายการมากรายงานการเงินที่ส่งให้กระทรวงฯ จากการศึกษาข้างต้นสามารถวิเคราะห์องค์ประกอบการควบคุมภายในด้านการบัญชีและรายงานการเงินดังนี้

1) สภาพแวดล้อมการควบคุม เจ้าหน้าที่คลังหลายคนไม่จบการศึกษาด้านบัญชี ทำหน้าที่รับจ่ายเงิน และบันทึกบัญชีด้วย

2) การประเมินความเสี่ยง บันทึกบัญชีรับเงินช้า ไม่บันทึกรับเงิน จ่ายเงินช้า บันทึกบัญชีผิดพลาดหลักการบัญชี สร้างหลักฐานให้สอดคล้องกับการบันทึกบัญชี ซึ่งมีโอกาสเกิดระดับน้อย แต่ผลกระทบที่เกิดความเสียหายมีระดับน้อยถึงขั้นสูงมาก

3) กำหนดกิจกรรมการควบคุม เช่น บันทึกบัญชีให้เป็นปัจจุบันตามคู่มือบัญชี เร่งรัดการชดใช้เงินยืมมิให้ค้างนาน ส่งรายงานการเงินตามกำหนดเวลา คณะกรรมการตรวจสอบการรับจ่ายเงิน และคณะกรรมการเก็บรักษาเงินสอบทานการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่คลังตามหน้าที่ มีขั้นตอนอนุมัติ

ดำเนินการอนุมัติจ่ายเงิน เก็บรักษาเงินสดไว้สำรองจ่ายไม่สูงมาก ตรวจสอบใบสำคัญการลงบัญชีกับเอกสารการรับจ่ายเงิน สอบทานรายงานการเงินก่อนส่งกระทรวงฯ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการควบคุมภายใน โดยกำกับดูแลให้บุคลากรดำเนินการตามการควบคุมภายในที่มีอยู่อย่างต่อเนื่อง และปฏิบัติงานตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง

4) สารสนเทศและการสื่อสาร จัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเรื่องระบบการควบคุมภายใน ให้บุคลากรทุกคนเข้าใจและมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการควบคุม เพื่อเสริมสร้างให้มีระบบงานที่ดีป้องกันผลเสียหายที่เกิดต่อราชการและผู้ที่เกี่ยวข้อง

5) การติดตามประเมินผล ผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายมีหน้าที่กำกับดูแล ติดตาม ประเมินผลว่าบุคลากรได้ปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในที่กำหนดไว้หรือไม่ การควบคุมภายในที่มีอยู่เพียงพอและเหมาะสมหรือไม่ หากมีความเสี่ยงใดเกิดขึ้นใหม่ต้องปรับปรุงการควบคุมภายในให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างทันกาล

ดังนั้น ผู้บริหารควรจัดให้มีระบบการควบคุมภายในด้านการบัญชีและรายงานการเงิน เพื่อให้มีการกำกับดูแลที่ดี และใช้วิธีการตรวจสอบใบสำคัญการลงบัญชีและรายงานการเงินตามข้อ 3.4 เนื่องจากเป็นขั้นตอนแรกในการบันทึกข้อมูลการรับจ่ายเงินเข้าระบบบัญชีฯ เมื่อบันทึกข้อมูลรับจ่ายเงินถูกต้อง รายงานการเงินจะมีความน่าเชื่อถือด้วย ในขั้นนี้ เพื่อให้ผู้บริหารที่ไม่มีความรู้เรื่องบัญชีลดความกังวล และช่วยให้เข้าใจวิธีตรวจสอบการบันทึกบัญชีได้รวดเร็วมากขึ้น **จึงควร** ตรวจสอบเฉพาะจุดเสี่ยงที่มีสาระสำคัญ 2 ประเด็น²⁴ คือ

1) การรับเงินรายได้แผ่นดินและการนำเงินฝากธนาคาร เพื่อตรวจสอบวงจรของเงินรายได้แผ่นดินให้มีการรับและนำเงินฝากธนาคารครบถ้วน

2) การจ่ายเงิน เช่น การจ่ายค่าใช้จ่ายต่างๆ การจ่ายเงินยืม ที่มีผลกระทบต่อเงินสดและเงินฝากธนาคาร ใบสำคัญการลงบัญชีที่เดบิตหรือเครดิต เงินสดหรือเงินฝากธนาคาร มีการบันทึกบัญชีถูกต้องหรือไม่ รับเงินสดหรือเงินฝากธนาคารเพิ่มยอดด้านเดบิต จ่ายเงินสดหรือเงินฝากธนาคารลดยอดด้านเครดิต ยอดเงินที่บันทึกรายการ และเลือกตัดหมวดเงินในรายการบัญชี ย่อยตรงกับเอกสารการรับจ่ายเงินหรือไม่

สำหรับใบสำคัญการลงบัญชีเรื่องอื่น สอบทานยอดเงินที่บันทึกบัญชีว่าตรงกับเอกสารที่เกี่ยวข้อง กรณีที่ไม่มีผลกระทบต่อเงินสดและเงินฝากธนาคาร

4.2 ข้อเสนอแนะ

4.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงฯ ควรให้ความสำคัญในการจัดวางระบบการควบคุมภายในของหน่วยงานในต่างประเทศมากขึ้น เพื่อกระตุ้นให้บุคลากรในต่างประเทศตระหนักถึงความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วม ปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ระบบงาน

²⁴ การทำตัวอักษรหนาเพื่อให้ผู้บริหารมุ่งเน้นตรวจสอบการบันทึกบัญชีในจุดเสี่ยงที่มีสาระสำคัญ ซึ่งเป็นหัวใจของรายงานการศึกษานี้

ต่างๆ มีการควบคุมกำกับดูแลที่ดี ลดความเสี่ยงที่เกิดผลเสียหายต่อราชการ และผู้ที่เกี่ยวข้องตามตำแหน่งหน้าที่ และประหยัดค่าใช้จ่ายในการสอบสวนหรือดำเนินคดีในกรณีที่มีผลเสียหายเกิดขึ้น

2) กระทรวงฯ ควรจัดการสอบคัดเลือกและบรรจุข้าราชการสายสนับสนุนในตำแหน่งพนักงานธุรการที่จบการศึกษาด้านบัญชีอย่างต่อเนื่อง เพื่อได้คนที่มีความสามารถเหมาะสมกับงานในหน้าที่ เนื่องจากเจ้าหน้าที่คลังหลายคนไม่ได้จบการศึกษาด้านบัญชี ส่งผลให้การบันทึกบัญชีผิดพลาดได้ง่าย และมีความเสี่ยงที่อาจจะใช้จ่ายเงินเกินกรอบวงเงินงบประมาณที่ได้รับ

3) ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงฯ ควรกำชับให้บุคลากรของหน่วยงานในต่างประเทศให้ความร่วมมือปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างให้ระบบงานต่างๆ มีการควบคุมกำกับดูแลที่ดีและมีประสิทธิภาพ

4.2.2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน

1) ปรับปรุงคู่มือการบริหารงานของหน่วยงานในต่างประเทศ เพื่อจัดวางระบบการควบคุมภายในด้านการบัญชีและรายงานการเงินให้เหมาะสม เนื่องจากมีการเปลี่ยนระบบบัญชีจากเกณฑ์เงินสดเป็นเกณฑ์คงค้าง และแจ้งเวียนให้รับทราบและถือปฏิบัติทั่วกัน และจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้ปฏิบัติตามกิจกรรมการควบคุมภายในอย่างเข้าใจและควบคุมความเสี่ยงได้จริง

2) ติดตามประเมินผลว่าระบบการควบคุมภายในด้านการบัญชีและรายงานการเงินของหน่วยงานในต่างประเทศที่กำหนดไว้ บุคลากรสามารถปฏิบัติได้หรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคในเรื่องใด เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างเหมาะสม และลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ เพื่อให้รายงานการเงินมีข้อมูลถูกต้อง น่าเชื่อถือ และนำไปใช้ตัดสินใจในการบริหารงบประมาณให้สนับสนุนการดำเนินภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) จัดอบรมให้ความรู้กับบุคลากรทุกระดับ โดยมีระยะเวลาการอบรมที่เหมาะสม เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะในการจัดวางระบบการควบคุมภายในตามกรอบแนวคิดของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อให้บุคลากรเข้าใจวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายใน สภาพแวดล้อม การควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร การติดตามประเมินผล โดยให้ผู้เข้ารับการอบรมฝึกปฏิบัติจัดวางระบบการควบคุมภายในบนพื้นฐานองค์ประกอบดังกล่าว และครอบคลุมการดำเนินงานของหน่วยงานในต่างประเทศครบทุกด้าน มีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำความรู้ที่ได้รับไปจัดวางระบบการควบคุมภายในไปปรับปรุงกิจกรรมการควบคุมภายในให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างทันกาล

4) เพิ่มระยะเวลาการอบรมให้ความรู้กับบุคลากรที่จะไปประจำการในต่างประเทศได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติวิธีการตรวจสอบบัญชีและรายงานการเงินอย่างเพียงพอ โดยฝึกตรวจสอบบัญชีและรายงานการเงินของหน่วยงานที่ไปประจำการ และยกตัวอย่างกรณีศึกษาที่เกิดปัญหาจริงว่ามีวิธีการประพจน์มิชอบอย่างไร และมีแนวทางป้องกันอย่างไร เพื่อให้บุคลากรได้เรียนรู้และเข้าใจถึงจุดอ่อนที่มีความเสี่ยงและวิธีการควบคุม เนื่องจากเป็นระบบงานที่มีความเสี่ยงและส่งผลเสียหายต่อราชการ หากไม่มีการควบคุมกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

หนังสือ

- กรมบัญชีกลาง. คู่มือแนวปฏิบัติด้านการเงินและบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐในต่างประเทศ. 2550.
- _____. คู่มือระบบบัญชีและแบบงบเดือนของส่วนราชการในต่างประเทศ. 2510.
- _____. แนวปฏิบัติระบบการควบคุมภายในภาครัฐราชการ. 2544.
- _____. ประมวลกฎหมายและระเบียบการคลัง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรี และราชกิจจานุเบกษา, 2552.
- จันทนา สาขาร, นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ และ ศิลพร ศรีจันทเพชร. การควบคุมภายในและการตรวจสอบภายใน. กรุงเทพมหานคร: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548.
- สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน. คำแนะนำการนำมาตรฐานการควบคุมภายในไปใช้ในเชิงปฏิบัติ. 2544.
- _____. แนวทางการจัดวางระบบการควบคุมภายในและการประเมินผลการควบคุมภายใน. 2551.
- อุษณา ภัทรมนตรี. การตรวจสอบและการควบคุมภายใน. กรุงเทพมหานคร: คณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2542.

เอกสารราชการ

- กระทรวงการต่างประเทศ. การจัดวางระบบการควบคุมภายในของสถานทูต สถานกงสุล. หนังสือราชการ กต 0200/86 (6 มกราคม 2542).
- _____. การเพิ่มมาตรการในการควบคุมภายในเพื่อลดความเสี่ยงในการบริหารงาน. โทรเลข 0200.1/ว.623/2552 (16 กันยายน 2552).
- _____. การวิเคราะห์การดำเนินงาน สอท./คผอ./ สกญ. ทุกแห่ง และ สนง.การค้าและเศรษฐกิจไทยของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน. โทรเลข 0200.1/ว.9/2556 (4 มกราคม 2556).
- _____. คู่มือการบริหารงาน คู่มืองานคลัง และ Checklist การบริหารความเสี่ยง. โทรเลข 0200.1/ว.394/2551 (27 มิถุนายน 2551).
- _____. แนวทางการจัดทำรายงานการเงิน ระบบบัญชีเกณฑ์คงค้าง. โทรเลข 0200.1/ว. 882/2555 (11 ธันวาคม 2555).
- สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน. การวิเคราะห์การดำเนินงานของสถานทูตและสถานกงสุลใหญ่. หนังสือราชการ ตผ 0015/7129 (22 พฤศจิกายน 2555).

วิทยานิพนธ์

นิตยา ทะปะละ. การควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชีของเทศบาลตำบลในจังหวัดลำปาง.

วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเนชั่น, 2555.

ปิยพร บรรดาศักดิ์. ระบบการควบคุมภายในตามแนว COSO ด้านรายรับ-รายจ่าย กรณีศึกษา

กองทุนสุขภาพ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต วิชาเอกการตรวจสอบภายใน

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2555.

สุวินชา การพัชชี. การวิเคราะห์ประสิทธิภาพระบบการควบคุมภายในของสถานศึกษาสังกัด

คณะกรรมการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต

วิชาเอกการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 2555.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

การควบคุมภายในตามแนวคิด COSO. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: [http://www.ex-](http://www.ex-mba.buu.ac.th/research/Bangsaen/Acc-10-Bs/51760163/05_ch2.pdf)

[mba.buu.ac.th/research/Bangsaen/Acc-10-Bs/51760163/05_ch2.pdf](http://www.ex-mba.buu.ac.th/research/Bangsaen/Acc-10-Bs/51760163/05_ch2.pdf) [19

พฤษภาคม 2559].

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ผังบัญชีในระบบบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐในต่างประเทศ

ชื่อบัญชีแยกประเภท	รหัสบัญชี
1. สินทรัพย์	1000000000
1.1 สินทรัพย์หมุนเวียน	1100000000
1.1.1 เงินสด	1111000000
1.1.2 เงินฝากธนาคาร - รายได้แผ่นดิน	1112110000
1.1.3 เงินฝากธนาคาร - งบประมาณ	1112120000
1.1.4 เงินฝากธนาคาร - นอกงบประมาณ	1112130000
1.1.2 ลูกหนี้	1120000000
1.1.2.1 ลูกหนี้เงินยืม - งบประมาณ	1121000000
1.1.2.2 ลูกหนี้เงินยืม - นอกงบประมาณ	1122000000
1.1.3 วัสดุคงเหลือ	1130000000
1.1.4 ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า	1140000000
1.2 สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	1200000000
1.2.1 อาคารและสิ่งปลูกสร้าง	1210000000
1.2.2 ค่าเสื่อมราคาสะสม - อาคารและสิ่งปลูกสร้าง	1220000000
1.2.3 ครุภัณฑ์และอุปกรณ์	1230000000
1.2.4 ค่าเสื่อมราคาสะสม - ครุภัณฑ์และอุปกรณ์	1240000000
1.2.6 งานระหว่างก่อสร้าง	1260000000
1.2.7 สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น	1270000000
2. หนี้สิน	2000000000
2.1 หนี้สินหมุนเวียน	2100000000
2.1.1 เจ้าหนี้	2110000000
2.1.2 ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	2120000000
2.1.3 เงินรับฝาก	2130000000
2.1.4 หนี้สินหมุนเวียนอื่น	2140000000
2.2 หนี้สินไม่หมุนเวียน	2200000000
2.2.1 รายได้รอการรับรู้	2210000000
2.2.2 หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น	2220000000
3. ส่วนทุน	3000000000
3.1 ทุน	3100000000
3.2 รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสม	3200000000
3.3 รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่าย	3300000000

ชื่อบัญชีแยกประเภท	รหัสบัญชี
4. รายได้	4000000000
4.1 รายได้จากหน่วยงานต้นสังกัด	4100000000
4.1.1 รายได้จากเงินงบประมาณ	4110000000
4.1.2 รายได้จากเงินนอกงบประมาณ	4120000000
4.2 รายได้แผ่นดิน	4200000000
4.2.1 รายได้แผ่นดินด้านการกงสุล	4210000000
4.2.2 รายได้แผ่นดินอื่น	4220000000
4.3 รายได้เงินนอกงบประมาณที่จัดเก็บได้เอง	4300000000
4.3.1 รายได้จากการรับบริจาค	4310000000
5. ค่าใช้จ่าย	5000000000
5.1 ค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน	5100000000
5.1.1 ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	5110000000
5.1.1.1 เงิน พชต.	5111000000
5.1.1.2 เงิน พคท.	5112000000
5.1.1.3 ค่าจ้างชั่วคราว	5113000000
5.1.1.4 ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรอื่น	5114000000
5.1.2 ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	5120000000
5.1.2.1 ค่าสาธารณูปโภค	5121000000
5.1.2.1.1 ค่าไฟฟ้าและแก๊สทำความอบอุ่น	5121100000
5.1.2.1.2 ค่าน้ำประปา	5121200000
5.1.2.1.3 ค่าโทรศัพท์	5121300000
5.1.2.1.4 ค่าไปรษณีย์ ฉุกเฉิน และอื่นๆ	5121400000
5.1.2.2 ค่าตอบแทน	5122000000
5.1.2.2.1 ค่าเช่าบ้าน	5122100000
5.1.2.2.2 ค่าล่วงเวลา	5122200000
5.1.2.2.3 ค่าช่วยเหลือการศึกษาบุตร	5122300000
5.1.2.2.4 ค่ารักษาพยาบาล	5122400000
5.1.2.2.5 เงินรางวัล/ค่าตอบแทนประเพณีท้องถิ่น	5122500000
5.1.2.2.6 เงินพิเศษลูกจ้างในต่างประเทศ	5122600000

ชื่อบัญชีแยกประเภท	รหัสบัญชี
5. ค่าใช้จ่าย	5000000000
5.1.2.3 ค่าใช้สอย	5123000000
5.1.2.3.1 ค่าเช่าสำนักงาน	5123100000
5.1.2.3.2 ค่าเช่าทำเนียบ	5123200000
5.1.2.3.3 ค่าเช่าทรัพย์สิน	5123300000
5.1.2.3.4 ค่าซ่อมแซมบำรุงรักษา	5123400000
5.1.2.3.5 ค่าประกันภัย	5123500000
5.1.2.3.6 ค่าเลี้ยงรับรองและพิธีการ	5123600000
5.1.2.3.7 ค่าจ้างเหมาบริการและอื่นๆ	5123700000
5.1.2.3.8 เงินประกันสังคม	5123800000
5.1.2.4 ค่าวัสดุ	5124000000
5.1.2.4.1 ค่าวัสดุสำนักงาน	5124100000
5.1.2.4.2 ค่าวัสดุเชื้อเพลิงและหล่อลื่น	5124200000
5.1.2.4.3 ค่าวัสดุงานบ้านงานครัวและอื่นๆ	5124300000
5.1.2.4.4 ค่าวัสดุวารสารและตำรา	5124400000
5.1.3 ค่าใช้จ่ายเงินอุดหนุน	5130000000
5.1.4 ค่าครุภัณฑ์มูลค่าต่ำกว่าเกณฑ์	5140000000
5.1.5 ค่าเสื่อมราคา	5150000000
5.1.5.1 ค่าเสื่อมราคา-ครุภัณฑ์และอุปกรณ์	5151000000
5.1.5.2 ค่าเสื่อมราคา-อาคารและสิ่งปลูกสร้าง	5152000000
5.1.6 ค่าใช้จ่ายอื่น	5160000000
5.2 เงินส่งกลับหน่วยงานต้นสังกัด	5200000000
5.2.1 รายได้แผ่นดินนำส่งคลัง	5210000000

ภาคผนวก ข
รายการบัญชีย่อยในระบบบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐในต่างประเทศ

ชื่อบัญชีย่อย	รหัสบัญชีย่อย
เงินงบประมาณ	
- งบลงทุน	11000000
- ค่าครุภัณฑ์และอุปกรณ์	11010000
- ค่าที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง	11020000
- อื่นๆ	11030000
- งบบุคลากร	12000000
- พบท.	12010000
- พคท.	12020000
- ค่าจ้างชั่วคราว	12030000
- ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรอื่น	12040000
- งบดำเนินงาน	13000000
- ค่าตอบแทน	13010000
- ค่าเช่าบ้าน	13010100
- ค่าล่วงเวลา	13010200
- ค่าช่วยเหลือการศึกษาบุตร	13010300
- ค่ารักษาพยาบาล	13010400
- เงินรางวัลประเพณีท้องถิ่นหรือเงินค่าตอบแทนวันหยุดพักผ่อนประจำปี	13010500
- เงินพิเศษที่จ่ายให้แก่ลูกจ้างในต่างประเทศ	13010600
- อื่นๆ	13010700
- ค่าใช้สอย	13020000
- ค่าเช่าสำนักงาน	13020100
- ค่าเช่าทำเนียบ	13020200
- ค่าเช่าทรัพย์สิน	13020300
- ค่าซ่อมแซมบำรุงรักษา	13020400
- ค่าประกันภัย	13020500
- ค่าเลี้ยงรับรองและพิธีการ	13020600
- ค่าจ้างเหมาบริการและอื่นๆ	13020700
- เงินประกันสังคม	13020800
- อื่นๆ	13020900

ชื่อบัญชีย่อย	รหัสบัญชีย่อย
- ค่าวัสดุ	13030000
- ค่าวัสดุสำนักงาน	13030100
- ค่าวัสดุเชื้อเพลิงและหล่อลื่น	13030200
- ค่าวัสดุงานบ้านงานครัวและอื่นๆ	13030300
- ค่าวัสดุวารสารและตำรา	13030400
- อื่นๆ	13030500
- ค่าสาธารณูปโภค	13040000
- ค่าไฟฟ้าและแก๊สทำความอบอุ่น	13040100
- ค่าน้ำประปา	13040200
- ค่าโทรศัพท์	13040300
- ค่าไปรษณีย์ ฉุกเฉิน และอื่นๆ	13040400
- อื่นๆ	13040500
- งบกลาง	14000000
- สวัสดิการ	14010000
- อื่นๆ	14020000
- งบอุดหนุน	15000000
- สำหรับจ่ายตามโครงการ (ทั่วไป)	15010000
- สำหรับจ่ายในลักษณะงบปกติ (เฉพาะกิจ)	15020000
- สำหรับจ่ายลักษณะงบบุคลากร	15020100
- สำหรับจ่ายลักษณะงบดำเนินงาน	15020200
- สำหรับจ่ายลักษณะงบลงทุน	15020300
- สำหรับจ่ายลักษณะงบกลาง	15020400
- งบรายจ่ายอื่น	16000000
- ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการกิจเร่งด่วนฯ	16255901
- ค่าใช้จ่ายในการคุ้มครองดูแลคนไทย/เสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนไทยในต่างประเทศ	16255902
- ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการต่างประเทศ	16255903
- ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสนธิไมตรี	16255904
- ค่าใช้จ่ายในการให้ความช่วยเหลือด้านอาหารแก่มิตรประเทศที่ประสบภัยพิบัติ	16255905
- ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการกิจยุทธศาสตร์ไทยต่อโลกมุสลิม	16255906
- ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการกิจทิมประเทศไทย	16255907

ข้อบัญญัติย่อย	รหัสบัญชีย่อย
- ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการรักษาพัฒนาและส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของไทย	16255908
- โครงการเฉลิมฉลองความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ	16255909
- อื่นๆ	16255910
- ค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมความสัมพันธ์และขยายความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน	16255911
- โครงการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนสำหรับผู้มีสัญชาติไทยที่อาศัยอยู่ในต่างประเทศ	16255912
- ค่าใช้จ่ายในการเสริมสร้างนโยบายครัวไทยสู่ครัวโลกในต่างประเทศ	16255913
- ค่าใช้จ่ายในการเสริมสร้างความเชื่อมั่นต่อประเทศไทย	16255914
- ค่าใช้จ่ายดำเนินการกิจส่งเสริมสินค้าและธุรกิจฮาลาลในต่างประเทศ	16255915
- ค่าใช้จ่ายส่งเสริมศักยภาพการแข่งขันของภาคเอกชนไทยกับนานาชาติ	16255916
- ค่าใช้จ่ายในการปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์	16255917
- โครงการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้	16255918
เงินนอกงบประมาณ	
- ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานกงสุล	21000000
- ค่าจ้างเหมาบริการ	21010000
- ค่าครุภัณฑ์และอุปกรณ์	21020000
- ค่าปรับปรุงซ่อมแซม	21030000
- โครงการกงสุลสัญจร	21040000
- อื่นๆ	21050000
- ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	21060000
- ค่าใช้จ่ายเดินทางไปราชการ	21070000
- ค่าเรียนภาษาท้องถิ่น	21080000
- รับเองเป็นรายได้	22000000
- รายได้จากการรับบริจาค	22010000
- รายได้เงินนอกงบประมาณอื่น	22020000
- รับจาก ปท. เป็นเงินรับฝาก	23000000
- เงินช่วยเหลือคนไทยตกทุกข์ได้ยากในต่างประเทศ	23010000
- ค่าใช้จ่ายนักเรียนทุนของสำนักงาน ก.พ.	23020000
- ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเสด็จพระราชดำเนินฯ	23030000
- ค่าใช้จ่ายของสำนักงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด	23040000
- เงินประกันสัญญา	23050000

ชื่อบัญชีย่อย	รหัสบัญชีย่อย
- อื่นๆ	23060000
- ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร	23070000
- ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมา/กลับประจำการ และย้ายถิ่นที่อยู่	23080000
- ค่าใช้จ่ายนักเรียนทุน 1 อำเภอ 1 ทุน	23090000
- ค่าใช้จ่ายในการดูแลนักเรียนทุน	23100000
- ค่าใช้จ่ายนักเรียนทุนสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ	23110000
- ค่าใช้จ่ายในการประชุม ออท. / กสญ. ทั่วโลก	23120000
- ค่าใช้จ่ายในการประชุมเจ้าหน้าที่กงสุลทั่วโลก	23130000
- ค่าใช้จ่ายในการรับคณะนายกรัฐมนตรีฯ	23140000
- รับเองเป็นเงินรับฝาก	24000000
- อื่นๆ	24010000
เงินรายได้แผ่นดิน	
- รายได้แผ่นดินด้านการกงสุล	31000000
- รายได้ค่าน้ำเชื้อเดินทาง	31010000
- รายได้ค่าตรวจลงตรา	31020000
- รายได้ค่านิติกรณ์	31030000
- อื่นๆ	31040000
- รายได้แผ่นดินอื่น	32000000
- ค่าปรับ	32010000
- เบ็ดเตล็ด	32020000
- เงินเหลือจ่ายปีเก่า	32030000
- อื่นๆ	32040000

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล

นางอัญญาพร เลิศพงศาภรณ์

ประวัติการศึกษา

- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ประกาศนียบัตรผู้ตรวจสอบภายในภาครัฐ
ของกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง
- ประกาศนียบัตรผู้ตรวจสอบภายในภาครัฐมีอาชีพ
ของสมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย
ร่วมกับกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2535	พนักงานตรวจเงินแผ่นดิน 3
กองตรวจเงินพลเรือนที่ 3 สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
พ.ศ. 2536	นักวิชาการตรวจเงินแผ่นดิน 3
กองตรวจเงินพลเรือนที่ 3 สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
พ.ศ. 2537	นักวิชาการตรวจเงินแผ่นดิน 4
กองตรวจเงินพลเรือนที่ 3 สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
พ.ศ. 2539	นักวิชาการตรวจเงินแผ่นดิน 5
กองตรวจเงินพลเรือนที่ 3 สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน 5
สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงการต่างประเทศ
พ.ศ. 2543	เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน 6 ว.
สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงการต่างประเทศ
พ.ศ. 2545	เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน 7 ว.
สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงการต่างประเทศ
พ.ศ. 2550	เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน 8 ว.
สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงการต่างประเทศ
พ.ศ. 2551-ปัจจุบัน	นักวิชาการตรวจสอบภายในชำนาญการพิเศษ
สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงการต่างประเทศ

ตำแหน่งปัจจุบัน

นักวิชาการตรวจสอบภายในชำนาญการพิเศษ
สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงการต่างประเทศ

เกียรติประวัติ

ข้าราชการพลเรือนดีเด่น ของกระทรวงการต่างประเทศ
ประจำปี พ.ศ. 2546